„... nu trebuie să ne îndoim că şi cuvintele, la fel cu imaginaţia, pot fi cauză de multe şi mari erori, dacă nu ne păzim bine de ele“
Spinoza

HELIS

REVISTĂ DE CULTURĂ - ISSN 1584-5672 • ANUL VI, nr. 6-7 (62-63), iunie-iulie 2008 • Apare lunar la SLOBOZIA • 1,0 LEI

Editori:

• Asociaţia Culturală HELIS

Gânduri

Vasile Iordache

2008

Primăvară zbuciumată, melanj de democraţie, demagogie, populism, interese, putere, reprezentativitate…, nădejde…

Demarată în ambiguitate, în năstruşnicia unora de a schimba, de a face ceva …numai pentru ei, „da ?curat”, primăvara aceasta a favorizat cultura de maci, astfel că România s-a înroşit întocmai ca o ţărăncuţă neprihănită surprinsă de vulgul urban abordat de unii pretendenţi.

Spun unii că anul acesta se poartă roşul. Probabil … pentru ei, că noi vedem roşu de când ne-am născut.

La Slobozia, paleta de culori s-a blocat, înroşindu-se de necaz.

În noianul miilor de promisiuni, care mai de care mai meşteşugite, am fost cât pe ce să mă pierd şi să-mi fac speranţe.

Era să o comit!

Norocul meu ca am primit vizita unui prichindel, care mi-a ridicat un văl de pe ochi, purtându-mă prin locuri care mi-au relevat dezinteresul faţă de viitor.

Campanie electorală, cosmetizare, gunoi ascuns la repezeală sub preş ca să nu ne surprindă musafirii, praf în ochi…, conjunctivită – roşu.

Şi totuşi, trebuie să fie şi ceva bine în această lună, ceva … valoros.

Scormonind în minte să găsesc ceva care să-mi înlăture scepticismul, am început să trec în revistă evenimentele lunii mai.

1 mai! Oooameni ai muncii?. 2 mai - tineri ceva? 3 mai - ziua libertăţii presei? 8 mai - roşu 21! 9 mai: să fie sfârşit de război, să fie UE? 11mai-independenţă, rege? 15 mai – ziua internaţională a familiei, 21 mai –ziua internaţională a culturii.

Dar numai atât?

Un telefon mă scoate din starea în care mă aflam şi aud uşor ceva referitor la revistă. În acest moment mi-am revenit.

Mai 2008. Revistă. Helis.

Da, iată că peste aşteptări, învingând toate greutăţile generate de tranziţia continuă pe care o traversăm, un grup de oameni, adunaţi în mai 2003 în sala Muzeului Judeţean cu intenţia de a fonda o Asociaţie a Oamenilor de Cultură din Ialomiţa, a reuşit să facă vie această iniţiativă, adunând în jurul lor valorile culturale ale meleagului ialomiţean de oriunde s-ar afla ele.

Interfaţa cu publicul a fost asigurată de un colectiv redacţional condus de preşedintele asociaţiei, poetul Gheorghe Dobre, prin intermediul revistei HELIS, de acum cunoscută în toate mediile de interes din ţară şi din străinătate.

În mai 2008 s-au împlinit 5 ani de când revista HELIS oferă publicului valori de spiritualitate locală, impunându-se în planul culturii regionale şi naţionale, generând un interes din ce în ce mai mare.

Prin eforturile redactorilor şi colaboratorilor săi HELIS a devenit un sistem de referinţă în abordarea oricăror lucrări despre Ialomiţa şi ialomiţeni, constituind totodată sprijin pentru relevarea tuturor talentelor ce îşi găsesc legături cu Bărăganul ialomiţean.

5 ani de existenţă, 5 ani de supravieţuire, 5 ani de creaţie, 5 ani de dăruire, 5 ani de dragoste faţă de ialomiţeni. Şi mult viitor.

La mulţi ani HELIS!

Fenomenul artistic ialomiţean contemporan

Axul de concepere al expoziţiilor de grup ale Filialei U.A.P. Slobozia-Ialomiţa s-a remarcat întotdeauna prin unitate în diversitatea abordărilor. Cerebali şi imaginativi, dar ingenui prin credinţa în forţa tămăduitoare a artei lor, plasticienii noştrii sunt consecvenţi în dorinţa de a reveni în faţa publicului şi de a se confrunta benefic pe simezele galeriei Arcadia ale Centrului Cultural cu opera colegilor, an de an, din ce în ce mai interesanţi prin preocupările plastice şi prin dorinţa de a fi în pas cu fenomenul artistic din centrele artistice ale ţării cum sunt Bucureşti, Constanţa, Clujul, Iaşi, Alba-Iulia, Galaţi ori Timişoara.

Cu o continuitate de viziune artistică în limbaje şi tehnici diversificate, cu un potenţial artistic inepuizabil, plasticienii ialomiţeni nu refuză provocările estetice al timpului lor. Aflaţi în descendenţa unor nume ilustre care s-au născut pe teritoriul Ialomiţei istorice, ei continuă acea glorie care ne pare îndepărtată astăzi, a unui Tudor Lorman, Gheorghe Theodorscu, Nicolae Krasovschi, Ion Vlad, sau se integrează în aria mişcării artistice naţională, fenomen de amplare europeană.

Un artist grafician, cu o rememorare nostalgică a dimensiunilor existenţiale ale eului este **Nicolae Croitoru Capbun. A**cel vârtej al lumii evocat prin simbolul circular al *inelului*, ca reflex al tuturor unificărilor posibile, dar şi acea germinaţie fără identitate a unor *muguri* care se autoreflectă în metamorfoza albastrului, evocă o atitudine de tip confesional şi o universalizare, o extindere a propriei fiinţe spre formele abisale abia **ivite** din haosul materiei.

Posesiunea **Mariei Unţanu** asupra spaţiului bidimensional vine dintr-o judecată raţională, dintr-un control matematic asupra spaţiului, dar şi dintr-o imaginaţie subterană, explozivă şi mitică. Ritmicitatea punctului şi liniei, dinamica elementelor fantastice sunt traversate de prezenţa unor fiinţe neomeneşti care bântuie subconştientul. Printr-o execuţie splendidă şi o incizie grafică sisifică, balaurii sub forma unor embrioni în evoluţie, ataşaţi de un personaj dominant şi de substanţa compoziţei sofisticate prin texturata liniilor şi a punctelor, menţin stilul artistei într-o dimensiune personalizată şi unitară.

În pictura lui **Petre Gheorghe** căutarea lumii pure şi a luminii îi fixează judecata artistică asupra formulelor de esenţă plastică**,** raportate la mistere şi la contemplarea explicită a senzaţiei pe care ochiul exersat o întrevede, -

(continuare în pag. 2)

Ana Amelia Dincă

CRONICA JUNGLEI

F.M. CIOCEA

În jungla metropolitană animalele trăiau în deplină armonie. Armonie dictată, bineînţeles, de legile nescrise ale junglei şi respectate cu sfinţenie de toată lumea. Rutina cotidiană anima în timp şi în spaţiu întreaga suflare după un tipic îndelung exersat: Regele îşi făcea băile zilnice de mulţime, vulpea îl ajuta pe lup să jupoaie cât mai mulţi iepuraşi, ursul mormăia veşnic nemulţumit iar motanul încerca să ne convingă pe mai multe canale de televiziune că trecutul său este curat şi pur ca apa de izvor.

Şi uite aşa, în trilurile nestăvilite ale păsăruicilor, care zi şi noapte cântă aşa cum le dictează cel care semnează cecurile, se apropiau implacabil alegerile. Dar nu chiar orice fel de alegeri! Căzuţi în capcana propriilor promisiuni, carnivorii de la putere au adoptat legea votului uninominal şi de-abia acum, la sfârşitul mandatelor, realizară greşeala enormă pe care au comis-o.

- Ce ne facem, fraţilor? şuşoteau pe la colţuri, dacă iepurii, mieii şi păsăretul ajung la putere vom deveni în bloc vegetarieni!

- Vai de zilele noastre!

- Triste vremuri, triste vremuri!!

Ţi se rupea inima văzându-i plângând în toiul ospeţelor pantagruelice, stropite din plin cu cele mai fine băuturi.

- Mâncaţi şi veseliţi-vă, fraţilor, mâncaţi şi veseliţi-vă cât încă suntem pe val, îşi urau în chip de salut.

În aceste vremuri de profundă deprimare un gând începu să se înfiripe în mintea unora mai isteţi:

- Totuşi, trebuie să existe o soluţie pentru salvarea noastră!

Soluţie, soluţie! Oricât s-au chinuit, n-au reuşit să întrevadă nici una.

- Să-l consultăm pe bătrânul şi înţeleptul coiot, sugeră unul. La câte sforării a tras în lunga sa carieră politică sigur va găsi o soluţie!

O delegaţie numeroasă a descins umilă la bârlogul bătrânului coiot şi, pe mai multe voci de o tristeţe profundă, i-au cerut ajutorul.

- Pentru atâta lucru vă faceţi griji? cuvântă venerabilul. Mergeţi liniştiţi la vizuinile voastre, căci nimic nu se va schimba în ordinea socială.

- Cum e posibil? îndrăzni unul să întrebe.

- Dragii mei, o lege a firii acţionează de mii şi mii de ani, aşa încât orice mieluşel ajuns la putere devine în cel mai scurt timp mai lup decât lupii!!!

APUSUL INDEPENDENȚEI

Motto: ***„Şi eu plâng de ruşine în țara ospeției,***
Când văd cerşind pomană, vitejii României”

Ziua premergătoare primului week-end de iunie debutează bacovian, cu cer uniform cenuşiu şi copaci înlemniți sub o ploaie nevrotică, măruntă, interminabilă. Plec spre serviciu mai devreme deşi am ore spre amiază, convins că în cancelarie mai întâlnesc parteneri de discuție, presimțire care se şi confirmă.

- Noroc, Marci…Doare?

Omul din fața mea dă mulțumit din cap, semn că se bucură că intuiesc simptomele, însă măcinat totuşi de o enervare surdă, generată de durerile confuze, fizice şi poate şi altele, adunate în peste 40 de ani de muncă.

Mă gândesc să îl înveselesc un pic şi încep să fredonez un fel de cântec, de fapt o prostie în versuri vulgare, venită dintr-o minte de liceean dezorientat, ce stătea cu chirie prin anii ’70 pe fosta crivaie, cu apă stătută şi cu copii goi de la brâu în jos, urmărind o babă curvă şi bețivă:

„Baba Rada – Treiştrei
Joacă noaptea pan’ la trei,
Pân’ la trei şi jumătate
I s-a rupt chiloții-n spate”

Câteva minute, ca şi când ne-am fi înțeles, rămânem tăcuți, cu privirea pierdută în spațiu dar precisă în timp, un timp atoatetămăduitor, cu toate că pentru nevroticii hipersensibili acesta, timpul, saltă neputincios din umeri, precum chirurgul de provincie care descoperă sub tăietura bisturiului, mai mult şi mai grav decât poate pricepe mintea însumată a rudelor în aşteptare.

- Bănuiesc că ştii povestea bătrânei! revine prietenul!

O ştiam; o poveste dramatică, de fapt o osândă, venită dintr-o neatenție a Celui de Sus, sau poate, cine ştie … din răzvrătirea unor păcate dintr-o viață anterioară. Razboiul sau, cum îi spunea un oltean, pentru care sănătatea animalelor sale de muncă era mai importantă decât conflictul dintre Axă şi Marea Înțelegere, ,,acest amărât de război mondial”, o prinsese pe baba Rada în postura comodă de mare doamnă provincială, înstărită dar mai ales apetisantă, chiar frumoasă, un fel de Madame Bovary a câmpiei, respectată pentru generozitatea ei, calități care aveau să îi fie fatale, fiindcă o ceată răzvrătită de nemți în retragere, goniți de ,,marea armată roşie”, aveau să se adapostească, fie şi pentru o noapte, în casa femeii, mai răsărită față de cocioabele din jur şi, ca piesa să fie completă, la plecare, după distrugerile furibunde, au mai şi violat-o, toti treizeci şi trei. Dezbrăcată de onoare, iar mai târziu şi de bruma de avere de către ,,marea putere populară”, femeia avea să cadă în patima băuturii, măcinându-şi în tăcere, solitară, lovitura sorții şi acceptând cu resemnare batjocura copiilor.

Valul de prefaceri sociale a trecut peste ea ca un tăvălug, fiindcă noul regim trebuia să construiască ,, viață nouă-n colectiv”, nu avea timp să se ocupe de destinele putregaiului exploatator, mai ales că cei mai mulți dintre aceştia nu aveau urme de bâte pe spinare, sau de cravaşe la tălpi… ,,ce dracu-i aia, dărâmat psihic, nu vrei să recunoşti că nu-ți place munca, nu-ți place Lenin, nu eşti pătruns de profunzimea îndemnurilor sănătoase: cu cazmaua şi lopata noi am dat fabrica gata; du,du,du, tractoru’ară/ du,du,du, remorca cară, … ‘ra-ți ai dracu’ da esploatatori”

. . . . . .

- A ieşit soarele! constată într-un târziu colegul meu – parcă a aşteptat să sune de intrare…

Ne luăm cataloagele şi pornim umăr la umăr la ,,o nouă repriză de prostituție intelectuală”, cum îi place să spună unui alt coleg de cancelarie, sugerând discrepanța dintre atitudinea față de învățătură a liceenilor de acum câteva decenii şi cei de astăzi.

- Îți mai aminteşti, Mário, cum învățați voi pentru maturitate?

În loc de răspuns îl privesc nostalgic cu o fizionomie neregizată însoțită de un zâmbet tardiv.

- Domnule, eram la oralul de literatură – reia Marci – şi o elevă transpira, încercând să îmi demonstreze că e de zece, iar eu aveam o reținere, legată de faptul că subiectul ei era din Eminescu, pe care îl învață toți; dacă ar fi fost Blaga sau Maiorescu nu ezitam. Atunci am întrebat-o daca ştie ceva despre geneza Luceafărului, şi ştii ce mi-a răspuns? … mi-a reprodus titlul celor două basme germanice, în limba germană dom’le – ,,Das madken im goldenen garten” şi ,,Die jugfrau ohne korper”… Iar acum, mă întreabă unul: ,,dom’ profesor, dacă Eminescu ăsta a fost atât da mare, de ce nu este şi el în Top 300 sau să fi avut şi el acolo, ceva avere, un castel, ceva oi, nu?”.

Părăsesc retorica amicului meu, intrând fiecare la clasa lui şi, după salutul obişnuit îmi iau automat sarcinile de dascăl, conform praxiologiei herbartiene.

După ore, soarele care parcă vrând să pună la respect norii de dimineață, mă determină să mai amân intrarea în casă şi să iau la talpă strada principală a oraşului. Cotidianul mă inundă cu o forță aproape impertinentă, aducându-mi aminte că este ultima zi de luptă electorală, obstrucționându-mă cu grupurile de candidați ce se deplasează unii față de alții, pe culori, la distanțe parcă negociate.

Uitasem discuția de dimineață când, traversând firesc un grup de ,,olandezi”, mă opreşte fără efort o doamnă cu o fizionomie cunoscută care, zâmbindu-mi complice, îmi înmânează pliantele electorale ale grupării politice din care face parte.

Mulțumesc impersonal, nu înainte de a mă <surprinde surprins> de pasiunea pe care doamna respectivă o punea în acestă activitate, în care interesul se amestecă cu umilința şi, pentru un om de o anumită prestanță, chiar cu prostituția. Îmi continui periplul gândindu-mă ce ar simți generațiile de elevi ai doamnei profesoare, pentru că memoria retroactivă, învingând-o pe cea spontană, mi-a venit în ajutor spunându-mi că doamna în discuție mi-a fost şi mie profesoară, chiar de elită, ce ar gândi sau simți, spuneam, foştii elevi văzând-o în această inedită postură… Oare nu sunt eu prea intransigent? Hm! Controversate gânduri şi simțiri.

Evadez, concentrându-mă asupra teilor proaspăt înfloriți, încercând să țin cont de Osho, recunosc, cu ceva efort, fiindcă filozofia indiană este foarte uşor de citit, dar mult mai dificil de practicat.

Mă trezesc, bineînțeles fără să vreau, înconjurat de un alt grup de politicieni amatori, nedumerit acum de faptul că nu sunt monocolori, însă dintre ei, toți tineri, unii chiar cruzi, mă abordează cu un bun simț amplificat, chiar exagerat, un tânăr prezentabil, care, cu o voce respectuoasă, îmi spune că este un candidat independent, îmi intinde un pliant cât o carte de vizită, şi îmi spune, la plural, că mă aşteaptă la vot. Îi strâng mâna cordial, încercând să fiu la înălțimea respectului afişat de el, după care, fiecare dintre noi îşi vede de ale lui.

Deşi pentru mine pasiunile politice echivalează cu emoțiile transmise de un soclu de statuie fără personaj, mă gândesc că parcă mi-ar plăcea să iasă la alegeri acest tânăr independent. Ceva îmi spune că nu o să iasă, şi, ca insomnia să îmi continue, simt un amestec de compasiune şi milă pentru toți cei care s-au bătut la ’77 în războiul pentru independență.

Tot ce se petrece în jurul meu îmi spune că dacă stai deoparte sau te bagi în luptă singur, fără gaşcă, e ca şi când te-ai sinucide. Cât de relativă este scara valorilor? Un simbol pentru care, altădată au murit popoare, peste câțiva ani devine un stigmat, o ruşine sau o culpă, o râie morală, iar dacă eşti suficient de simțit, dacă ții la principii sau detalii, ajungi de nu te mai înțelegi decât cu Freud.

Ajută-mă Doamne, să pot să mă prefac.

Iau telecomanda, închid vrajitorul nocturn şi … ,,mai e şi mâine o zi”.

Marian Ezeanu

Fenomenul artistic ialomițean contemporan

(urmare din pag. 1)

în amănuntul unui element obişnuit. Artistul reține esența lucrurilor şi într-o exprimare poetică, insistă asupra fragmentului, având deopotrivă grija de armonizare a ansamblului. Efectele de culoare, transparența unor nuanțe susținute de linii şi enclave cromatice descriind vase cu flori, completează acea inducere a unui spațiu care se multiplică în spatele lumii fragile şi efemere, ascunzând nuanțele simbolice în adevărul că arta stă în cele mai simple lucruri din imediate noastră apropiere.

Pentru **Viorica Petre** tradiționalul şi segmentul ornamental minuțios lucrat sau interpetat într-o formulă picturală stilizată, concentrată pe un traseu cromatic rafinat, evocă o interpretare personală ce combină demersul tehnic şi motivele vestimentare ale lumii etnografice. Controlul compoziției este impus de experiența îndelungată, de recuperarea orizonturilor arhaice cu mijloacele unei viziuni plastice aproape abstractizate.

Un pictor credincios figurativului în care se află întreaga ştiință a artei şi secretul transpunerii universului natural este **Mircea Gabriel Nistorescu.** *Valea Slănicului* şi *portretul unui fost deținut politic* sunt reprezentative pentru cele două teme fundamentale ale creației sale, peisajul şi chipul uman. Încordarea plastică asupra încrengăturii unui copac vertical, maestuos şi extensia vizuală asupra unor conținuturi obişnuite transformate în nobile apariții artistice, decodarea unei naturi formulate şi deopotrivă lăuntrice, determină un itinerar peisagistic asupra sufletului călător şi o nostalgie nemărturisită asupra fizionomiei umane.

Umbrele şi *porțile* lui **George Cătălin Petre** sunt segmentele dedublării unei stări plastice ascunse în continuă transfomare şi căutare. Lăsând finisajele să derive din forma cromatică şi din sugestia stilizată a unor personaje ilustrând mituri, artistul se încadrează în traiectoria de recuperare a unor motive culturale, regândite prin acea forță a revelației şi a iluziei care îi definesc tablourile. Preferința sa pentru motive conduse spre un soi de avangardism, îl includ pe artist în eşantionul experimentelor actuale, în dorința de redescoperire a limbajelor expresive.

Eliberat de constrângerile compozițiilor de până acum, riguroase prin desen şi prin aşezarea elementelor într-o structură de factură academică, spațiul plastic al lui **Dan Stănease** se remodelează într-o compoziție abstractă, controlată compozițional în enclavele de culoare constituind forme mari, rotunjite, care abia acum se ivesc din materia amorfă ce reaşeazată sentimentul plastic în dimensiunea cromaticului.

Tânăra **Loredana Stănease** este intuitivă, imaginativă şi spontană în arta sa. Resursele sale vizuale sunt sortite unui soi de expresionism abstract bine temperat cromatic. Procesul de disoluție al formei şi intenția de dispersare, de impact a petei de culoare asupra pânzei îi problematizează actul creator şi îl extinde spre căutări contemporane.

Florile **Marianei Ionescu** sunt obsesiv dominate de un ecleraj poetic, fie solar, fie dominat de sentimentul melancolic al griurilor colorate. Pensulația dezinvoltă, pasta aşezată în cuțit, echilibrările interioare ale naturilor statice cu flori, nuanțele alese cu grijă, fac din această creație un compartiment foarte interesant în cadrul filialei.

Experimentele **Lilianei Ionescu** surprind întotdeauna**.** Deşi această artistă apare rar cu lucrări pe simezele galeriilor, ea ne pune în fața unor probleme de compoziție, de echilibru înterior al lucrării, de elemente de limbaj plastic şi de culoare, preferând forma clară, linia trasată sigur sau aglomerările atât de ordonate ale punctelor aşezate cu pensula.

Pictorul **Vasile Aionesei** expune un portret expresiv, bine studiat, cu o psihologie determinată, etalând cu aceeaşi afectivitate nostalgia florilor decorative a căror existență se întrerupe odată cu transformarea lor în elementele decorative ale unei naturi moarte.

Marian Cioban face parte din categoria tinerilor activi ai filialei**.** Pornind de la figuativ, de la ideea **c**oncepției armonioase şi echilibrate a imaginii, rămâne în dimensiunea formei integratoare şi a pensulației modulate cu efectele unui modernism nobil aproape interbelic, dar şi cu urmele pregnante ale unui expresionist de factura gestualilor europeni.

Tudor Cicu

Drama familiei în romanul „Umbra”

de Titi Damian

Romanul „Umbra” de Titi Damian apărut la Ed.Omega 2008 (346 pag.) este povestea construită pe scheletul a patru scenarii de un dramatism irespirabil de brutal şi reunite ca un tot unitar în jurul copilului Florin Mândruță, personaj desprins din „Fagul” (un roman puternic şi curajos) scris cu câțiva ani în urmă de scriitor. Aşa cum ni se confesează autorul, în cele patru scenarii legate între ele prin drama familiei Mândruță: Stela, Ion şi Florin au fiecare drama lor, dar îi leagă viața după voia destinului. Cititorul care trăieşte intens pe marginea celor confesate de autor, înțelege că scrisul pentru Titi Damian constituie o „dezlegare” de la jocurile destinului, o mântuire sufletească subtilă şi bine ascunsă în ungherele suferinței, acolo unde îşi destramă spaimele, obsesiile şi contradicțiile cu care se confruntă ființa celui care se rosteşte prin scris. „Jocul îl face numai Destinul. Dumnezeu doar compătimeşte...” notează undeva autorul. „*Drumul întoarcerii*” (primul dintre scenarii), este povestea terifiant de primejdioasă a unei mame plecată împreună cu copilul ei pe un drum anevoios şi lung, către trenul care să-i ducă la timp în oraşul în care copilul trebuia să dea examen la liceu. Scena disperată prin care mama îşi propteşte cu putere călcâiul în pietrişul căii ferate încercând cu ambele mâini să tragă cu toate puterile de scările vagonului în încercarea sa de a opri locomotiva, va rămâne memorabilă şi zdrobitoare în conştiința cititorului. Copilului „...i se pusese un cârcel la un picior şi rămăsese sprijinit de un gard al gării. Mamă-sa trăgea în disperare de scara locomotivei înapoi, de parcă ar fi vrut să oprească ditamai trenul. Cineva a văzut gestul şi a tras semnalul de alarmă”. Scena revine obsesiv în memoria lui Florin în clipele de zbucium date pentru salvarea mamei spre final, când pare a cerşi lui Dumnezeu soluția salvatoare, iar Destinul pare a avea o inimă ale cărei porți îi stau mereu închise. „*În mai, când înfloresc castanii...*” (cel de-al doilea scenariu), este povestea unei iubiri tulburătoare şi imposibile, trăite de autorul care ne-o dezvăluie şi nouă pe parcursul unei călătorii în timpul discuțiilor purtate cu un amic din tinerețe, în trenul care-l poartă spre un oraş transilvănean. Este o parabolă despre Iubire şi Destin care împleteşte viziuni orfeice atemporale, cu întâmplări care conduc spre scrisul fantastic din nuvelistica lui Mircea Eliade; povestea unei iubiri trăite la hotarul dintre lumea reală şi cea fantastică a mitului. Un alt braț al Destinului scormone şi în povestea aceasta de iubire locuită de o nemiloasă realitate. Tonia sau Sonia, şi cântecul uneia dintre cele două surori gemene care trăieşte o metempsihoză cu transpunerea sufletului, va sfâşia pentru totdeauna inima tânărului ca un cântec de lebădă, iar acestuia nu-i rămâne decât să-şi îndrepte furia încătuşată spre cer. Pentru că : „Destinul nu iartă, e mai ascuns chiar decât Dumnezeu”. Speranța părea că dispăruse cu totul pentru Florin. Această poveste de iubire este ca un poem şi o rugăciune la umbra cărora autorul îşi adăposteşte tristețea pentru a-şi masca prăbuşirea pe care pare că i-a urzit-o Destinul. Poate dragostea să-l mai salveze pe cel lipsit de speranță? Iată o întrebare la care sub ochiul melancolic al scrisului, Titi Damian îşi construieşte o mânăstire la care Destinul ca o umbră a participării la drama familiei Mândruță este chemat spre a sluji ca un veritabil monah. „*Frunzuliță, frunză de stejar...*” (cel de-al treilea scenariu al romanului), se remarcă prin bogăția luxuriantă a epicului, prin viziunea sa oximoronică asupra unui episod din viața soldatului Florin şi, trezeşte nostalgii şi amintiri (vesele şi triste) celor care au făcut cândva armata sub regimul de tristă amintire dar şi interes şi curiozitate părții feminine ce parcurge romanul căutând umorul care învăluie toate derapajele personajelor. Ultima parte, „*Telefonul de la ora şase...*” înşurubează în memoria cititorului, drama unei familii habitând la marginea unei lumi, unde nebunia vieții derulate sub un regim de haos şi oportunism social e precum tornada care se dezlănțuie între oamenii care-şi caută cât de cât un adăpost liniştit între pământul care-i suportă şi mutenia nesfârşită a cerului. Pare coşmarul la care zbaterile autorului i se transmit şi cititorului încercând parcă să-l pustiască de toate speranțele unei vieți mânuite diabolic de frâiele nevăzute ale Destinului, până la amuțirea şi golirea totală a încrederii în tot ceea ce este uman în semenii de lângă noi. Pentru că, necunoscând rădăcinile răului, cititorului neavizat de atrocitățile unui regim dictatorial i se va părea de-a dreptul înfiorător ceea ce se petrece cu personajele îndrăgite. Este un disperat drum între spitale, prezicători şi satul natal, pe care Florin Mândruță îl face cu disperare, din dorința de a-şi salva mama de la moarte. Peste drama familiei Mândruță (Ion şi Stela) pluteşte năprasnică Dragostea şi Moartea. „Cu orice pas făcut, în fiecare zi, în fiecare clipă, ori te apropii de Destin, ori te îndepărtezi...Rămâne doar să-ți mai dai seama!...” Tenacitatea copilului, tăria şi credința mamei, trag brazde adânci în sufletul autorului şi rămân memorabile în multe scene pe care cititorul le va înregistra ca şi cum s-ar afla în fața unui spectacol cinematografic, şi „nu încape îndoială că ne aflăm în fața unei cărți aparte şi a unuia dintre cei mai interesanți şi originali scriitori” după cum scrie Florentin Popescu în prezentarea făcută pe coperta a IV-a. Cititorului nu-i rămâne decât să parcurgă cele patru scenarii care caută mereu să se apropie ca un negativ fotografic abia scos din soluție, cu luminile şi umbrele care se tot întretaie şi tind să devină dominante. „Destinul omului e scris în stele iar umbra lui e scrisă în nisip” – conchide autorul romanului. În mod corect, nu te poți întreba ce este Destinul, ci ce nu este el - pare că ar fi spus un gânditor.

Tudor Cicu

Farmecul iluziilor piedute

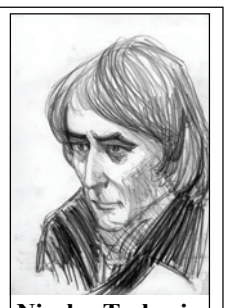

Nicolae Teoharie

Există o taină a poeziei, există o enigmă, un mister al ei care se consumă în suferință şi extaz. Întotdeauna această taină este prezentă la margini de ființă, la răscruce; o stranietate ce fascinează prin înfricoşare sau bucurie, dezvăluind existența de un alt tip. Când nuanțe ale subconştientului meu ating sau sunt atinse de paradigmele unui poem, abia atunci se crează umanul de tip existențial.

Abia atunci înțelegi că tragismul acestei lumi este acela că te pregăteşti să trăieşti întreaga eternitate în care este închis tocmai acest spațiu reflexiv.

Sunt două entități în noi, imponderabile, dar pe care le posedăm trăindu-le: timpul şi iubirea. Cea dintâi pare a fi esența ființei noastre şi, deodată, chiar ființa: carne, sânge, durere, rațiune, sentimente, tot ce mişcă. Iubirea se plasează undeva în ascunderea ființei care este în noi ca o spaimă a închiderii, o posedare a nimicului fluturând ca surâsul mării pe fața îngândurată a sufletului.

Mă gândeam la toate acestea citind cartea Passionariei Stoicescu „ Apa sâmbetei “, publicată la editura „ Prutul Internațional “, Chişinău 2007.

În urmă cu ceva timp am participat, la Urziceni, la lansarea romanului „Umbra” de Titi Damian. La acea întâlnire a venit şi poeta Passionaria Stoicescu, o ființă cu totul agreabilă, plină de vervă, încântătoare.

Apa sâmbetei ar fi o apă curgătoare în care se varsă conştiințele noastre, o apă colectoare a iluziilor noastre sfărâmate, a tot ce am iubit şi n-am atins niciodată.

Apa sâmbetei nu separă, nu desparte, ci adună din bazinul conştiinței publice toate idealurile ratate. Drumul şi drama spre ființă se consumă sub ochii noştri, într-un spațiu virtual, pe un teritoriu misterios şi viu, volumul fiind secționat în patru părți, sugerând ideea unui ținut ales al sufletului: „Deasupra”, „Dedesubt”, „Crucea sudului” şi „ Portretele aurei ”.

În introducerea la „Ființă şi timp”, Martin Heidegger ne spune că, vorbind despre ființă, „ …va surprinde nevăzutul acelui ceva pe care văzându-l tot timpul ajungem să nu-l mai vedem .”

Passionaria Stoicescu, în deschiderea acestui volum, notează întrucâtva la fel (în „ Motto “) : „ O maladie care se ia : / a privi fără a vedea …“

Am citit undeva că scritorii publicau până acum pentru că aveau ceva de spus, iar astăzi scriu pentru a vedea dacă au ceva de spus. „ Eu pentru cine să scriu ? / Copiii adorm la televizor , / tinerii fac dragoste pe calculator, / maturii sunt plictisiți – plictisiți/ “, întrebându-se întocmai lui Fr.Villon: „Unde-s cărțile de mai an ? “

Marian ŞTEFAN

Locuri natale

Motto
Bărăganul, o mare
De strămoşi adormiţi în răzoare...

Gara uitată în Bărăgan,
Şcoala, bătrânul tufan,
Biserica veche, cu turla plecată,
Ulița Mare de ploi desfundată,
Cuibul de berze stingher
Plutind ca o barcă pe cer,
Via la margine de sat,
Nucul rotat,
Pădurea de plopi, cucii,
Scurteica, broboada bunicii,
Casa cu olane ciobite,
Oalele-n gard rânduite,
O carte de rugăciune,
Cuptorul de pâine,
Nea Mieiță poştarul,
Căldăruş sanitarul,
Gramofonul, râşnița de cafea,
Banca de la şosea
Şi toată copilăria mea...

În Vinerea Mare

Bunica-mi spunea: „ Mă, da eşti chiar frumos!
Stai să te pup, bată-te norocu'!"
„Hai, măi mamaie, pe urmă, acu'
Mă duc să trec pe sub Domnul Hristos!"
„Stai, măi copile,
Stai să-ți dau nişte zambile,
Lalele nu vrei?" Şi ca să-i fac pe plac
Luam şi-o creangă de liliac...

O visez deseori
Umplându-mi brațul cu flori...

Lacul Borduf

Aici, povesteau cei bătrâni,
Printre ierburi şi mărăcini,
Lepădase potera trupu'
Vestitului Iancu haiducu'...
Când a fost la-ngropăciune
S-a petrecut o minune:
Groapa, cât e ea de groapă,
Nu a vrut să-l mai încapă,
Din pământ țâşnit-a apă,
Şi de-atunci, acolo-n câmp
E o baltă fără fund...

Baladă

În pădure la Sitaru'
I-au furat neicuții calu'.
De trei zile şi trei nopți
Umblă-ntruna după hoți,
S-a legat prin jurământ
C-o să-i bage în mormânt...
Neica nu vorbeşte-n vânt,
Jurământu-i lucru sfânt.

Azi la schitul Balamuci
E o groapă cu trei cruci...

Puțul lui Măcriş

Câmpia aleargă sub zare
Pe mii de cărări mişcătoare.
În jur, cât cuprinzi cu privirea,
Pârloaga şi-a-ntins stăpânirea:
Din tot ce a fost aici altădată
N-a mai rămas decât calea ferată
Şi undeva, printre haturi,
Ghizdul unei fântâni
Arătând spre înalturi
Înscrisul unor stăpâni:
„Cu ajutorul Celui de sus,
Sfântului nostru Iisus,
A săpat acest rece izvor,
Întru iertarea păcatelor,
Popa Ştefan de la Greci;
Lăudat fie-i numele-n veci!"

Unde sunt Fierbinții?

Colegului meu de bancă Petru Ioniță

Sub castani, pe bancă, la Troiță,
Mă-ntâlneam cu Petru Ioniță.
Amândoi scriam rondeluri şi sonete
Şi ne-ndrăgosteam de-aceleaşi fete...

Astăzi, prin ninsoarea zecilor de ani,
M-am întors la umbra vechilor castani;
Am găsit doar banca. Nu mai e Troița,
S-a mutat din matcă Ialomița,
A pierit demult Cofetăria,
Nu mai e Oborul, nici Sifonăria,
La Stroeşti, profund îndurerate,
Plâng zidiri şi oase profanate,
Plânge şi Filittis, a aflat
Că se ruinează mândrul său palat...

Totul mi se pare trist, anapoda!
Unde-or fi Fierbinții care-au fost cândva?

Rugăciune

Doamne, din toate minunile lumii,
Dă-mi neatinsul luminii,
Somnul pruncului,
Răbdarea pământului,
Puterea să-ndur
Nepăsarea celor din jur;
Învață-mă, Doamne, cât mai sunt viu,
Să nu rătăcesc în pustiu…
Şi fă, Doamne, o minune cu noi:
Dă-ne părinții-napoi!

ADRIA BĂNESCU

SONET DE SFÂRŞIT

Pot fi doar ce împrejmuie lumina.
Pe umbra mea de sine înțeles
Nu pot să fiu spectacolul ales
În spaima ce-ți întunecă retina.

Şi nimeni n-a-nfrunzit iubind ca tine
Adăpostit în gustul înțelept,
Dar verile ce am ucis în piept
Nu-ți vor mai dărui zile senine.

Superb loveşti cu-armura depărtării
Un scut lunatic ce-ar îmbrățişa
Tot spațiul greu, reîntregit aşa
Cum se-ntregesc în zborul lor cocorii.

Din înălțimea ta n-am să-mi fac vrere.
Pierdut eşti între lacrimi şi putere.

SIMBIOZA

Cum fluturii-în floare-sorb ființele luminii
Marcate în culoare şi-nchise în nectar,
Aşa iubiri de-o noapte, de-o zi sau de o vreme
Clădesc aripa firii şi-n fire-ades dispar.

Nu propria hrănire - o viață cu iluzii
Şi jurăminte nude nu poartă rădăcini,
Nici trupul - când o clipă sublimului răpeşte,
Ci înțelesul vrednic al drumului cu spini.

Nu e a ta ființa ce inima-ți robeşte,
A Domnului e toată- nu-I țese colivii,
Ridic-o pân' la ceruri cu lacrimile tale
Şi vei primi - in Domnul - o inimă-ntre Vii.

Preaînțeleapta limbă a rostului în har
Amorul să te-nvețe - mă rog - printre săruturi,
În fibra ei cerească şi-n generos hotar,
Iubirea fie urma atingerii-ntre fluturi.

NARCIS

Popas; şi-n unde căutându-şi chipul;
al cui obrazul încrețind nisipul
din valuri tulburi spulberat în spaimă?

Angelic; şi Eul-copil şoptind că al său este
Pe față mâna oglindită nu-i poveste.
Văzu; şi-ndrăgostit-de cine-a ştiut.

Incert; şi din tăceri apa uimirii
țâşni; când repetat păcatul oglindirii
de dincolo de sine lumina a adus.

Înalt; şi câte frumuseți-simți că toate,
Oricât de boiul său apropiate,
se nasc şi mor în frumusețea Firii.

Dan Elias

* * *

Mi-e hrană vie gândul, miez
Pe care vărs din storsul nopții vin
Mai dulce decât orice chin
Cu trupul meu să-l inventez.

Mă lecuiesc de sete cu-n delir
Şi-aceeaşi înserare, verighetă
Pe degetele cerului, repetă
Tristeți de păsări fără şir.

Scăpat de carne, precum un ascet,
În ierburile încă manuscrise,
Numai cu pielea-ntinsă peste vise,
Mă ține-n viață ultimul sonet.

Acum doar tac perfect; curând
Pot fi eu hrana unui gând.

* * *

Zgârcenia de-a nu avea nimic
Fără păcat şi fără pustiire,
Nemeritat de nicio-mpotrivire.
Răbdarea cărnii altfel ce-o ridic.

Blândețea neputinței în plutit
Cu fulgii fâlfâind pe sub velure
Atât cât poate cerul să îndure
Într-un albastru veşnic plictisit.

Dorințele iau azi loc cutezanței
Şi-n gustul lor de suflete nu pot
Să nu văd ca-n oglindă iadul tot.
Îmi sunt prea largi tiparele speranței.

Mă zbat în beciul unui ultim vis
Pe care nici măcar nu l-am comis.

* * *

Eu nu te-asemăn lumii. Te prepar!
Ce-ar fi-nsemnat s-alerg buimac
Sperând să te găsesc pe plac
Ori doar visând că eşti măcar?

Şi chiar aşa! N-aş fi ştiut,
Uitând în brațe să îmi spui,
Din care lut sub mâna Lui
În locul ierbii te-a făcut.

De-aceea nici nu mă grăbesc
Să fierb nectar, s-adaug pene,
Ca să ai buze şi sprâncene,
Ori *nu ştiu ce* mai femeiesc.

La mine în laborator
Până şi zidurile zbor.

* * *

Pun raze la uscat de pe fâneața
Acestei nopți plângând cu lună plină
Să împletesc covoare ce suspină
Sub tălpile-ți tăcute dimineața.

Şi seceră smerită-i ochiul meu
Deprins în gravitații să te soarbă
Din galaxia firelor de iarbă
Pe care ți-o învârte Dumnezeu.

În snopi firavi, cu-adânc dogoritor,
Strâng bețele de jar să nu le doară
Când altă lună mâine-o să răsară
La fel de tristă peste țesător.

De nu-ți eram pălmaş şi fără rost
Ce hoț la drumul mare aş fi fost!

* * *

Toate tăcerile s-au spus. Ce născocire
S-adaug lumii? Binecuvântării
În meşteşugul morții şi-al uitării
m-aduc ofrandă-ntreg drept mulțumire.

Afurisit e gândul şi-mbrățişarea lui
Prin carnea nălucind nepregătită
Să fie doar o clipă fericită
Că nu e frunză-n vântul nimănui.

Doar pradă sieşi, flăcării încete
Prin care se-nvăpaie mincinos
În chip de vreascuri fiecare os
Cu-alintul amăgirii să se-mbete.

Poeți ori alchimişti, şi-au putrezit!
Dar praful lor nu-i bun pentru-aurit.

* * *

Îmi spun că mai e timp, că se mai poate,
Că am destule nopți să Te scântei
Visând că sunt un rug de stânjenei
Aprins de violet ca de păcate.

Mi-ajunge-n taina cinei un dezmăț
Uitării toate, cu femei şi rouă;
Ce splendide pierzanii amândouă
De cheltuit pe-o brumă de răsfăț!

Îndeajuns mă simt aproape Ție
Când nu-i iubirea doar o amăgire
În fiecare-o altfel de murire.
Cum de suporți atâta veşnicie!?

Măsură n-am în desfătări. O vreme
Să nu îi laşi pe îngeri să mă cheme.

* * *

Îmi spui că-s viu şi mâna ta
Precum un fluture din carne
Tot cerul verii să-l răstoarne
Strivindu-se de mâna mea.

Zici că respir şi ochii tăi
Ca două luni abia necoapte,
Ce-mpart străine-aceeaşi noapte,
Se-mpurpură de vâlvătăi.

Şi strigi că umblu. De la paşi
Pe tălpi îmi cresc poteci,averi
Ce n-au dus trupul nicăieri,
Doar prafului să-i fim părtaşi.

Mă-nşeli că eşti şi eu te-ngân,
Atât doar pot să mai rămân.

În „durerosul înăuntru, de afară" al poetului Nicolae Gâlmeanu

În esență, volumul de poezie „Mirele pietrei" de Nicolae Gâlmeanu apărut într-o ediție admirabil tipărită de Societatea Scriitorilor Militari 2005, rămâne unic în peisajul poeziei buzoiene prin „eleganța şi sobrietatea" regală a versului, cât şi prin aura religioasă a scrierii, pentru lexicul folosit: impunător şi comunicativ. Pentru poetul Nicolae Gâlmeanu, alchimia verbului: („crucea cuvântului" pe care într-o zi îl va scrie), magia şi puterea cuvântului în „ieslea cuvântului" unde a visat şi a iubit, înseamnă corespondență între materie şi formă, între sonoritatea şi ecoul vocalelor din cuvinte, între jocul barbian al sensurilor şi inițierea arghezian din lăcaşul creației lui Dumnezeu când, „dumicam cu dumnezei în cuvinte" (superbă şi îndrăzneață rostire). Dincolo de pânza vremii, cu reminiscențe „din atmosfera şi măreția tragediilor grecești" – după Liviu Vişan -, Nicolae Gâlmeanu este un poet cunoscător al înaintaşilor fascinați de tăcerea şi religia versurilor: „Cu găvanele goale merg luminat cu Homer de mână/De parcă am trece amândoi Marea Roşie prin poezie" (*Cina fără taină*) Şi atunci să nu te întrebi: câte înfrângeri nu l-au costat pe poet într-o viață „cât să încapă scânteia noastră de soartă" în ea? Când se simte singur: „sunt o vioară uitată în ştreang/cântând, în neştire, într-un abator", adică mult mai aproape de prăpastia lumii decât de Dumnezeu, poetul îşi asumă întreaga cunoaştere ca pe un reazem pentru semenii săi lăsați mult în urmă, nehotărâți în a-şi urma discipolul, şovăitori şi pradă vicistitudinilor de tot felul. „N-am vreme, Doamnă, de icoane/De false chipuri pentru zei/Să-ți tulbur castele nirvane/Din trupul meu, ce suflet vrei?" (*Din trupul meu*). Viața m-a învățat să mă îndrept spre acel poet şi acea poezie care îmi va suplini acea scânteie, din teama de a nu rătăci prin întunericul acestei lumi şi a nu da de nimeni. Poetul pare a fi de acord cu cititorul său: „Să vadă ce se ascunde în acel univers/Să se înfurie şi să râdă sardonic,/Şi să se înspăimânte,/când descoperind golul din piatră, va trebui să se închine trădării/Fiecare cu câte un sfânt uitat, mort în spate" (*Sfântul din spate*) Din acest mod de a scrie poezie, Nicolae Gâlmeanu iese mai întărit de zăpada gândurilor pe care ni le aşterne dinainte: „Tot mai sărac, din tulburi zaveri, la zarul meu de nenoroc/ Nimeni de pe pământ nu m-a văzut că port cu mine grijania crucii/Pe care am fost răstignit…" Şi nu ai cum să nu-i simți vocația contemplației pentru farmecele din încremenirea pietrei, şi pe care dalta poetului nu se încumetă a le dezvălui, ca pe „Florile de piatră" ale lui Prokofiev: „Apoi a dat, Doamne, zavistia-n turme şi a rupt fiecare anafură din piatră/S-o arunce, să se salveze de păcat, dar piatra a rămas deşartă/Hidoasă şi goală, nimeni nu mai putea s-o arunce în trupul său spart/Cântând în litanii păgâne jertfa iubirii cu un dumnezeu bard" (*Mirele pietrei*) Rostul poetului e să ia asupra sa marea suferință din încremenirea materiei, ca şi cum piatra-materie („când devine hrubă şi cântece") ar fi sufletele noastre reîntoarse în somnul materiei. „Până într-o zi, când va veni un copil cu custura/Şi va da drumul din bolul acela de muzeu, izvoarelor/Împlinindu-se scriptura" (*În Colți*). În tâlcul unor astfel de versuri, revelația cititorului este imprevizibilă: „Pentru că poetul este un incomod,/iar virtutea lui este să nu sufere/Morala, să fie bolnav decât toți mai bolnavii ca el/Şi să nu afle niciodată pe care pat de boală/Rămâne să-şi dea sufletul". Poetul, a înțeles zăcământul firii umane din acest univers, iar aplecarea spre poezie nu-i altceva decât topirea sa în acest creuzet universal. Ar mai fi ceva: mai mult decât tăria gândului nostru decupat în somnul materiei la care făceam vorbire; poetul e însă un visător-vizionar „călărețul ce-aude cum îl nechează de-acolo caii-n căpăstru". Să-l citățm: „Visam uneori că voi fi giuvaierul celui mai de preț chihlimbar/Dar nopțile mele s-au lepădat de lumina pe care o aşteptam la altar". În fiecare vers îl simți pe poet cerşind (*umbra lui din icoană*) „că eu sunt doar piatra cu care loviți", cerşind cu flaşneta versului sonor la porțile cetății în care şi tu cititorul, ai vrea să intri alături de poet , triumfal ca Nichita cu şoimul pe umăr: „Vei căuta în zadar să mă-ntorc, târându-mă prin calendar/Precum un vis de vierme-n verdele din frunze/Şi nu vei şti că eu băusem demult otrava ta de har" (*Numai semnul*) Versul său seamănă cu o rugăciune spusă în chilia poemului în care s-a zidit voluntar şi din care în orice parte ar lua-o, nu poate fi lecuit sufletește decât de iubirea lui Dumnezeu pe care îl şi invocă: „Că va veni ziua când umbra lui va speria lumea de-atâta abis/iar rugăciunea îi va fi furie, revoltă şi chin/Şi lumea va uita cum să i se închine. Amin!" (*Rugăciune*). Nicolae Gâlmeanu este poetul (care şi-a văzut „muntele de pământ, cărat pe picioare… şi nici poarta nu se mai zărea-n nici-o zare"); el cunoaşte bine acest tărâm magic al poemului, pentru că a fost unul dintre martorii când, „pe rând, au venit meşterii, să se aleagă locul de mănăstire" şi de la el ne va rămâne sublimul îndemn: „Hai să fugim, Don Quijote, în durerosul înăuntru, de afară" pentru a rămâne cu înțelepciunea, deprinderile şi lumina zorilor în poezie.

Tudor Cicu

ARHIVA JUDEȚULUI IALOMIȚA

Tezaurul arhivistic păstrat la Direcția Județeană a Arhivelor Naționale îşi aşteaptă cercetătorii interesați de trecutul acestui spațiu geografic unic. Lor li se adresează aceste prezentări detaliate ale celor mai prețioase fonduri ale instituției.

Subocârmuirea plăşii Câmpului(2)

Agricultură

Anul 1838 (pentru care există cele mai multe documente referitoare la agricultură) se pare că nu a fost un an prea bun pentru cei care trăiau din munca pământului. Rapoartele aleşilor satelor şi ale sub ocârmuirii abundă în anunțarea de ploi şi de inundații, toate având în final formula "au plouat tare aducând stricăciune sămănăturilor"[1] . Datorită primăverii şi verii extrem de ploioase recolta a fost proastă şi neîndestulătoare pentru nevoile sătenilor. Din "lista de producturi agonisite de lăcuitorii satelor aceştii plăşi", transmisă la ocârmuire la 16 octombrie 1838, reiese că, în plasa Câmpului, recolta a fost de 626.671 ocale de grâu, 1.290.254 ocale de porumb, 992.824 ocale de mei şi 1.142.312 ocale orz şi ovăz.[2] În asemenea condiții locuitorii au rămas "în nădejdea împăratului ceresc a-şi arunca ochii milostivirii sale preste dânşii şi a nu-i lăsa muritori de foame"[3] . Această situație a obligat autoritățile să ia măsuri pentru a aduce cereale din alte părți. Subocârmuirea a întocmit un raport, în noiembrie 1838, cu situația existentului de cereale de la sate şi a necesarului pentru hrana "oamenilor, păsărilor, vitelor şi râmătorilor". S-a că prisos de recoltă exista numai la grâu, în rest porumbul, meiul, orzul şi ovăzul erau în deficit de 970.955 ocale la porumb, 1.268.385 ocale la mei şi 566.268 ocale la orz şi ovăz[4] . Situația se referea „la toată plasa bez magaziile de rezervă ce să cuvine pentru consumație". Aceste magazii de rezervă fuseseră constituite începând cu recolta anului 1830, țăranii fiind obligați să depună câte o baniță dublă (de 44 ocale) de porumb sau mei la aceste magazii pentru a se evita primejdia bântuirii foametei, atât de obişnuită în acea perioadă[5] .

Pentru creşterea vitelor avem o statistică generală din 1838. Din ea rezultă că în anul respectiv locuitorii plăşii aveau 5361 boi şi 3252 vaci. Pentru jug se foloseau 4945 boi, iar din numărul vacilor 2524 erau vaci de lapte; 310 boi şi 420 vaci erau destinate pentru tăiere în scopul „consulmației", iar 105 boi şi 308 vaci urmau să constituie marfă pentru negoț. Pentru anii anteriori datele sunt mult mai sărace, dar un număr destul de mare de documente fac referire la epizootii şi la măsurile luate pentru stingerea acestora, vitele constituind o sursă de hrană şi de venituri de cea mai mare importanță pentru locuitorii din județ. La 24 februarie Comitetul de carantină, prin ocârmuirea județului dă instrucțiuni pentru stăvilirea unei molime ce decima vitele: „1iu-trebuie acele vite ce să înbolnăvesc de unflătura picioarelor să să diosebească într-un grajdu care să fie uscat pă jos, neavând udătură la picioare, să fie învălite cu țoluri; 2iu- să să frece pă trupul lor cu o ghelbrea afumată cu iarbă mare; 3iu- să să ia doi pumni dă floare dă fân sau pelin într-o oca de vin şi două ocale apă şi puțin săpun ras înlăuntrul ei şi să să fiarbă, apoi strecurându-să să să spele picioarele vitelor acelora de doa ori pă zi, dându-le şi puțină sare să lingă"[6] . Boala respectivă făcând ravagii în toată plasa, Comitetul de carantină cerea subocârmuitorului „să publicariseşti în tot coprinsul acei plăşi întru auzul tuturor lăcuitorilor, spre ştiința fieşcăruia, lăsând asemenea copie, în fieşcare sat câte una"[7] . Vitele mureau nu numai de boală ci şi din alte cauze şi Comitetul de carantină se vede silit la 25 iulie 1834 să solicite măsuri sanitare deosebite pentru îngroparea vitelor moarte: „după raporturile ce s-au primit dupe la cele mai multe județe pentru moartea ce să urmează în vitele lăcuitorilor este de boala ivită mai înainte, cât şi din pricina secetii şi a lipsei hranii de iarbă şi ca nu cumva din pricina putorii a mortăciunii acelora să să ivească între lăcuitori vreo boală lipicioasă cum lingoare neagră şi altele asemenea să să facă punere la cale a să îngropa stârvurile dă către lăcuitori adânc"[8] . Ocârmuirea cerea cu insistență să cunoască exact situația răspândirii bolilor între vite, deoarece molima vitelor din 1834 a fost atât de întinsă încât, însuşi domnul țării voia să ştie ce se întâmplă. La 10 septembrie 1834 ocârmuitorul cerea să se întocmească un raport „de suma vitelor bolite şi moarte şi să să însemneze şi felurimea lor anume adică boi, vaci, viței, bivoli şi cai, câți au murit, câți s-au însănătoşit şi câți s-au bolnăvit" care să fie trimis „fără cea mai puțină zăbavă... la cinstitul comitet că se cere de către chiar prea înălțatul nostru domn a să încunoştiința"[9] . Seceta din 1834 a contribuit la pierderea unui număr mare de vite. Aleşii satelor anunțau mereu numărul vitelor moarte şi cauzele morții la subocârmuire: „23 vite mari moarte în luna iulie tot dă foame fiindcă pă islaz e numai pământ şi s-au găsit pământ în ele"[10], încunoştiințau la 25 iulie aleşii satului Bărbuleşti. În iulie 1834, numai în plasa Câmpului au murit 430 vite mari, 468 viței, doar 60 s-au însănătoşit iar 234 erau bolnave fără mari speranțe de însănătoşire.[11] Şi în anii următori vitele au fost secerate de diverse boli dar mortalitatea a fost mult mai scăzută, atât datorită belşugului de hrană dat de recolte mai bogate cât şi măsurilor sanitar-veterinare puse în aplicare de către medicul de plasă. Reclamațiile medicului din plasa Câmpului legate de cei care nu respectau măsurile sanitar-veterinare privind îngroparea vitelor moarte aveau ecou la subocârmuire şi cei vinovați erau pedepsiți cu asprime: „la raportul cu no. 1199 să răspunde că cecetând la fața locului şi dovedind urmarea acelui jurat uneltită pă asemenea chip către d. Dohtoru, să-l pui mai întâi la închisoare 3 zile şi apoi, la fața locului să să certe cu 25 bețe la spate"[12] .

Comerț

Regulamentul organic a încurajat foarte mult comerțul. S-au înmulțit bâlciurile şi fiecare oraş cât de cât mai răsărit avea câte un târg săptămânal. Pe lângă comerțul neorganizat a început să se dezvolte comerțul stabil, practicat de negustorii de profesie. Aceştia erau organizați în corporații cu sediul în orașe şi plăteau patentă. Dezvoltarea comerțului atât intern cât şi extern a necesitat organizareaa sistemului vamal şi al carantinelor, iar pentru judecarea pricinilor ivite între negustori au fost înființate, tot prin regulamentul organic, tribunale comerciale. Am văzut din catagrafia prezentată la început că negustorii din plasa Câmpului plăteau patentă de a II-a, a III-a şi a IV-a clasă, ceea ce ănseamnă că tranzacțiile comerciale nu erau prea însemnate şi că se ocupau mai ales de comerțul cu amănuntul şi mai puțin de comerțul mare de cereale şi vite. În cuprinsul plăşii Câmpului se țineau la Urziceni „un târg în fieşcare duminică", la Broştenii Noi „un târg la Buna Vestire, unul la Duminica Tomii şi unul la Sf. Apostoli", la Grindu „un bâlci la martie 9 adică la măcinici, unul la moşi, unul la august 15, la Sf. Maria şi unul la 26 octombrie, la Sf. Dimitrie, la Jilavele „la Sf. Ilie şi la ziua tuturor sfinților", la Glodeanu, la Blagoveştenie, la Sf. Gheorghe, la Ispas şi la Preobrajenie"[13] . Ocârmuirea județului se interesa îndeaproape de dezvoltarea negoțului cerând sub ocârmuirii să raporteze periodic despre „producturile şi feluri de legume" ce se vindeau prin sate, iar lista cu acestea trebuia să se întocmească „prin cercetare şi prin târgurile acelii plăşi şi de prin sate"[14] . Oastfel de listă înaintează subocârmuirea la 5 octombrie 1833 cu arătarea „articulilor de comerțu ce scoate plasa Câmpului" şi cu prețul de vânzare al acestora: „brânzării-35 parale ocaua, unt-3 lei şi 20 parale ocaua, ceară-11 lei ocaua, fasole cu 11 parale ocaua şi lână cu 2 lei ocaua"[15] . Dacă acestea erau produsele care puteau fi găsite la vânzare în târgurile plăşii, locuitorii erau nevoiți să-şi procure de lanegustorii veniți din alte părți „miere, sare, carne de vacă şi de oi, rachiu, vin, păcură, săpun, peşte". O problemă erau şi lemnele de foc care trebuiau aduse din alte zone: „lemne de foc poate să să întrebuințeze pă toată suma familiilor dintr-această plasă ca la 5000 care cumpărate cu preț până la lei 20." Necinstea negustorilor care „ciupeau" la cântar ajungea uneori şi la urechile ocârmuitorului județului: „În coprinsul acelei plăşi se urmează o mare neorânduială, asupra cumpenilor, a măsurilor cu care să face vânzarea a feluri de lucruri din care pricină se aduce pagubă cumpărătorilor, iar vânzătorilor, împotrivă, folos."[16] Şi pentru că, mai ales, practica folosirii unor instrumente de măsurat şi cântărit „nedrepte" era cea mai răspândită, la 21 februarie toți negustorii din județ sunt anunțați ca în „soroc" de o lună să se prezinte la ocârmuire pentru a le fi contzrolate „măsurile" pe care le folosesc: „cumpene, cântare, ocale". Acestea trebuiau să fie „drepte" căci „oricare se va găsi cu cumpene, ori cântare sau ocale nedrepte, unul ca acela va plăti ştrafă lei cincizeci".[17] Porunca a fost adusă la cunoştința aleşilor satelor care au comunicat apoi: „s-au citit porunca în mijlocul satului şi vom fi următori întocmai"

(va urma)

Veronica BERGHEA
Director D.J.A.N. Ialomița

---

[1] DJAN Ialomița, fond Subocârmuirea plăşii Câmpului, dosar 44/1838, f.9
[2] Ibidem, f.82-83
[3] Ibidem, f.7
[4] Ibidem, f.83
[5] Istoria României, vol. III, Ed. Academiei R.P.R., Buc. 1964, p.936
[6] DJAN Ialomița, fond Subocârmuirea plăşii Câmpului, dosar 13/1834, f.1
[7] Ibidem
[8] Ibidem, dos.11/1833, f.12
[9] Ibidem, dos.13/1834, f.28
[10] Ibidem, f.16
[11] Ibidem, f.15
[12] Ibidem, dos.51/1839, f.74
[13] Ibidem, dos.58/1839, f.9
[14] Ibidem, dos.7/1833, f.8
[15] Ibidem, f.36
[16] Ibidem, dos.6/1833, f.1
[17] Ibidem, f.5-5v

Loredana Dănilă

Mariţa
(Azilul 3)

Consecventa, mă străduiesc să mă ţin de promisiunea făcută Adinei, aceea de a veni zilnic, pentru a aduce un dram de lumină (zicea ea) celor bantuiţi de singurătate şi plictiseală.

Ca să profit cât mai mult de ultimele zile însorite ale anului, îmi îndrept paşii tot către parcul azilului. Deoarece niciuna dintre bănci nu era liberă, mă orientez către cea pe care stătea o femeie singură, adusă de spate, fixând, cu ochii strânşi a miopie, un punct din asfalt. Dau bună ziua şi cer voie să iau loc, hotărâtă să n-o deranjez din cine ştie ce cugetări ori aduceri aminte. Dar ţi-ai găsit! Femeia avea chef de vorbă, mai multă decât aş fi vrut eu, mai ales la acel ceas al dimineţii, când mi-aş fi dorit să rămân cu mine şi propriile-mi gânduri. Mă priveşte cu ochii miopi, făcând mâna streaşină deasupra lor:

- Hai, maică, oi fi venit la careva dintre noi?

- Nu, nu. Eu...sunt prietenă cu doamna doctor.

- E-n cabinet. Mă duc s-o anunţ.

- Nu e nevoie. O voi vedea mai târziu. Acum vreau doar să mă odihnesc puţin.

Ce mi-o fi venit să pronunţ cuvântul ăla?

-S'te hodineşti? Oi fi fost la smuls fasolea cu noaptea-n cap! Da' nu prea arăţi ca când ai veni de la câmp.

- Nici nu vin. De fapt, nu sunt obosită, vreau doar să mă bucur de soare.

- S'te bucuri!?! Arză-l-ar să-l arză! Acuma nu zic, că şi io mă bucur să-mi încălzesc niţel oasele-astea bătrâne, da' l-am cam duşmănit o viaţă-ntreagă, mai ales când eram copil şi mă duceam cu-alde tăticu' la câmp. Că ce de pământ mai avea! Nu se mai sătura de el! Cu ce scotea într-un an, mai cumpăra o bucată. Şi noi tot desculţe şi ne-mbrăcate eram. „Ia-mi, tăticule, şi mie o rochiţă!" ne smiorcăiam şi io şi sor'mea, Rodica, aşa mai pe la vremea culesului, da' el doar că nu ne plesnea: „Rochiţe, hai? Să vă ia bărbaţii când v-oţi mărita! Că io tre' să hrănesc vaca şi oile şi porcii. Că voi nu mâncaţi rochiţe,'tu-vă muma-n cur!" Aşa. Şi cu ce s-a ales? Că i-a luat ăia tot pământu' când a fost cu colectivizarea. Mă mir că n-a murit pe loc de inimă rea. Da' nici bine nu i-a fost, că s-a luat de băutură şi-a mai dus-o aşa vreo zece ani, pân-a ajuns unde-i fusese lui mai drag – în mijlocu' pământului. Da' cred că s-a-ntors în mormânt când a venit *revuluţia*-aia, sau cum îi zice. M-am dus şi eu cu sor'mea la *ceapeu* să vedem ce ni se cuvine, că băgase tăticu' şi boi şi căruţă şi cal, ce mai cal...o frumuseţe! Când, ce să vezi? Rodica s-a ales cu nişte foi de tablă, că tot le zburase vântu' după clădirea ceapeului. „Şi ţie, Mariţo – îmi zice unu' – uite colea!" „Ce să văz, bre, ce să văz?" „Uite scândurile-astea, ia-le şi nu mai face pe chioara cu mine! Şi hai mai repede, că n-avem timp cu d-alde voi!" „Ce scânduri, bre, alea-s scânduri?" Erau vreo patru beţe mai mari aşa, puse-n formă de ramă, cine ştie de la ce-o fi fost. „Ştii ce – zice ăla – dacă nu le vrei, nu le lua! S-o găsi vr'unu' să se bucure de ele." Le-am luat, ce era să fac? Parcă nu prea-mi venea mie să cred că doar cu-atât m-am ales. Zic las' că să mai liniştesc treburile şi-o veni mai târziu careva să-mi aducă ce mi se cuvine. Că doar l-am văzut la televizor pe preşedinte când a zis, cu mâna pe inimă, c-o să se dea tot înapoi. D-apăi cum să nu-l crezi? Că d-aia l-am şi votat. Aşa că m-am dus cu beţele-acasă, mă uitam la ele şi vorbeam singură prin curte: „Vezi, bre tăticule, ce s-a ales de munca matale? D-aia ţi-ai rupt oasele o viaţă, ca să mă pricopsesc io cu trei beţe, nici coşciug nu pot să fac din ele. Le-oi pune pe foc, aşa de ciudă, da' nici la foc nu-i bune, că nu-i cine ştie ce lemn." Eh, Dumnezeu să-l hodinească! Ce, parcă el a ştiut? El ştia una şi bună – muncă, muncă şi iar muncă. Biata mămica se cocoşase de tot, de mergea-ndoită, da' el tot n-o ierta. Norocu' meu că m-am măritat de tânără. Că dacă mai stăteam mult, nu mai eram bună nici de măritiş.

Da' am avut noroc, draga maichii, cum îţi spui, că io cred în vorba-aia: „prost să fii, noroc să ai". Când aveam şaişpe ani, m-a cerut Ilarie, notaru' satului, el era cu vreo opt ani mai mare ca mine. Şi tăticu' m-a dat imediat, i-a convenit că ăla n-a cerut nimic de la el, c-avea şi case noi, din cărămidă (cine mai avea pe vremea-aia?) şi pământ destul, 'cea că nu-i lipseşte nimic, decât nevastă. Da' io nu m-aş fi măritat cu el, am avut şi io o dambla-n viaţă – mi-a fost drag omu' frumos – şi ăsta era vai de mama lui. Că doar nu putea să le aibă şi el pe toate. Nici să joace nu ştia, juca-l-ar ielele, că mie tare mi-a fost drag şi n-am avut cu cine. Da' tăticu', când m-a văzut cum dam din colţ în colţ, să mă bată şi mai multe nu: „'Tu-ţi grijania mă-tii! Să nu te-aud! După ce că te-a făcut mă-ta urâtă, după ce că te vaiţi de muncă toată ziua, după ce că omu-ăsta – nu orş'cine, notaru', vorb-aia – te ia fără să ceară zestre, mai faci şi nazuri acuma. Iete, mă, îţi trebe om frumos! Ce să faci cu el? Să-i faci o poză s-o pui în ramă, s'te uiţi la ea pân' s-o-ndura să vie de la altele! Să mai hie şi vr'un sărăntoc, să-mi ia şi chelea de pă mine, ha? Ieşi, să nu te-aud!"

Şi uite-aşa, mai de gura lu' tăticu', mai ca să le fac în ciudă la bleandele-alea care 'cea că, dacă le-a făcut mă-sa frumoase, musai să le fi dat şi noroc, m-am măritat. Ilarie, Dumnezeu să-l odihnească, a fost un om bun să-l pui la rană. Nici la treabă nu m-a pus. E, mai făceam şi io, ca orice femeie, p-acolo pân casă, mai o mâncare ceva...da' io n-am ştiut ce-i aia sapă. Cât a trăit el. Că după ce l-a luat Dumnezeu, n-am avut încotro. Cu timpu', îmi mai trecuse şi de frumuseţe, parcă nici nu-l mai vedeam chiar aşa de urât. Da' tot mă-njunghia în inimă când vedeam câte-o mândreţe de bărbat şi deh! Îmi mai aruncam şi io ochii. Da-mi trecea repede, că aflam ba că-i curvar, ba că-i băutor, ba că-şi bate nevasta, ori că n-aduce bani acasă la copii...

Doar de unu' singur n-am aflat nimic din toate astea, un neamţ ce stătuse cu alţi vreo doi la noi în gazdă, pe vremea războiului. Frumooos neamţu', frumos! Da' numa' ce i-a căşunat într-o zi că cică să ne duşmănim. O rupea cât de cât pe româneşte, chit că n-aveam nevoie de prea multe vorbe să ne-nţelegem.

Io n-am prea priceput, maică, ce-i cu războiu-ăsta. La mine bărbaţii e de două feluri: eşti frumos, bine, al meu eşti! Eşti urît, du-te-n pălăria mea la nevastă-ta! Şi cu asta basta. Ce nevoie am să mă duşmănesc? Da' p-ăsta nuş' ce l-o fi apucat într-o dimineaţă, că numa' ce-l aud: „Ei, Maritza, eu acuma duşman la tine, pricipit?" şi una-două scoate pistolu' şi mi-l arată, de era să mor de spaimă, nu alta. „Ce-ai, bre-zic – ai mâncat ciuperci otrăvite? Azi-noapte, când Ilarie sforăia de să tai lemne pe el, nu s-ar fi zis deloc că mă duşmăneşti. Ba din contra. Şi-acuma scoţi pistolu' la mine? Nu ţi-e oarecare? Au poate l-oi fi-ncurcat cu...bre, Frişe, bre, astâmpăr'te n-auzi!" Da' el nu şi nu, îi tot trăgea cu duşmanu', de zici că alt cuvânt nu mai ştia. Îl ciupesc, şugubeaţă, s-o dau în glumă, el nimic. „Maritza, eu trebuie omor tu, aşa zice regulument. Voi a vrut!" şi râdea. „ S-o omori pă mă-ta de tâmpit! Ce-am vrut io, mă, ce-am vrut? După ce c-am fost femeie cumsecade şi v-am dat de toate...Ia, hai, roiu din casa mea! S-a-nţeles? Cărăţi-vă!" „Cărat, cărat..." şi-mi arată trăiştile gata făcute cu toate hangaralele-alea de le târa după ei. Da' ce să zic? Pân' la urmă a fost un domn – tot ce consuma, plătea. Că eu am pus picioru-n prag de la-nceput: „Auzi, coane Frişule (nuş' cum îl chema, da' eu le ziceam Friţ la toţi), să ştii o vorbă de la mine şi să n-o mai uiţi: una şi cu una fac două. În viaţă totu' se plăteşte. Şi să mai ştii că nici mama nu i-a dat lu' tata degeaba. 'Ţeles?" Nu ştiu ce-a priceput el, da' n-am avut probleme, plătea regulat, ba mai dădea şi pe deasupra. Numai că nici acu' nu-s eu prea lămurită, de ce-o fi plecat aşa tam-nesam pe nepusă masă. Te pomeneşti că i s-o fi făcut şi lui de femeie frumoasă! Ducă-se! Cu regulamentu' lui cu tot. Mi-a bălmăjit Ilarie ceva cum că, vezi doamne, ne-am dat cu ruşii şi-ăştia, nemţii, nu mai erau de nasul nostru. Ete na! Şi dacă ne-am dat cu ruşii, ce? Unde merge rusu' merge şi neamţu'. Nu zic bine? Auzi, da' tu pe cine ziceai că vrei să vezi?

- Eu, pe nimeni. Sunt...

- A! Da, uitasem, bată-te norocu' s-te bată! Că m-am luat cu-ale mele din tinereţe...Aaaaaa....te pomeneşti c-oi fi ziarista-aia de care ne-a zis doamna Adi.

Dau din cap, neconvinsă, în semn că da, minciuna făcându-mă să mă simt nelalocul meu.

- Aşa zi! Şi-ai să scrii şi de mine ce ţi-am zis?

- Păi...nu vreţi?

- Ba da. Da', auzi, vezi chestia-aia cu Friţu n-o spune, rămâne-ntre noi, da? Că ce era să fac şi eu, femeie tânără...bărbatu' stătea la Sfat toată ziua, de ziceai că să-nsurase cu Sfatu'...şi când venea acasă adormea buştean. Şi când nu dormea, era urât...şi nu mă trăgea inima deloc...şi neamţu' băiat fin...eh! de nu l-ar fi apucat nebuneala-aia....Da' măcar m-am distrat. Ce mai chefuri am tras! Da' tu asta să n-o scrii! Să scrii aşa (ţii minte?): „Mariţa lu' Ilarie Lungu a fost o femeie tare de treabă, care şi-a iubit bărbatu' şi l-a respectat...cum a putut şi ea. N-a fost nici frumoasă, nici deşteaptă, da' a ştiut ce să ia de la viaţă." Şi mi-a dat, nu pot să mă plâng. Da' haină cum e, mi-a luat exact ce-aveam mai de preţ, da-o-aş de pomană s-o dau! Mi-a luat singurul copil pe care-l aveam şi pe care-l făcusem la şaptişpe ani. S-a prăpădit acu' câţiva ani, de-abia împlinise şaizeci. Io de-atuncea om nu mai sunt. Până să se ducă el, nu m-a durut nimic în viaţa mea, nu tu cap, nu tu măsea, nu tu picioare. Da' după moartea lui, au tăbărât pe mine toate deodată. D-aia m-am şi cocoşat, d-aia nu mai văz nici pe unde merg...Ce să zic? Numa' c-un lucru nu mă pot împăca: de ce mi-a lăsat mie Dumnezeu zilele? Că nu mai am, zău, ce să fac cu ele. Am trăit destul.

Acuma am vândut casa, i-am dat banii lu' nor'mea şi m-a-ncântat să mă duc la ea (le luasem casă mare-n Ploieşti şi maşină, de când trăia Ilarie). Am stat io vreo săptămână, nu-mi găseam locu'. Ce caut aici, dacă băiatu' nu mai e? Aşa că mi-am luat pensia şi-am venit încoa. N-am spus unde plec, să mă caute dacă le-o fi dor, ea şi cu nepotă-miu, Ionel. A trecut luna şi n-a venit niciunu'. Să fie sănătoşi! Nu că m-aş fi-ntors acolo, da' vroiam măcar să văd că le pasă...Ehei, draga maichii, nu-i nici o sfârâială s-ajungi bătrân!

Hai că io mă dau mai la umbră, a-nceput să ardă tare rânjitu-ăsta şi ţi-am spus că nu mai pot să-l sufăr de când ne târa tăticu' la câmp ca pă boi. Hai, sănătate!

Slobozia, 30.08.2005

Nicolae Teoharie

Uliţa copilăriei

Sunt la marginea imperiului.
Prin fum, obosit, trupul meu
se plânge de gând că-i prea greu.
Orizontul spre care mă îndrept
cu siguranţă mă va ajunge din urmă.
Întind braţele direct spre nimic
şi,
negăsindu-l prin gândul cel mic,
pesemne că prin impresie trece,
pe sub privirea mea înserată
şi rece.

Cu gândul am pipăit ceea ce nu este
sau, dimpotrivă,
poate că în cădere strivisem
cu mâna mea fugitivă
ora în care venisem.

Mă simt vinovat ca atunci când muream
şi copiii făceau prinsoare pe cioburi colorate,
pe uscate flori de tei,
într-o negociere în de ei.

„- Nu-i treaba mea şi mă şi sparie
această prăpastie roşie,
această avarie,
spunea fetiţa cu gene de secerătoare.

Sigur va muri într-o pasăre migratoare !
- Ba, într-o nesfârşit de repede secundă,
îngână băieţelul cu fundă.
- E încăpăţânat, e insultat de vânt şi cai,
zâmbea pistruiatul cu părul bălai.
Nu ştiu, mi-a făcut reverenţe, promisiuni.
Mi-a jurat că va muri peste două minuni.“
Şi apoi inima,
mişcându-mi sângele în josul gurii,
cât să-l îmbrace insomnia.

Lăsaţi copiii să vină la mine,
să le arăt nimicnicia.

Trecând prin mine, fără să-mi aparţină,
plină de somn, o femeie străină
rupe un mănunchi din privirile aţintite în gol
şi mătură uliţa copilăriei.
„- Mergi până ieşi din existenţă.
Cu mâinile încleştate pe viitor,
pe absenţă,
frumos c-un început de suferinţă
ridică-ţi o fiinţă.“

Brusc
am simţit cum trece,
printre bătăile inimii,
o pasăre mare
şi rece.

Scrisoare de dragoste

Când a venit vremea
să scriu scrisoarea de dragoste
mi-am chemat mâinile mele favorite,
care ştiu din ce neam al fiinţelor mă trag.
Vreme de un ţipăt am decis să fiu vultur.
Am fost întrebat :
„ - Câte umbre de-ale tale
pot fi înghesuite într-un ţinut al gurii
şi acelui loc
să i se spună surâs ?”

Îmi cad pleoapele şi te văd mai bine,
risipită în surâsul de vest al orizontului
ce ne trimite înserarea
să ne îngândureze.

Pierderea inocenţei

Mi-am pierdut inocenţa
când mi-am lipit pe braţ primul tatuaj :
un motociclist coborând într-o prăpastie.
Totuşi,
ţinând seama de serviciile aduse
în elucidarea umbrei,
îngerul nu-şi va pierde slujba.
Oferta lui m-a convins :
- un cer care depinde de ochii mei :
îl cobor,
îl înalţ,
îl plâng.

Poezia

Câţiva bănuţi adormiţi în buzunare
şi îţi aşez un cer pe trotuare.
Deşi păstrezi întrebarea la urmă,
ascunsă-n cuta unui gând de lume
şi orice cântec bătrân
refuză să adoarmă fără nume,
drumul acesta duce spre toamnă
şi ora aceasta duce spre pasăre.

Alege.

Oricum vei fi o sălbăticiune
păcălită de vorbele mele.

Travesti

Înalta mea stăpână,
să mergem mai departe.
Nu te opri, Stăpâna mea,
nu te opri !
Oraşul acesta nu are cer.
Toţi sunt plini de candoare.
N-au văzut niciodată vreun cal
şi, în continuare,
sângele lor circulă orizontal.
Nu au curent electric,
iar cântecele lor vorbesc despre ploile
pe care nu le-au văzut niciodată,
ca despre nişte singurătăţi cu umbră.

Din veacuri
în toate picturile lor
acelaşi portret :
un bărbat înalt care va veni
îmbrăcat în haine femeieşti.

Complicitate

Dacă stai într-un jilţ şi citeşti
despre tehnologia fericirii,
dacă brusc te opreşti din citit
şi priveşti pe fereastră,
dacă ţii ochii lipiţi direct pe ţipătul scos,
vei vedea patru demoni cu copite de ţap,
cărând pe targă trupul muribund
al unui cap.

A fost găsit vinovat,
ars pe rug în Piaţa Gurilor Căscate,
colţ cu Televiziunea prin cablu.

Amprentele privirii lui
au fost găsite pe stelele furate
de ochii adolescenţilor.

Ma tristesse

Stau aplecat asupra unei căni cu vin,
asupra unei ore slute.
Cui am să te las, tristeţe?
Cine-o să te mai sărute?
M-am speriat de înlăuntrul meu
şi strigătul de ajutor ajunge la curţile timpului
odată cu ultimul zeu.
Sunt aici,
repetat de monetăria existenţei.
Corectez deplasarea eronată a gândurilor în vid,
în sângele ucigaşilor de mierle.
Îmi place vinul.
În această călătorie spre nimeni
i-am sedus muierile, destinul.
Avuţia mea e nimicul.
Tristeţea, un fleac.

La despărţire, vântul se oprise brusc
în vederea uzată.
Numai mâna mea te înveleşte
într-o iarnă uitată.

Peste o tăietură de pustiu,
la gât port o eşarfă de cocori
şi atât.
Îmi sunt de ajuns paharele pline
de înalte alcooluri,

arsele guri,
aceste însetate goluri.
Aud cum vinul a bătut în doage
cu trei secunde slăbănoage.
„ - Mă voi întoarce ! “ spui alintătură.

Cui am să te las,
tristeţe ?
Înserată pe-a mea gură ?

SCRIITORUL NICOLAE STAN, PE CALEA REGALĂ

Am ales Calea Regală, în toate nuanţele ei semantice. Un tren Regal pe care marii scriitori publicaţi şi premiaţi după 1990 îl merită. SCRIITORI PE CALEA REGALĂ reuneşte în echipă confraţii care au obţinut, din 1990 până în 2006, Premiul Opera Omnia, Premiul Naţional de Literatură şi Premiile U.S.R şi A.S.B., pentru poezie şi proză, precum şi 10 scriitori propuşi de echipa de organizare a proiectului în 5 gări centrale (Bucureşti, Iaşi, Suceava, Alba Iulia şi Sibiu). Totul într-un proiect în premieră absolută, editorial, multiart şi multimedia, conceput ca o punere în pagină a unor biografii şi opere literare de excepţie pentru cultura română. Prin acest eveniment, deschidem seria manifestărilor ce vor marca centenarul Uniunii Scriitorilor din România, uniune ce a continuat idealurile unor scriitori precum Emil Gârleanu, Şt. O. Iosif, Dimitrie Anghel şi Mihail Sadoveanu care, în 1908, puneau bazele Societăţii Scriitorilor Români, organizaţie a scriitorilor înfiinţată la 2 septembrie 1909.

(Din Proiectul SCRIITORI PE CALEA REGALĂ, proiect de campanie pro-lectură şi de promovare a scriitorilor români contemporani)

Între cei 42 de scriitori care au urcat în Trenul Regal s-a aflat şi prozatorul Nicolae STAN, care a avut amabilitatea să ne ofere interviul de faţă.

Sunt convins că a fost o surpriză invitaţia de a călători cu Trenul Regal…

Proiectul însuşi a fost o surpriză, pentru că scriitorii se întâlnesc mai rar şi nu cred că s-a întâlnit vreodată un număr atât de mare de scriitori cu cititorii într-un cadru oarecum insolit, în gară. Ca să nu mai vorbesc de călătoria cu Trenul Regal… A fost un proiect deosebit, primul de acest gen, iniţiat de Uniunea Scriitorilor ca în perioada 10-14 mai să aibă loc întâlniri ale scriitorilor cu cititorii în cinci oraşe mari din ţară. Iniţiativa a aparţinut Uniunii Scriitorilor, dar proiectul a fost sprijinit şi de instituţii ale statului – Ministerul Transporturilor, consiliile locale şi judeţene din Iaşi, Suceava, Alba Iulia şi Sibiu –, ca şi de Asociaţia Publicaţiilor Literare şi Editurilor din România, beneficiind şi de acordul unor parteneri media de elită. Primirea în gări a fost mai mult decât impresionantă. Participare numeroasă, de la copii la persoane în vârstă. La Alba Iulia am fost întâmpinaţi cu fanfară. La Iaşi, am ajuns după-amiază, în gara Nicolina. Gara mare fiind în reparaţie. Am plecat vineri din Bucureşti şi sâmbătă am fost acolo. Lecturi, discuţii, fotografii, autografe. Seara a avut loc cina. O cină cam ratată… Am înnoptat la Hotel „Moldova” din Iaşi, condiţii excelente, următorul popas fiind Suceava.

De ce a fost ratată cina la Iaşi?

Pentru că au fost şi Zilele „Convorbirilor literare” care s-au suprapus peste iniţiativa noastră şi nu ştiu cum s-a făcut că organizatorii au aranjat un fel de bufet suedez la care au fost prezenţi mai întâi invitaţii de la „Convorbiri” – însemnând scriitori, ziarişti, profesori etc. – iar nouă ne-au rămas resturile… A fost şi Codrin acolo, ca să dau un exemplu de la noi… A doua zi, am plecat la Suceava. Cam acesta era programul. Ne trezeam dimineaţa, luam micul dejun în hotelul respectiv, după care, în jur de 10,00, ne urcam în tren spre următorul oraş. La Suceava, aceeaşi primire caldă. Am vizitat mănăstiri, obiective turistice. A urmat Alba Iulia. Primire fastuoasă, cu fanfară. Acolo am citit şi eu. Fusesem programat să citesc la Alba Iulia. Peronul era arhiplin. Dar să relatez o scenă din oraşul Vatra Dornei în care nu fusesem niciodată. Seara am avut discuţii interesante cu poetul Liviu Ioan Stoiciu, cu poetul Adrian Popescu pe care acolo l-am cunoscut, împrietenindu-ne, cu Nae Prelipceanu, cu Dan Cristea… Mă plimbam cu Liviu Ioan Stociu prin parcul din Vatra Dornei. Admiram parcul, ştiind că Vatra Dornei este locaţia, cum se spune astăzi, unde se desfăşoară acţiunea romanului „Lumea în două zile”, al lui Bălăiţă. Erau acolo şi nişte busturi de scriitori, o alee, de fapt, a scriitorilor, subliniere cu trimitere spre edilii noştri…

Scriitori ai zonei?

Nu numai. Scriitori clasici. Spre noi se îndrepta un om în vârstă, care avea să ne întrebe dacă ştim cumva de sosirea Trenului Regal în gară, cu care au venit mai mulţi scriitori. I-am spus că a sosit iar scriitorii sunt deja în oraş. Păi, aş vrea să-i văd, aş vrea să văd şi trenul, căci eu l-am prins pe rege… Mâine, la zece şi jumătate, ştim sigur acest lucru, trenul pleacă. Dacă la zece sunteţi în gară, îl puteţi vedea, acolo sunt şi scriitorii. Chipul bătrânului se luminase. Voi fi acolo. Şi, într-adevăr, a doua zi l-am văzut în gară ridicând mâna în semn de salut… A urmat Sibiul, apoi Mediaş. Eu am fost nevoit să mă reîntorc la Iaşi de la Alba Iulia, pentru că la Iaşi se desfăşura olimpiada internaţională de filozofie, la care participa, întâmplător sau poate nu, şi băiatul meu, Alexandru. Au fost şi alţi scriitori nevoiţi să-şi întrerupă călătoria la Alba Iulia, dar tot traseul parcurs până acolo rămâne un vis…

Cum arăta Trenul?

Interiorul e foarte bine întreţinut. Mergea cu 65 hm pe oră. Chiar aşa scria, în limbajul vremii, pe prospect: „iuţeală – 65 km/ha”. Masa de prânz ni s-a oferit în tren…

Aveaţi toţi loc acolo? Se spune că nu era atât de numeroasă suita regală…

Nu am dormit în tren. Într-adevăr, nu am fi avut loc. Dar la masă am putut sta lejer. Masă la nivel superior, foarte bine dozată şi frumos servită, în condiţii deosebite, parcă eram într-un restaurant de cinci stele.

Am auzit voci care spuneau că bucureştenii ar fi luat felia cea mai mare din tortul acestei călătorii, în defavoarea celor din provincie, de la Constanţa, de la Iaşi chiar…

Povestea vulpii cu strugurii acri, la care nu ajunge… Nu e vorba de nici o favorizare. În

această călătorie – stă scris în Proiect – au fost invitaţi scriitori care au obţinut, din 1990 până în 2006, nişte premii. Printre noi au fost şi scriitori din provincie. Dar aş dori să vin cu o subliniere. De fapt, ar fi trebuit să încep cu aceasta. Înaintea plecării, am fost primiţi de Majestatea Sa Regele Mihai I şi Regina la Palatul Elisabeta. A fost o primire onorantă, discretă şi de mare calitate, cu unele cuvântări emoţionante din partea decanilor de vârstă, să spun aşa, din rândul scriitorilor, cum a fost aceea a Norei Iuga. Nora Iuga relata în faţa Majestăţii Sale cum dormea când era mică, tânără adolescentă, cu portretul regelui la cap, sugerând că se îndrăgostise de Rege. Regele era atent, dar nici un muşchi nu i s-a clintit pe chip. Ceea ce a intrigat-o într-un fel pe Nora Iuga. I-am spus că aşa trebuie să fie un rege. Regele dobândeşte masca de rege şi nu trebuie să răspundă nici măcar prin mimică… S-au recitat poezii în prezenţa Regelui, ne-am întreţinut cu Alteţele Lor şi apoi cu principele Duda şi principesa Margareta. Spre surprinderea mea, principele Duda m-a recunoscut, dumnealui îşi lansase o carte la Slobozia, liceul nostru fiindu-i gazdă. M-a recunoscut că sunt din Slobozia, memorie senzaţională. Întâlnirea de la Palatul Elisabeta a avut loc pe 9 mai. Pe 10 mai, de Ziua Regelui, am pornit în turneu.

Un turneu-eveniment…

Da, un turneu-eveniment al unui proiect de referinţă care, după părerea mea, şi-a atins scopul. Scopul acestei călătorii a fost socializarea scriitorilor, cunoaşterea reciprocă, popularizarea ideii de scriitor în rândul oamenilor obişnuiţi. Oameni care ne-au întâmpinat ca pe vedetele de fotbal care câştigă campionatul sau nu ştiu ce competiţie de prestigiu. Nu ne ovaţiona neapărat pe noi, ci ideea de scriitor. În fiecare gară am lăsat câte o bibliotecă – vreo patru rafturi cuprinzând scrierile noastre –, o parte dintre cărţi rămânând acolo iar o parte fiind luate acasă de cititori. Lucrul acesta m-a impresionat. Nu credeam că vom fi întâmpinaţi cu atât interes, cu atât entuziasm. Cu ocazia derulării proiectului s-a tipărit şi o antologie cuprinzând textele premiate ale scriitorilor. Culegere cu titlul inspirat „Calea Regală”, de la calea ferată… Am şi eu un fragment în această Antologie, fragment din „Apa neagră”. Scriitorii sunt reuniţi în carte în ordine alfabetică, încheierea o face Varujan Vosganian. Proiectul nu se va opri aici. El se va repeta, în alt mod firesc, probabil un turneu internaţional cu mijloace de transport adecvate…

A consemnat Ion ALECU

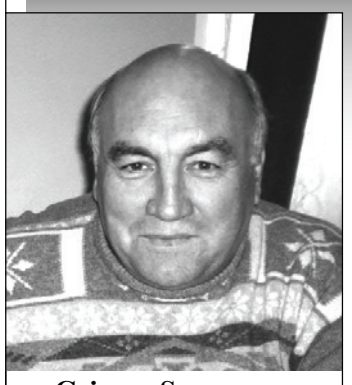

Grigore Spermezan

CONOTAȚIILE ETICE ALE HOLOCAUSTULUI DIN ROMÂNIA

„Secolul XXI va fi etic sau nu va fi deloc.”
(Gill Lipovetsky, *Amurgul datoriei)*

Există şi alte probleme legate de numărul celor morți în Holocaust produs pe teritoriile aflate sub administrație românească, cifra avansată se autorii *Raportului final* situându-se între 280.000 şi 380.000 de victime (cei care au analizat problema contabilizează diferit: Jean Ancel vorbeşte de 310.000, Dinu C. Giurăscu de aproape 109.000 de evrei români, la care se adaugă şi evreii ucrainieni, Raul Hilberg de 270.000 de victime etc.). Până la urmă chiar dacă un singur om ar fi fost ucis sau torturat pe motiv de rasă, tot se putea vorbi de crimă împotriva umanității şi asemene acte trebuie condamnate fără ezitare. Important este ca omenirea, în ansamblul ei, să aibă grijă ca aceste tragedii să nu se mai repete.

Indiferent dacă acest fapt convine sau nu, trebuie să avem tăria de a accepta şi alte opinii decât cele proprii şi, mai ales, de a da dovadă de onestitate intelectuală în a reface concluziile noastre dacă apar noi informații care să determine acest lucru, chiar dacă noua concluzie este diferită de cea inițială. În acest sens, iată câteva randuri rânduri apărute într-o publicație belgiană cu aproape două decenii în urmă, care trebuie să ne pună pe gânduri: *„Comitetul Internațional de la Auschwitz prevedea, în noiembrie 1990, să înlocuiască placa comemorativă de la Auschwitz care indica <<4 milioane de morții>>, cu o altă placă purtând mențiunea <<mai mult de un milion de morți>>. Dr. Maurice Goldstein, pre;edinte al acestui comitet, s-a opus acestui lucru”* (Sursă: *Le soir*, Bruxelles, 19-20 octombrie 1991, p.16) [17].

Similar se prezintă lucrurile şi cu *„Jurnalul Annei Frank*”, roman mişcător al unei adolescente olandeze de origine evreiească care a rămas ascunsă ani buni în podul unei locuințe din Amsterdamul ocupat de germani în timpul celui de-al doilea război mondial, până a fost descoperită şi trimisă într-un lagăr, unde a murit de tifos. Pentru a încredința opinia publică de faptul că acesta este un document autentic, tatăl tinerei dispărute în mod tragic a trimis *Jurnalul* spre expertiză laboratorului poliției criminale de la Wiesbaden. Concluzia a fost aceea că dacă o parte o parte a *Jurnalului* Annei Frank este opera unei adolescente, în schimb o altă parte a fost scrisă cu un stilou cu bilă (acest gen de stilouri nu a fost comercializat decât în 1951, în timp ce Anna Frank a murit în 1945) [18]. Dar cine şi de ce a avut interes să completeze *Jurnalul*?

Fără a intra în polemică, cele două cazuri arată o dată în plus că uneori „raționarea revizuibilă” este uneori posibilă şi necesară atunci când apar dovezi care obligă la înlocuirea tezei din concluzia inițială cu o alta, fie ea şi neconvenabilă. Ideea este aceea că, dacă revizuim o opinie ce părea inatacabilă, există riscul să revizuim mai multe, în virtutea „principiului dominoului”, acolo unde prăbuşirea primei cărți de joc generează prăbuşirea în serie a celorlalte cărți. Dacă fenomenul holocaustului nazist s-a bazat pe teza că la Auschwitz au existat şase milioane de victime, nu cumva contestarea acestei cifre initiale înseamnă în fapt un ajutor oferit călăilor evreilor din lagărele de exterminare, care ar putea susține că şi alte date sunt exagerate în ceea ce îi priveşte şi trebuie şi acestea revizuite? Dacă *Jurnalul* Annei Frank a fost modificat din varii motive, mai putem avea încredere în faptul că el constituie un document zdrobitor prin autenticitatea lui? Până la urmă, atitudinea cea mai rezonabilă pe care o putem adopta asupra acestor probleme pare aceea evidențiată de marele logician englez John Stuart Mill, care arăta că adevărurile ce nu sunt supuse în permanență criticii „încetează să aibă efect ca adevăruri, fiind exagerate până la falsitate”.

Ceea ce este ciudat este faptul că autorii *Raportului* lasă să se înțeleagă că teza lansată de domniile lor cu privire la vinovăția românească este singura adevărată şi totodată de nezdruncinat, iar a încerca să aduci vreo obiecție constituie *a priori* o blasfemie. Această atitudine este evident contrară celei propuse de Karl Popper, care considera că trebuie să avem tăria de a ne critica propriile opinii, iar dacă nu o făcem noi înşine, o vor face cu siguranță alții: „Se prea poate ca eu să greşesc şi tu să ai dreptate, iar făcând un efort să am putea să ajungem mai aproape de adevăr” (*În căutarea unei lumi mai bune*). Dar ea vine în contradicție şi cu argumentarea lui J. St. Mill (*Despre libertate*, cap. II), pe care am incercat s-o prezint în câteva secunde, libertatea motivelor fiind necesară în virtutea a patru motive:

1. Dacă o opinie este înăbuşită, rămâne posibil ca acea opinie să fie adevărată. În cazul în care negăm acest lucru, înseamnă a presupune că noi înşine suntem infailibili.

2. Chiar dacă opinia ar fi înăbuşită, ea ar putea conține şi un dram de adevăr, de unde rezultă că doar prin confruntarea opiniilor opuse am putea ajunge şi la restul adevărului.

3. Chiar dacă opinia admisă ar cuprinde întregul adevăr, nu trebuie acceptată aşa cum sunt împărtăşite prejudecățile.

4. Există pericolul ca înțelesul doctrinei să se piardă sau să fie sărăcit, împiedicând formarea unei convingeri pe baza unei convingeri sau a experienței personale.

România se află la începutul unui proces de confruntare cu trecutul şi de asumare a acestuia. Ca în orice început, există ambiguități dar şi semne că trecutul dificil al României trebuie abordat şi din altă perspectivă decât am fost obişnuiți până acum, unul dintre acestea fiind formarea Comisiei pentru Studierea Holocaustului în România. Un obstacol major în calea evaluării critice a trecutului național este faptul că nu există o disponibilitate reală de a privi istoria evreilor din România ca parte integrantă a istoriei României, consideră autorii *Raportului final.* Educația în domeniul Holocaustului va la ajuta la evitarea repetării acestei tragedii. „The past you don't know you're condamned to relive it”[19], arăta cândva George Santayana. Dincolo de convingerile ori apartenența lor etnică şi religioasă, membrii societății româneşti pot găsi şi instaura un spirit de dialog şi toleranță, condiție necesară în tentativa de realizare a unei societăți mai bune şi mai drepte.

---

[17] Roger Garaudy, op. cit., p. 86.
[18] Roger Garaudy, op. cit., p. 114.
[19] „Cei care uită învățămintele trecutului sunt obligați să le trăiască a doua oară”.

Adrian Bucurescu

Spațiul Zgubilitic

Lui Teo Cristea, zugrav de îngeri

Dincoace de bine şi de rău

Dau cu sâc
Din Isarlâk
Şi nimeni nu-mi dă ciubuc.
Viața-i un matrapazlâc.

Geaba mi-am făcut un zbenghi,
Lumea-mi zice pezevenghi.
Nu mai ține să fii fante,
Ca pe vremea lui Pazvante.

Iar dac-ai rămas becher,
Bine e să fii bancher,
Să fii putred de parale
Şi să rumegi baclavale

Şi pastramă şi ghiudem
Cu cadânele-n harem,
Care-şi pun poalele-n brâu
Şi dansează fără frâu,

Fără frâu, fără zăbale,
Nice la şalvari paftale,
Nice lumea nu te mustră,
Nietzsche, os de Zarathustră!

Şi-ți aduci meterhaneaua
Ca să-ți vezi în top maneaua,
Maneliştii să te-ncânte
Să le lipeşti bani pe frunte.

Consolare:
Nu ofta, Nietzsche, frățâne!
Sunt şi la Berlin cadâne.

La „Pufoaica ruptă”

La hanul „Pufoaica ruptă”
Panta e cam prea abruptă,
Planul e prea înclinat
Pentru omul supărat.

Am un leu şi vreau să-l beu,
Dar nici ăla nu-i al meu.
Ce folos de cuşmă lungă,
Dacă n-ai parale-n pungă.

Ibovnica nu se ține
Cu ştevie şi grisine.
De departe-i trandafir,
De aproape borş cu ştir.

Cearta fără-ncăierare
Parcă nici un haz nu are,
Şi râde lumea de noi
Cum se bat două nevoi.

Lume, lume, soră lume
Să nu-mi zici mie pe nume
Dacă eu n-aş bea o bere –
Dacă-i musai, cu plăcere!

CONSTANTIN XENI: PALATUL DE JUSTIȚIE (II)

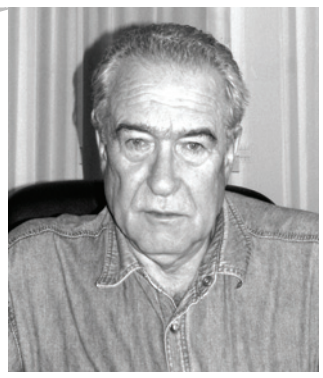

MARIAN ŞTEFAN

(urmare din numărul trecut)

Tot în acest salon la loc de onoare sta atârnat şi un minunat peisaj „După ploaie“ al celebrului pictor francez Dupré, pe care întâmplător îl găsise în tinerețe la un anticar aruncat într-un colț, căci semnătura era ilizibilă. Dăduse pe el numai 300 de lei! O seră de plante şi un alt salonaş de damă, de un gust minunat, completau partea de recepție a acestei somptuoase construcțiuni.

Take Ionescu era mai întâi de toate şi în mod principal om politic. Dacă ar fi avut avere cred că n-ar fi profesat avocatura. Dar dotat de la natură cu toate însuşirile marilor avocați şi bucurându-se pe de-asupra de marele lui prestigiu de orator şi strălucit om politic, el lua geanta juridică a doua zi chiar după ce ieşea din guvern şi nu era un singur proces mare în care ambele părți să nu-l solicite a pleda.

Dar cum Take Ionescu nu-şi părăsea activitatea politică nici când era în opoziție, căci primea zilnic numeroşi partizani politici şi ziarişti, vorbea la Cameră sau pleca în provincie la întruniri publice, timpul care îi rămânea pentru avocatură era redus. De aceea trebuia să i se pregătească cu multă atenție faptele procesului, să i se înlăture tot cecea ce nu era esențial, să i se caute accesorii şi starea jurisprudențelor pentru ca seara târziu, când audiențele oportune ca şi cele care îi furau tot timpul inutil să înceteze, seara târziu, când toată lumea îşi căuta odihna, să începi cu el studiul procesului de a doua zi şi să-l pui în măsură de a-l învăța cât mai repede.

Felul său de a studia era simplu. Înainte de orice, da toată atenția faptelor. Faptele procesului în toată materialitatea lor erau temelia studiului său. Din ele, din varietatea aspectelor ce izvorau din fapte, din interpretarea abilă a acestor fapte scotea el puterea succesului. Modul cum le prezenta el, lumina în care le expunea, abilitatea cu care trecea uşor asupra acelora care-i puteau fi defavorabile, constituiau trei sferturi din pledoaria lui. Foarte rareori în adevăr se întâmpla ca chestiile de drept să domine într-un proces şi faptele să fie indiferente!

După ce stăpânea bine faptele – şi nu-i trebuia mult! – trecea la examenul aspectelor juridice. El vedea numaidecât care din chestiile de drept putea duce la succes. Şi din cinci-şase chestii reținea numai două, cel mult trei. Cap sintetic şi clarvăzător, el refuza să rețină o chestiune care nu-i satisfăcea logica. O refuza. Căci înainte de orice, el pretindea să fie el însuşi convins pentru a putea convinge pe alții.

Ceea ce a impresionat pe contemporanii săi a fost repeziciunea cu care îşi asimila faptele, ca şi problemele proceselor. Nu întotdeauna, dar foarte adesea citea o jumătate de oră cel mult. Apoi asculta pe adversar şi când lua cuvântul ai fi crezut că a studiat cauza zile întregi.

În pledoarie, ca şi în studiul dosarului, prima preocupare era să expună clar şi cu măiestrie canavaua faptelor pe care apoi urma să brodeze dreptul. Talentul său limpede şi fără pereche îi făcea sarcina uşoară. Iar magistratul – om înainte de a fi jurist – urmărea cu atenție oglinda faptelor. Căci faptele au o elocință decisivă. Din ele rezultă de la sine, pentru o conştiință onestă, ceea ce e drept sau nedrept, iar textele de lege care nu pot fi decât codificarea echității al cărei simț se află în orice conştiință omecească, acele texte sânt destul de elastice şi de numeroase ca să permită în orice cauză adaptarea textelor la echitate. Aceasta era şi credința lui Take Ionescu.

O altă caracteristică a inteligenței sale juridice era un admirabil dar de a distinge repede esențialul de secundar. Din noianul faptelor şi argumentelor el avea îndată intuiția sigură a ceea ce e principal pentru soluția litigiului şi ceea ce în realitate nu este decât lăturalnic. E greşit a crede că acest lucru e uşor. Dimpotrivă, majoritatea avocaților pledează şi insistă asupra unor chestii şi fapte pe care ei le consideră esențiale dar pe care magistratul nici nu le reține.

Pledoaria lui nu depăşea o oră, socotind că atenția omului, atenția întreagă de care avea nevoie, se oboiseşte după acest timp. Foarte rareori în procese deosebit de complicate l-am auzit vorbind două ore.

Pe magistrații de la instanțele superioare îi cunoştea aproape pe toți. Le cunoştea slăbiciunile ca şi calitățile. Originea numirii şi avansării lor îl interesau de asemenea. Şi nu pot uita vorba lui glumeață dar nu lipsită de înțelepciune profesională: „În proces trebuie să-ți studiezi completul judecătorilor ca şi dosarul. Chiar în acea vreme şi mai ales în procesele mari se iveau uneori influențe oculte, intervenții neaşteptate, care scrânteau soluțiunile drepte. De aceea experiența îl învățase să fie atent.

Rareori făcea previziuni asupra soartei unui proces, socotind că adesea hotărîrea poate fi determinată de o surpriză de ultim moment sau de un misterios „impardonabil“, cum spunea Bismarck despre marile evenimente istorice. Nu pot uita răspunsul pe care el l-a dat într-o formă glumeață unui client care vroia să ştie cu orice preț dacă va câştiga neapărat procesul: „Eu, dragul meu, vând pledoarii nu vând hotărîri“. Un răspuns spiritual, dar plin de bun simț.

Coridoarele curților şi băncile acelea, pe care avocații îşi pierd jumătate din viața lor aşteptând, vedeau zilnic formându-se cerc în jurul lui Take Ionescu. Avocații îl prindeau repede pe „Conul Take“, care cheltuia cu plăcere , bun şi surâzător, spunându-le într-o conversație scăpărătoare noutățile zilei, previziunile lui, ba chiar şi ultima anecdotă. N-am cunoscut conversație mai vie şi mai plăcută, în afară poate de a [dramaturgu]lui Alexandru Davilla [1862-1929]. În viața lui profesională, ca şi de altfel în viața lui politică, mai avea o însuşire ce ieşea din comun: era încântat să recunoască valoarea altcuiva. Când la bară apărea un talent nou, când un adversar găsea un argument neaşteptat, când o pledoarie era caldă şi bine construită, Take Ionescu îşi exclama admirația. Fiindcă tu însuți eşti un mare talent, e un motiv să refuzi recunoaşterea altuia? Numai un temperament mediocru îşi poate închipui că pe pământ nu e loc pentru mai multe talente. În templul Gloriei vor fi întotdeauna mai puține locuri ocupate decât goale... Şi inteligența şi caracterul lui larg îl făceau să nu-şi refuze entuziasmul pentru scânteia de talent de oriunde ar fi venit.

Poate că s-ar întreba cineva: cam cât a cîştigat Take Ionescu? Nici eu n-aş fi ştiut dacă la un sfârşit de an, rânduit cum era, nu şi-ar fi scos din sertar micul registru în care îşi scria primirea fiecărui onorar şi după adunarea cifrelor nu mi-ar fi spus el însuşi că a încasat aproape 500.000 lei. Era înainte de războiul din 1914, când leul nostru era aur!

Cea mai mare parte din acest important câştig se cheltuia în politică. El ținea ziarele partidului (şi ziarul costă), el plătea sălile de întruniri, el călătoria partizanilor când veneau la marile întruniri din Capitală... Fără să mai vorbim de subvențiile şi ajutoarele pe care buna lui inimă le dăruia cu o atâta discreție...

Şi ca să termin cu o notă picantă, care pe timpul ei a făcut înconjurul Capitalei, voi aminti fără cea mai mică alterare o scenă petrecută în şedință la Curtea de Apel S[ecția] II. Banca Marmorosch-Blank fusese atacată violent într-un ziar de scandal de faimosul Bogdan-Piteşti, un personaj bizar, frumos, cult, artist dar lipsit de orice scrupul. Când campania de atacuri era în toiul ei, Bogdan-Piteşti, îndrăzneț şi impasibil, se prezintă la bancă şi cere o mare sumă de bani pentru a înceta campania. E amânat pe a doua zi când poliția ascunsă îl prinde în flagrant delict de şantaj. Proces zgomotos. Bucureştii, unde oricine cunoştea silueta de muşchetar, părul bogat şi ciocul cărunt al lui Bogdan, se pasiona de dezbateri. Vine rândul pledoariei lui Take Ionescu. El întrebuințează toată verva contra acuzatului. Acesta şedea calm pe o bancă din față şi urmărea impasibil pledoaria fulgerătoare a lui Take Ionescu cu o atenție încordată. La un moment dat, când acesta era în culmea atacului, se aude vocea lui Bogdan-Piteşti, care îşi mângâia liniştit ciocul: „Are talent escrocul, are talent!“ Îşi închipuie oricine ce haz a făcut toată lumea de cinismul formidabil al acestui delincvent, care de altfel a şi fost definitiv condamnat.

(*Urmare în numărul viitor*)

DACĂ NU ŞTII CE SEMENI, DE CE TE MIRI CE CULEGI?

Mă deplasam cu maşina personală pe un drum prăpădit de provincie, un drum care prin consistența şi frecvența gropilor te ajută să nu-l uiți până la adânci bătrâneți… Mă târam, deci, pe acest drum când, încă de la câțiva kilometri, privirea mi-a fost atrasă de o negură fremătătoare care vălurea sumbru orizontul.

- Măi să fie, mi-am spus, mă prinde furtuna prin coclaurile astea!

Dar, ca orice şofer împăcat cu fatalitatea, mi-am continuat deplasarea cu cea mai mare viteză posibilă, adică 30-40 km/oră.

Totuşi, apropiindu-mă suficient, mi-a venit inima la loc. Nici o furtună dezlănțuită nu amenința să mă smulgă de pe carosabil: era dar un banal câmp cultivat cu masoni în şiruri lungi şi drepte, unduindu-se grațios şi prea oficial în ridicolele lor togi negre. Am tras pe dreapta ros de curiozitate şi l-am întrebat pe unul aflat mai aproape:

- Dar ce faceți aici, oameni buni?

- Creştem şi ne înmulțim, mi-au răspuns în cor, creştem şi ne înmulțim!

- Dar atât?! îmi scăpă fără să vreau.

- Nu! Nu! psalmodiară la unison, descifrăm în aer, în apă, în pământ şi în soare semnele masonice originare!

- Aha! îngăimai, şi le-ați găsit?

- Marele Maestru ştie, Marele Maestru ştie!

Dacă eram un individ normal şi nu unul chinuit de o curiozitate maladivă, mă întorceam liniştit la maşină şi îmi vedeam de drum. Dar firea mea păcătoasă mă făcu să întreb cât se poate de interesat.

- Cum pot vorbi cu Marele Maestru?

- Susține centrul, în centru gândeşte! O să-l recunoşti imediat

Aproape se însera când am nimerit centrul şi l-am recunoscut dintr-o privire pe Maestru. Era imposibil să nu-l recunoşti, deoarece îi domina pe ceilalți ca un stâlp de telegraf într-un lan de porumb. Copleşit, îngăimai un salut timid.

- Ştiu ce vrei să mă întrebi, omule, mă întâmpină Marele Maestru, dar mi-e imposibil să-ți dezvălui secretele noastre. Totuşi, ține minte acest adevăr: ADAM a fost mason!

- Aha! mă prefăcui că înțeleg.

Pe la miezul nopții mi-am regăsit maşina şi pornii către casă obsedat de această frază: ADAM-mason, ADAM a fost mason! Da… mă străfulgeră un gând…

- Dacă ADAM a fost mason înseamnă că Dumnezeu, tatăl lui, este fratele său, iar eu sunt fratele tuturor oamenilor de pe pământ, iar… N-am dus gândul mai departe deoarece plonjai cu mare artă chiar în mijlocul unei gropi adâncă de patru metri, plantată acolo de cei de la drumuri, un fel de capcană pentru fraieri ca mine, convinşi că au înțeles secretele masonice cele mai profunde.

F. M. CIOCEA

Aurel Anghel

Motto:
- Aurele, condoleanțe,
ți-a murit personajul.
TITI DAMIAN

Bunica

Bunica mea se ruga,
Murmura rugăciuni
Cu ochii spre lună, spre o stea
Care era doar a mea.
Călătorea atât de departe
Trecea de atâtea ori peste moarte
Şi se întorcea dintre stele
Să lumineze cu ele
Rugăciunile mele.
Acum ea se roagă în flori
Plâns de rouă în zori
Fără ştiinţă de carte
Fără frică de moarte
Năvădeşte din stele şi flori
Chipul mamei mele în zori
Rostesc, Doamne şi eu rugăciune
până şi steaua mea va apune.

Rescrisă 19.11.2007

Daruri cereşti

Fii blândă, iubito, eşti bobul de rouă
din singura mea dimineață
Când plouă cu rouă
Când pânza de ceață
Dispare,
Apare
prima dimineață
Cu rouă şi raze de soare.
Ne-a dat Dumnezeu
fântână cu rouă
răcoare-n adânc
mai plouă, iubito,
e rouă în Crâng.
Boabe de rouă
Daruri cereşti
În ziua când plouă cu rouă
Primeşti,
Crenguța de corn .

22.03.2007 09:27:50 Buzau

Din grijă

Mă-ntreabă unul:
-Ce-i în capul tău
De ce te-ai apucat să scrii,
şi la ce bun
Acum când iată eşti bătrân
Ce nebunie ți-a venit
Să scoți din tine gândul liniştit?
Stătea acolo, ce-i avut cu el?
Ce dor te-a apucat pe tine Aurel
feciorul unuia Pârnod
Ori eşti şi tu ca tatăl tău nărod
Neliniştit şi bun de gură?
-Mai taci, vorbeşti fără măsură…
-Cum să te fac să înțelegi. să taci ,
Punând cuvintele la chin
Cu chip că le croieşti un alt destin.
Am auzit că scrii romane
Că publici, vinzi, primeşti la milioane
Ce mai doreşti, măi omule, nu oboseşti
Stai toată ziua şi te chinuieşti.
Ce grijă ,Doamne au de mine
confrați, copii, colegi, vecine
să stau cuminte, să trăiesc
pe nimeni prin Cuvânt să nu prostesc.
Stați, blânzi prieteni, nu oftați
Şi nici de ceasul morții nu vă dați
nu mai e mult, curând mă voi piti
la umbra unui fir de grâu
m-oi înfrăți cu pietrele din râu
Din cer de mine să se ştie
veți asculta un cânt de ciocârlie.

Dar poate voi mai multe veți afla
Când Dumnezeu din somnul cel de veci va învia
Să judece cu sfânta Lui dreptate
Pe fiecare după vorbă ,după fapte.

Dor

N-am mai trecut demult pe-acasă
Şi mă tem
Că am pierdut chipul tău ,
Mamă frumoasă.

Aleargă ulițele satului
La întrecere cu vântul
Unui februarie primăvăratic.
caut urmele tale
În gând găsesc doar cuvântul.

Te caut şi te strig:
Mamă,mamăăă,
Te văd, ți-a crescut o aripă
Vai,doamne,mi-e teamă
Aripa o poate duce departe…
Apuc să rostesc rugăciunea:
”Amestecă ,Doamne lutul cu ploi,
Adu măcar cuvântul înapoi,
Dă-ne din nou primăvară.
Binecuvintează gândul şi lutul
Intoarce spre noi
Începutul.

Odihna nisipului

Să fie oare o-ntâmplare ?
Noi nu suntem decât nisipul de pe mare
De-atea ori de valuri ondulat
Si niciodată sfărâmat
Noi suntem ultima fărâmă
Doar dacă ținem rugăciunea-n mână
In suflet firul de speranță
Este nisip în noua viață
Păcatul-i numeros ca firul de nisip
s-ajungă fariseii să-l împartă
cel credincios e doar un vis
Un valde necredință-l poartă
Spre alte zări, revine pe o plajă
Nimic n-a înțeles din vrajă.
El pleacă drept spre fundul mării să rămână
Pe fund ferit de baia de furtună.
Să crezi e singura speranță
Ți-a dat Preabunul doar o viață.

(De la Aurel Anghel, lui Dumitru Buhai coleg de facultate, preot în SUA
Poezie scrisă azi ca răspuns la o reacție fără precedent a sufletelor noastre rătăcite după 45 de ani.)
Duminică, 11 decembrie 2005

MAMEI MELE

Doamne, mama n-a avut
aripi
Să ajungă până la cer…
A coborât în pământ
cu un singur Cuvânt.
Neavând aripi, să vină-napoi
gătită cu dureri
A uitat şi de noi
n-o mai udă nici ploi
n-o mai bate nici vânt
o mai doare un singur cuvânt.
Ascultă ,Doamne ruga mea
Şi pastreaza un cuvânt pentru ea.

Rescrisă 19.11.2007 Buzău

De-a râsu’-plânsu’

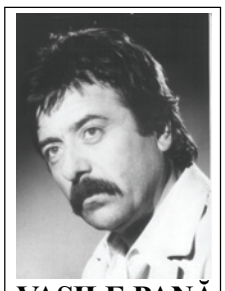

VASILE PANĂ

“Ochiul şi timpanul”

Eroul nostru, nu cu mult timp în urmă, se mută în blocul unde întâmplarea-l găsi. Atât vecinii cât şi administratorul de bloc încercau sî-l pună în temă cu privire la unele cutume ale comunității.

Bunăoară, fără să-l alarmeze, ci mai mult din dorința prevenirii unor eventuale disensiuni ce le-ar putea avea cu locatarul de sub el, i se prezentă caracterul celui din urmă, definit ca o persoană foarte irascibilă, curios până la obsesie, procesoman înrăit etc. etc.

Noul venit se hotărâ să-şi cumpere o pereche de ghete negre şi cu talpa turnată. Înnoit, se plimbă țanțoş în zona centrală a urbei noastre. Într-un târziu, pe un fond de oboseală, simți nevoia de a merge acasă.

Stând pe canapeaua din dormitor, încerca să-şi dezlege şireturile „înnodate cu ochi”. Inversă ordinea operațiunilor, încurcându-le şi mai rău! Cu mare greutate îşi scoase gheata din piciorul drept şi, ca pedeapsă, o aruncă sub şifonier. Zgomotul produs îl sperie! Cu chipul cuprins de teamă se dojeni singur:”Cum oare, omule, poți fi atât de nesimțit?! Ce va zice vecinul de jos? Ai grijă să nu dai de vreo belea cu nebunul!”

Gheata stângă o scoase cu mare atenție, aidoma grijii pe care o porți noului născut. Într-un alint nepământean o puse uşor pe o pernă alăturată. Simțurile îi erau malaxate în cuvintele vecinilor:”Ai grijă omule, nu te juca cu cel de sub tine!!”

Prins ca într-o gheară, lăsă decorul în starea inițială. Gheata din piciorul drept sta bosumflată sub dulapul de haine. Se culcă jos pe covor, cuprins de o teamă nefirească! Îşi dorea o linişte primordială. Respirația şi-o obtură, simțind uneori dereglări chiar în metabolism!

După circa două ore auzi bătăi puternice la uşa de la intrare. Buimac, deschise. Vecinul de la apartamentul de sub el, cu părul vâlvoi, ochii bulbucați şi chipul alicit în trăiri de agresivitate, zise foarte ofuscat:”De circa două ore aştept să-ți descalți şi a doua gheată! Ce ai de gând să-i faci? Răspunde-mi repede, ca să mă pot culca şi eu!”

PUMNALUL DIN SPATELE PREŞEDINTELUI

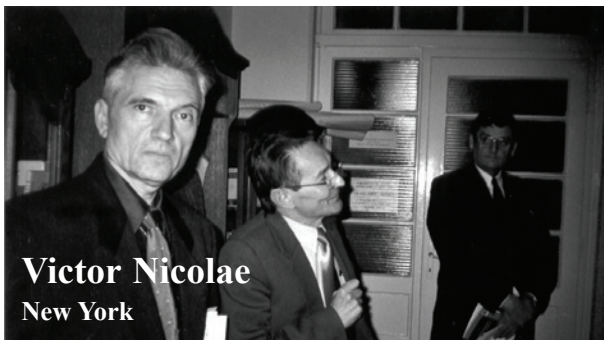

Victor Nicolae
New York

Actuala administraţie de la Casa Albă nu a rezolvat nici problema irakiană, nici pe cea israelo-palestiniană, subminând prestigiul american în întreaga lume. Un război crâncen seceră viețile a mii de soldați. "What happened" ("Ce s-a întâmplat") este numai o carte de memorii apărută în USA, scrisă între triumf şi iluzie de Scott McClellan. Acuzațiile sale se concentrează pe "incompetența crasă" şi gestionarea catastrofală a crizei irakiene - se minte în cunoştință de cauză, s-a supraevaluat amenințarea cu armele biologice, chimice sau nucleare din partea lui Saddam Hussein. Scott McClellan a lucrat pentru Mr. Bush încă de pe vremea când acesta era guvernator în Texas. Din 2003, a fost numit secretar de presă la Casa Albă, până în aprilie 2006. Acum îşi ia revanşa cu "WHAT HAPPENED - Inside the Bush White House and Washington's Culture of Deception" unde spune: "Este posibil ca prietenii şi foştii mei colegi, care au trăit şi muncit sau încă mai lucrează şi trăiesc în interiorul acestei himere, să nu fie foarte bucuroşi de perspectiva pe care o prezint". Trent Duffy, adjunctul lui McClellan timp de doi ani, s-a şi pronunțat în sensul că fostul său şef "…îşi datorează întreaga carieră lui George W. Bush şi acum îi înfige pumnalul în spate, fără a fi cunoscut motivul".

McClellan susține că preşedintele s-a angajat în eroare sub semnul unei auto-decepții, justificându-şi până la exagerare interesele politice. Administrația "a renunțat la adevăr şi onestitate exact în momentul când acestea îi erau mai necesare". Şeful statului a "gestionat criza într-un mod care aproape a garantat că folosirea forței ar fi unica opțiune". Şi încă un amănunt: înalte oficialități l-au indus fals pe McClellan în legătură cu implicarea administrației în divulgarea identității lui Valerie Wilson, agentă C.I.A. Acesta nu a ştiut 2 ani mai nimic şi, prin urmare, declarațiile sale din camera de presă au omis involuntar aspecte principale ale unei infracțiuni. Informația despre Karl Rove şi I. Lewis Libby Jr. cum că nu ar fi fost implicați în divulgarea agentei sub acoperire conținea inexactități bine dirijate. Pe atunci, cabinetul lui Dick Cheney a solicitat CIA să verifice dacă Bagdadul cumpără uraniu african. Trimis în Niger, Joseph Wilson a infirmat tranzacția şi chiar a publicat un articol în 'New York Times' - "Ceea ce nu am găsit în Africa". O săptămână mai târziu, presa o divulga pe soția sa ca agent secret care şi-ar fi recomandat soțul pentru acea misiune. Jurnalista implicată recunoştea că a primit informațiile de la doi înalți oficiali. Deconspirarea unui agent guvernamental este un delict. Juriul federal s-a aplecat asupra lui Karl Rove, cel mai apropiat consilier al preşedintelui, şi asupra lui Lewis Libby, şeful administrației vicepreşedințiale.

Valerie Wilson chiar lucra sub numele de Valerie Plame, specializată în producerea armelor de distrugere în masă. Deconspirarea i-a distrus cariera şi a băgat-o pe jurnalista Judith Miller, de la New York Times, 85 de zile în puşcărie pentru că a "sfidat justiția", refuzând să indice sursa informațiilor. După cheltuirea a peste două milioane de dolari, procurorul federal Patrick Fitzgerald nu a mai condamnat pe nimeni pentru deconspirare, considerând că minciunile alcătuiau o încrengătură mult mai gravă. Se căuta totuşi un "țap ispăşitor". În martie 2007, Lewis Libby s-a calificat ca prim "mincinos cu acte în regulă" învinovățit de obstrucționare a justiției, fals în declarații şi sperjur. Lewis "Scooter" Libby a demisionat din funcția de şef de cabinet în toamna lui 2005, imediat ce a fost acuzat, spunând anchetatorilor că a transmis jurnaliştilor numai zvonuri. Poate că a căzut în plasa întinsă pentru protecția lui Karl Rove. "«Scooter» Libby este nevinovat. (…) Era atât de îngrijorat că va fi acuzat de demascarea unui agent CIA, încât l-a rugat pe şeful său, Dick Cheney, să intervină…" a spus avocatul Wells. Libby "era un important membru al cabinetului, dar Karl Rove a fost personajul-cheie al Partidului Republican".

Acum, îmi explic şi eu de ce şi-a publicat McClellan cartea la expirare de mandat prezidențial: ca să se apere, să nu pice ca prostul când se va reporni citarea celor implicați în Dosarul Wilson, deocamdată doar cap de pod în ceea ce s-ar putea numi 'manipulare a informațiilor secrete pentru motivarea intervenției militare în Irak'. După o "cădere", multe investigații adormite se transformă brusc în vânătoare. Nu va mai interesa pe nimeni dacă Bush şi Cheney se vor declara "trişti" la aflarea noilor verdicte şi nici nu va mai fi sigur că liderul majorității Partidului Democrat din Senat ar mai cere preşedintelui clemență.

Reacțiile Casei Albe au apărut imediat după tipărirea acestor memorii. Bush "este surprins şi profund dezamagit", spune secretarul de presă prezidențial Dana Perino, "iar asemenea preocupări şi idei nu puteau proveni de la el sau de la oricare altul din echipa sa". Preşedintele chiar: "Este înmărmurit şi nu recunoaşte ceea ce Scott McClellan afirmă că a auzit în timpul îndelungatei lor colaborări".

O "Culture of Deception" face ravagii şi la Bucureşti, numai că nimeni nu se ocupă de decriptarea ei. Există şi aici o revoltă fățişă împotriva minciunii oficializate, a duplicității şi conformismului degradant. Adevărul cel mic îl umbreşte pe cel mare, iar cel mare, pe cel şi mai mare decât el. Înşelarea este omenească, iar a fi prost "de bubuie" nu intră în nici o definiție a intelectualității… şi iată că tocmai ceea ce am ocolit cu grijă până acum îmi scapă aproape involuntar: oximoronul 'intelectualului prost' - dar prost… făcut grămadă! Prostia lustruită, ca şi grămada ei, poate căpăta însă prestigii noi, după cum procedează Liiceanu cu 'licheaua': "Cred că am dat o nouă demnitate cuvântului 'lichea' în limba română. Am luat cuvântul acesta de pe stradă şi, scoțându-l din banalitatea injuriei, l-am îmbrăcat în hainele Istoriei, i-am dat un sens hermeneutic şi, astfel, un prestigiu pe care nu-l avea" - Gabriel Liiceanu, 'Din nou despre lichele'. În plină "Culture of Deception", filosoful recunoaşte la Realitatea TV că nu-i atins de dezamăgire față de preşedintele Băsescu, susținându-l constant, iar criteriile evaluărilor… "Sper ca ele să vină din inimă. Dacă nu, dacă vin dintr-un calcul politic, mie îmi convin rezultatele". Liiceanu îşi limitează obligațiile la a spune ceea ce crede, fără să aibă şi soluțiile, care - curios! - nici nu-i revin ca sarcină : "Pentru că am impresia că am obosit enorm cu toții şi gândul meu cel mai apăsat a fost să dau un semnal intelectualilor care, atâta vreme cât trăiesc în țara lor şi nu fug, nu-şi iau lumea în cap, precum Caragiale, care spunea: «Mă, nu mai stau, prea mare-i duhoarea»… câtă vreme duhoarea mai poate fi suportată şi stai aici, atunci ai obligația să spui ceea ce crezi. Ce urmează de-aici nu este în nici un caz sarcina unui intelectual umanist să dea soluția. Soluțiile sunt date de oamenii politici. Intelectualii doar trag semnalul de alarmă". Liiceanu nu-i McClellan şi nu-şi va tipări la propria editură un "What happened", cu dezvăluiri de genul: Ce se întâmplă prin interioarele guvernării lui Băsiceanu şi în labirintul minciunilor sfruntate de la Bucureşti…".

În 'Evenimentul zilei' din 28 Mai 2008, Vladimir Tismăneanu scrie că regretata Monica Lovinescu: "A denunțat cu probe devastatoare prolixa impostură a scribilor oficiali (de la Vasile Nicolescu la Dulea) şi a 'trepăduşilor de Curte Nouă' (de la Păunescu la Vadim). A propus o tablă de valori care contrapune ceea ce este etic şi estetic valabil variilor schimonoseli 'umanist-socialiste'. A făcut-o cu franchețe, scriind întotdeauna în concordanță cu valorile în care a crezut." Şi Tismăneanu îi caută Monicăi Lovinescu vajnici continuatori, confecționând o listă lungă cu Mihai Şora, Gabriel Liiceanu, Ana Blandiana, N. Manolescu, Andrei Pleşu, H.-R. Patapievici, (…) Rodica Palade, (…) Dragoş-Paul Aligică, Andrei Cornea, Cătălin Avramescu (…) - ăştia ar fi "o şcoală de reflecție şi atitudine care se revendică din opera" Monicăi Lovinescu. Până la impresia 'adunăturii de prestatori servicii, consolidată pe principii clientelare' mă împiedic de numele lui Şora: nu are ce căuta lângă miniştri ai culturii sub mineriade şi târgumureşuri, lângă ministrul de externe părtaş la bombardarea sârbilor în Noaptea de Înviere, lângă consilieri prezidențiali sau guvernamentali gestionând dezastrul şi rentabilizând compromisul, lângă ziariști ai miopiei ori lângă reprezentați de vază ai societății civile remunerați cu 30 de arginți. Câți dintre listații lui Tismăneanu ar putea să-şi ridice fruntea când vine vorba de ideea de onoare în cultura română şi de istoria recentă a demnității?

Patapievici adaugă: "Un astfel de martor al suferinței aproapelui au fost Monica Lovinescu şi Virgil Ierunca, luați împreună. Iubirea unuia față de celălalt a făcut din doi unul. Iar compasiunea lor față de suferința aproapelui a făcut din amândoi unul dintre cei mai prețioşi, eficace, redutabili şi frumoşi martori ai adevărului din secolul XX". Dar unde-s în lista tismăneanului martorii prețioşi şi redutabili ai suferinței aproapelui şi ai adevărului nealterat? Monica Lovinescu credea despre Patapievici în 'Jurnalul' ei că: "…ascultă şi primeşte copilăros de agreabil toate criticile noastre. Şi nu sunt puține. Din când în când o ia razna în «arhitecturi de aer» (cum le-a numit V.) într-o direcție sau alta. Spre elogiul culturii de masă, rock, Michael Jackson - într-un fel de «elogiu al efemerului» nesăbuit". Când Patapievici le-a zis că deruta şi starea socială de după decembrie '89 ar avea o explicație istorică prin "devălmăşirea" țărănească şi tarele legionarismului, Ieruncii au reacționat logic: "De parcă nu o jumătate de secol de comunism ar trebui interogat şi rămăşițele lui în mentalitatea colectivă…". Numai că 'arhitecturile de aer' prin care o 'ia razna' Patapievici în ultimul timp… s-au mai complicat.

Cum se revendică Pleşu la şcoala atitudinii şi reflecției? Monica Lovinescu îl deplângea pentru implicarea sa politică. Încredințase 'Literatorul' unor "fesenişti" ca Marin Sorescu, Fănuş Neagu, Eugen Simion ori Valeriu Cristea. În Jurnalul dintre 1996 şi 1997, se găseşte o caracterizare a Pleşului, ca resentimentar cu versatilitate politică şi culturală: "Francezul ar spune despre Pleşu că are «l'esprit tordu». Tot apărându-se de criticile întemeiate, cultivă sofismul în scopuri personale de igienă resentimentară". Şi N. Manolescu i-a decepționat pe Monica şi Virgil: "Stăm sub impresia ultimelor două numere din 'România literară'. Primeşte şi culege pe toți compromişii: pagină de poezie Ion Miloş (plagiatorul lui Busuioceanu), articol favorabil al lui Alexandru George despre Paul Dimitriu - îl avertizasem că e agent pe față. Şi mai grav: două pagini de sărbătorire a lui Fănuş Neagu".

În 12 martie 1996, Monica Lovinescu nota despre Liiceanu, cel aflat 'printre ultimii, dacă nu chiar singurul, cu care vorbim exact aceeaşi limbă': "Gabriel face din Pruteanu «arheul» poporului român abandonat de zei, căruia îi oglindeşte - prin râsu-plânsu lui - mizeria spirituală. Foarte frumos spus, dar de ce Pruteanu, care e departe de a putea simboliza altceva decât propriul său statut de descurcăreț printre cărți şi oameni? Când te cheamă Liiceanu, nu poți scrie chiar despre oricine". Alina Mungiu-Pippidi îl consideră pe 'arheul abandonat de zei', dar nu şi de filosoful Liiceanu, un clovn: "A murit zilele acestea un vechi prieten de-al meu, George Pruteanu. Corul fals şi gălăgios de la moartea lui tinde să ascundă faptul că această celebritate care a murit săptămâna trecută era un ratat, adică un om excepțional de înzestrat care nu a reuşit să-şi valorifice darurile…" - începea Mungiu-Pippidi "La moartea unui clovn", luni, 31 martie 2008, în 'România liberă'.

Monica Lovinescu şi-a exprimat dezamăgirea cu privire la mulți intelectuali. Unora le-a acordat cu generozitate tot creditul şi a greşit. Ori că se purtau cu laşitate şi mercantilism printre tentațiile „democrației originale", acceptând compromisul cu puterea, ori că se manifestau inegal în aprecieri.

Mare-i neruşinarea intelectualului român când ajunge la pâine şi cuțit!

Poate că scriitorul McClellan nu urmăreşte decât să-şi vândă cartea cu orice preț în USA, ambalând la maxim o afacere literară prin breşele de succes ale intrigii şi trădării. L-am văzut la televizor însă cum îşi susținea cu aplomb buna-credință, printre tot felul de insinuări venite din partea preopinenților: "…loialitatea mea față de o slujbă este cu mult mai mică decât aceea față de țară şi adevăr".

Victor Nicolae

Marile momente la radioul românesc – Asasinarea lui Armand Călinescu

Demiterea lui Octavian Goga la 10 februarie 1939 şi constituirea unui nou guvern sub preşedinţia patriarhului Miron Cristea au marcat „falimentul" democraţiei româneşti interbelice, proces încadrat în fenomenul european ce caracteriza acea perioadă.

Demne de reţinut, în acest context, sunt cuvintele patriarhului Miron Cristea, rostite în calitatea sa de prim – ministru la ceremonia promulgării noii constituţii:"Astăzi s-a distrus hidra cu 29 de capete electorale (nr. partidelor politice – n. ns.) care a învrăjbit fără nici un folos pe toţi spre paguba ţării întregi…"[1].

Regimul lui Carol al II-lea s-a caracterizat printr-o mare instabilitate şi incoerenţă în intervalul 10 februarie 1938 – 6 septembrie 1940, s-au perindat la cârma ţării 6 guverne, ceea ce face ca in cei 22 de ani de existenţă a României Mari să se succeadă 29 de guverne şi 20 de prim – miniştri.

Promulgarea Constituţiei de 27 martie 1938 îi dădea posibilitatea monarhului să guverneze încălcând principiul „regele domneşte şi nu guvernează". Parlamentul, guvernul şi chiar puterea judecătorească au fost subordonate regelui Carol al II-lea. S-a instituit Consiliul de Coroană. Ca organ consultativ, au fost dizolvate partidele politice iar breslele, concepute ca organizaţii profesionale cu caracter guvernamental, au fost înlocuite cu sindicatele.

În decembrie 1938 s-a stabilit ca băieţii între 7 – 18 ani şi toate fetele între 7 – 21 de ani să facă parte din Straja Ţării, organizaţie al cărui comandant suprem era regele.

Înfiinţarea Frontului Renaşterii Naţionale la 16 decembrie 1938, „unica organizaţie politică în stat", a marcat pentru prima oară în istoria României, legiferarea partidului unic, făcându-se un pas decisiv spre totalitarism. Presa şi radioul au fost puse în slujba lui Carol al II-lea şi a regimului său. Parlamentul ales în iunie 1939 s-a dovedit o instituţie incomodă, iar Carol al II-lea i-a redus durata sesiunilor astfel încât acest Parlament a funcţionat numai două luni, la 5 iulie 1940 fiind închis de rege.

În ciuda eforturilor depuse, noul regim a fost departe de a se bucura de sprijinul diferitelor forţe sociale şi politice, iar liberalii şi ţărăniştii nu au recunoscut legitimitatea regimului şi au exclus din rândul partidelor pe unii fruntaşi ai lor care colaborau cu regimul.

Sesizând că unul din scopurile dictaturii regale era lupta împotriva legionarilor, conducătorul acestora, „căpitanul" Corneliu Zelea Codreanu a dat, la 21 februarie 1938, o circulară prin care hotăra încetarea activităţii partidului „Totul pentru ţară" şi a mişcării legionare, motivând-o cu faptul că ceasul biruinţei „încă nu a sunat". Cu toate acestea, în urma unei scrisori calomnioase şi jignitoare adresate la 26 martie 1938 lui Nicolae Iorga, C. Z. Codreanu a fost judecat şi condamnat la 6 luni de închisoare, iar în urma găsirii unor documente la Casa Verde, sediul central al legionarilor, Codreanu a fost condamnat la 27 mai 1938 – pe baza rechizitoriului redactat de Armand Călinescu la 10 ani de muncă silnică pentru „crima de deţinere şi reproducere în public de acte secrete interesând siguranţa statului", „uneltire contra ordinei sociale" şi „răzvrătire".

Sub presiunea nazistă, dictatura regală a alunecat treptat spre dreapta, nu atât din convingere, ci din necesitate politică.

Acţiunile Germaniei erau tot mai sfidătoare, iar acordul de la Munchen, din 29 septembrie 1938, a evidenţiat falimentul politicii de securitate colectivă precum şi miopismul politico – militar al Franţei şi Marii Britanii. România devenea tot mai izolată politic, aceasta în condiţiile în care era înconjurată de vecini revizionişti.

Sesizând acest lucru Carol al II-lea a întreprins vizite la Londra şi Paris, dar ele s-au soldat cu un eşec. La întoarcerea spre ţară, el a avut, în ziua de 24 noiembrie 1938, o întrevedere cu Adolf Hitler la Berchtensgaden. În termeni ultimativi, Hitler i-a cerut „retragerea României din Societatea Naţiunilor; denunţarea tuturor tratatelor oficiale şi secrete, precum şi a convenţiilor militare, economico – comerciale, contrare spiritului şi literei tratatului de alianţa totală germano – român, care ar fi urmat să devină baza politicii interne şi externe a României; aducerea Gărzii de Fier la putere".

Carol al II-lea a refuzat iar Hitler „l-a ameninţat cu anihilarea". Întors în ţară, Carol al II-lea a decis lichidarea principalelor căpetenii legionare. „Seria crimelor comise contra membrilor fostei Gărzi de Fier începe la 30 noiembrie 1938 cu asasinarea, …, lui C.Z. Codreanu, a celor trei asasini ai fostului prim – ministru I.C. .Duca şi a celor 10 asasini ai lui Mihail Stelescu (nicadorii şi decemvirii – n-ns.), toţi 14 deţinuţi în penitenciarul special Râmnicu Sărat, transportaţi în noaptea de 29 – 30 noiembrie 1938 în două camioane, spre Bucureşti, şi ucişi pe drum, prin ştrangulare, de 14 jandarmi, …, apoi duşi la închisoarea Jilava unde au fost îngropaţi". Crime de acest gen au avut loc şi în perioada următoare.

În acest context intern şi internaţional, măsurile luate de Armand Călinescu împotriva Gărzii de Fier organizaţie care a apărut „în viaţa politică purtând într-un braţ icoana Sfinţilor Arhangheli Mihail şi Gavril, iar în celălalt braţ unealta crimei şi asasinatului, „revolverul plin de gloanţe""[2] au făcut să crească ura organizaţiei legionare împotriva lui. Se organizează comploturi care au fost descoperite, „este sfătuit să se ferească de perioadele reale" care-i ameninţau viaţa, dar Armand Călinescu nu ţine seama de ele. „S-ar părea că pentru el pericolul constituie farmecul vieţii", se arăta într-un articol apărut în franceză[3]. După cum rezultă dintr-o notă a Inspectoratului General de Jandarmerie, la 6 februarie 1938, într-o şedinţă secretă condusă de Bănică Dobre, organizaţia legionară hotărăşte asasinarea lui Armand Călinescu şi a altor oameni politici ca Dinu Brătianu, Gabriel Marinescu, Nicolae Titulesvcu, desemnându-se câte un gardist pentru punerea în aplicare a hotărârii luate. Pentru asasinarea lui Armand Călinescu a fost desemnat legionarul Gălbeoru, din comuna Găleşeşti, judeţul Argeş, care vine (expres pentru aceasta" în Bucureşti, fiind găzduit de un alt simpatizant al Gărzii, în Calea Griviţei. Fiecare terorist cunoştea de unde să-şi procure armamentul necesar. Dar planul de asasinare nu a putut fi finalizat[4]. Au loc alte încercări nereuşite, până la cea din 21 septembrie 1939. Astfel, în Nota informativă nr. 53 din 19 februarie 1938, Legiunea de Jandarmi Turda informa Direcţiunea Generală a Poliţiei Capitalei că în aceeaşi zi, la ora 12,30, a plecat din Câmpia Turzii cu trenul accelerat la Bucureşti înfocatul legionar Dobrotă Nicolae, care lucra ca funcţionar la „Industria Sârmei", cu intenţia de a-l asasina pe Armand Călinescu, în care scop se înarmase cu un revolver. Pentru identificarea şi prinderea teroristului amintit, care călătorea „cu un carnet pe numele Dan Mihail", au fost comunicate şi semnalmentele lui[5].

Încercări de a face să dispară Armand Călinescu, au pornit şi din alte localităţi. În Nota informativă a şefului Poliţiei Oraşului Alba Iulia se arăta că a aflat că „avocatul Lupu N. din Alba Iulia, într-un cerc restrâns de legionari", a declarat: „De la Sibiu a fost la centrul legionar din Bucureşti o echipă condusă de D. Banea. Echipa a întrebat pe Corneliu Z. Codreanu: Căpitane, în cine să tragem, în Călinescu sau în Micescu? Codreanu le-a răspuns: Mergeţi deocamdată acasă, vă voi aviza eu, iar când e vorba de tras, avem să tragem în mai mulţi.[6]" Din aceeaşi notă informativă aflăm că unul dintre oamenii poliţiei, stând de vorbă cu dr. Ilie Colhon, conducător al organizaţiei judeţene a partidului „Totul pentru Ţară", despre organizarea asasinării lui Armand Călinescu şi a lui Istrate Micescu, legionarul a declarat: „Dacă cade întâi Codreanu, atunci Armand Călinescu scapă. Dacă nu va cădea el, atunci se oferă zeci de echipe la Centru de executare. Le-am văzut chiar eu aceste echipe"[7].

Despre pregătirile ce se făceau în vederea lichidării ministrului de interne Armand Călinescu, aflăm şi din Nota informativă nr. 79 din 11 martie 1938, Inspectoratul General al Jandarmeriei deţinând informaţii precise precum că doi legionari: Dima, zis Constantinescu, proprietarul unei prăvălii în Bucureşti, fost învăţător în judeţul Argeş, şi Oraţia Stelescu, mecanic la Teatrul Naţional, în timpul când se aflau într-un restaurant, au discutat „între altele şi chestiunea Gărzii de Fier", Dima arătând că Armand Călinescu va avea acelaşi sfârşit pe care l-a avut I. G. Duca în anul 1933, „deoarece toate neplăcerile Gărzii de Fier pornesc de Dl Ministru de Interne", afirmând totodată că în cartierele mărginaşe ale Capitalei se fac pregătiri în acest scop, trăgându-se la sorţi indivizii care să formeze echipa morţii pentru suprimarea lui Armand Călinescu în câteva zile[8]. Din această notă informativă se mai desprinde faptul că legionarii erau pregătiţi ca în cazul când tentativa de asasinare a lui Armand Călinescu nu era realizată, „tot nu va scăpa de alţi legionari din Piteşti", iar legionarul Dima „şi-a manifestat satisfacţia în cazul în care va reuşi să ia iasă şi el la sorţi pentru a-şi putea pune planul în aplicare, cu cea mai mare sete"[9].

Descriind împrejurările în care a fost săvârşit asasinatul, ziarul „Timpul" relata că după ce în februarie 1939 a fost descoperit cuibul de vipere legionare din strada Pretorieni nr. 8 „care urmărea acelaşi scop", legionarul Dumitru (Miti) Dumitrescu, avocat din Ploieşti, care a pus la dispoziţia acestui grup grenade, a reuşit să fugă în Cehoslovacia, având grijă ca înainte de a dispărea să dea în păstrare „restul de 20 de grenade şi circa 25 de pistoale Steyer şi Beretta" studentului Popescu Cezar de la Facultatea de Medicină, ce stătea ascuns în acea perioadă, întrucât fusese condamnat, în lipsă, la doi ani de închisoare. Potrivit aceluiaşi ziar, evenimentele s-au desfăşurat astfel: În urma încercării nereuşite de a trece fraudulos din Cehoslovacia în Germania, 17 septembrie revine în ţară şi se întâlneşte la Ploieşti, lângă Biserica Sfântul Constantin, a doua zi, cu Popescu Cezar. Acesta l-a informat pe Dumitru Dumitrescu că armamentul încredinţat de el este păstrat la loc sigur şi că pentru a-l asasina pe Armand Călinescu a fost formată şi „echipa morţii", înţelegându-se „cu patru camarazi şi anume: Popescu Traian, fratele său, student la Drept, anul IV, Moldoveanu Ion, student la Politehnică, Ionescu R. Ion, student la Drept anul IV şi Vasiliu Ion, desenator – toţi din Ploieşti" care au făcut pe rând, în prealabil, recunoaşterea terenului, hotărând ca maşina primului – ministru să fie atacată cu grenade şi pistoale la ora când Armand Călinescu se întorcea acasă pentru masa de prânz. Planul, cu care Dumitru Dumitrescu a fost de acord, prevedea ca atacul să se producă în locul unde „s-a şi întâmplat asasinatul". Pentru reuşita atentatului Miti Dumitrescu a hotărât să fie cumpărată o maşină „cu care să tamponeze maşina primului – ministru, obligându-l să oprească, după care să treacă la acţiune". Cei 34.000 de lei primiţi de la Dumitrescu de Cezar Popescu sunt daţi fratelui său, care împreună cu Moldoveanu Ion, cumpără maşina de la un şofer originar din Urlaţi, numit Lazăr Ureche[10].

Din aceeaşi sursă aflăm că după convorbirea avută cu Cezar Popescu, Dumitrescu a plecat în munţi, dormind pe Valea Coştilei, unde a stat până pe 20 septembrie, când „a coborât la Buşteni pe seară", fiind luat cu maşina de Popescu Traian şi Moldoveanu Ion. Toţi trei au plecat la Ploieşti, dormind în maşină în acea noapte pe un câmp în apropiere de acest oraş. Dimineaţa la ora cinci, au intrat în oraş şi au luat de la casa lui Popescu Cezar grenadele şi pistoalele, şi împreună cu Vasiliu Ion au plecat cu toţii la Bucureşti unde se întâlnesc cu Ionescu R. Ion în locul stabilit, acesta fiind găzduit de un alt complice, fotograful Ovidiu Isaia. Până în jurul orei 13 s-au plimbat pe la periferiile Capitalei, mergând apoi în strada Făgăraş, care uneşte strada Virgiliu cu Ştirbei Vodă. În această primă parte a zilei, alt complice al asasinilor, Stănculescu Marin, lăcătuş, a făcut pentru ultima oară recunoaşterea terenului, „iar după atentat să se retragă". „În capul străzii, spre Ştirbei Vodă au aşteptat în maşină până la ora 13,35, când maşina primului – ministru a trecut din oraş spre Cotroceni. Dumitru Dumitrescu care era la volan, a pornit imediat după ea, ajungând-o aproape de întretăierea cu bulevardul Carol al II-lea, în Cotroceni. Acolo a tamponat maşina din faţă puternic, către aripa dreaptă, în spate. Tocmai în acel moment trecea o căruţă. Şoferul primului – ministru, fiind tamponat nu a putut evita căruţa, a lovit-o, iar maşina a fost oprită către partea stângă a străzii, oblic pe parcurs, cu capul în bordură.

În acest moment au coborât cei şase asasini din maşină şi, totodată, agentul Androne Radu care stătea lângă şoferul primului – ministru. Probabil că agentul coborând, şi-a dat seama că nu-i un simplu accident şi a încercat să scoată revolverul, însă, unul dintre asasini l-a şi împuşcat pe loc.

Şoferul maşinii a ieşit pe partea stângă, în timp ce atentatorii veneau din partea dreaptă şi a încercat să fugă. Popescu Traian a tras câteva focuri după el, fără a-l nimeri.

Toţi înarmaţi cu revolvere şi cu o grenadă sau două în buzunare, au venit la geamurile maşinii, trăgând focuri pe geamuri în primul – ministru. Între timp au deschis portiera şi au continuat să tragă în trupul care, deja inert s-a rostogolit în sânge la picioarele lor, străpuns de 20 de gloanţe care au pătruns în torace, ficat şi plămâni, şi trei gloanţe în cutia craniană[11].

Imediat după asasinat echipa condusă de Miti Dumitrescu s-a deplasat în strada General Berthelot[12], şi îşi aminteşte Paul Ştiubei, inginer şef al aparatelor din Radiodifuziune la acea dată[13], că intrat în localul Radiodifuziunii trăgând în tavan mai multe focuri de revolver. Aceasta pentru a paraliza şi intimida presupusa gardă militară de pază. În acest sens, este de menţionat faptul că Radiodifuziunea Română nu avea o pază militară, ci numai doi portari, salariaţi proprii, care controlau intrarea.

În aceste condiţii, asasinii s-au dus direct în sala de înregistrare şi difuziune unde cânta orchestra Radio, Miti Dumitrescu a luat microfonul din faţa orchestrei şi a pronunţat următorul mesaj către Ţară: „Astăzi 21 septembrie 1939 ora 14,30 primul ministru Armand Călinescu a fost executat de o echipă legionară de sacrificiu care a făcut justiţie pentru asasinarea lui Corneliu Zelea Codreanu la 30 noiembrie 1938"[14]*. Salariaţii Radiodifuziunii au întrerupt difuzarea la jumătatea mesajului şi publicul n-a recepţionat justificarea atentatului.*

Din alte surse, aflăm că odată cu exprimarea mesajului echipa lui Miti Dumitrescu a depus revolverele pe podea şi a ridicat mâinile spre tavan în semn de predare. Până să vină Poliţia spre a-i aresta, directorul general al Radiodifuziunii s-a repezit asupra lui Miti Dumitrescu şi i-a tras două palme. Miti Dumitrescu nu a ripostat şi a rămas imobil cu mâinile ridicate spre tavan. Odată ajunsă Poliţia, în frunte cu Gavrilă Marinescu i-a luat pe legionari.

Aceleaşi surse relatează faptul că lui Miti Dumitrescu i-ai fost rupte ambele braţe, iar limba i-a fost scoasă din gură cu un cârlig, iar ceilalţi 9 membri participanţi la asasinat au fost torturaţi timp de opt ore fiecare şi apoi „legaţi şi împuşcaţi" fără a fi judecaţi. Apoi, tot Poliţia, „le-a pus cadavrele chiar la locul atentatului, strada Ştirbei Vodă la întretăierea cu bulevardul Ardealului…"[15].

Auzind trista veste, confirmată telefonic, Grigore Gafencu, ministrul de externe în Guvernul Armand Călinescu, s-a deplasat într-un suflet la locul atentatului unde l-a găsit pe Armand Călinescu „întins pe stradă cu corpul neînsufleţit", care la porunca sa a fost ridicat din „praful însângerat al şoselei" şi „purtat pe braţe prietene a fost aşezat într-o ambulanţă" cu care a fost transportat la Spitalul Militar, după care, Grigore Gafencu şi-a continuat drumul până la Cotroceni. … Primit de rege imediat relatează Gafencu în notiţa sa din 21 septembrie 1939, acesta îl găseşte alb ca varul şi tulburat ca şi el până în adâncul sufletului: „Nu-l pot înlocui cu nimeni"au fost primele cuvinte rostite de suveran la sosirea lui Gafencu[16].

Doborârea lui Armand Călinescu, al doilea prim – ministru răpus de gargişti la ordinele patronilor lor de la Berlin, „a sguduit adânc sufletul întregii opinii publice româneşti" şi a stârnit furtuni de indignare ce au cuprins toate straturile societăţii".

Oameni politici şi scriitori au evocat marea personalitate a lui Armand Călinescu. „Gândul lui hotărât – arăta Al. Vaida Voievod – urmărea o singură ţintă: asigurarea consolidării ţării, în mijlocul valurilor ameninţătoare de doctrine şi de alte ostilităţi care stăpânesc lumea zilelor noastre", iar Nicolae Iorga scria într-unul din articolele sale apărut în „Neamul Românesc", reluat şi

(continuare în pag. 15)

Năvadaru Raluca - Olicia
Arhivist - D.J.A.N. Ialomiţa

Marile momente la radioul românesc – Asasinarea lui Armand Călinescu

(urmare din pag. 14)

de ziarul „Timpul”: „Un om s-a jertfit pentru liniştea ţării sale înăuntru şi pentru independenţa ei politică în afară. El a căzut, cum se putea aştepta, jertfa unor fanatici care-l urmăreau de mult ca o vendetă de sânge…”[17]

De menţionat că asasinarea lui Armand Călinescu a avut ecouri şi în afara ţării. Ambasadorul Belgiei la Bucureşti, vicontele du Parc, succesorul baronului Guillaume, care, după cum arată istoricul Nicolae Minei, „a ştiut să vadă clar cel puţin două realităţi fundamentale, pe de o parte – ura şi disprețul maselor populare româneşti faţă de fascism în general şi hitlerism în special, pe de altă parte – caracterul profund antinaţional al Gărzii de Fier, unealtă cumpărată şi manipulată de căpeteniile naziste de la Berlin…”[18].

Ministrul Elveţiei la Bucureşti, Rene de Weck arăta „În timp ce cleştele germano – rus se închidea în Polonia, „legionarii”, agenţi ai Germaniei, l-au asasinat la Bucureşti, joi 21 septembrie, pe prietenul meu Armand Călinescu, preşedintele Consiliului. Este un omor ţintit, cum a fost al lui Dolfus în 1934. Moartea acestui om este un dezastru pentru România…”[19].

După doborârea lui Armand Călinescu, urmată de „represiunea cea mai spectaculoasă” împotriva celor care au organizat şi săvârşit atentatul, câteva zile mai târziu corpul neînsufleţit a fost dus la Curtea de Argeş. Potrivit dorinţei sale testamentare, până la locul de veci, pe străzile vechiului oraş a fost „purtat pe un car plin de verdeaţă şi tras de şase boi”, în urma căruia păşeau copleşiţi de durere plugarii din satele judeţului Argeş, pentru care – aşa cum arăta Armand Călinescu în testamentul său scris la 21 iulie 1938 –

[1] Mircea Muşat, Ion Ardeleanu, România după Marea Unire, vol. II, partea a II-a, noiembrie 1933 – septembrie 1940, Ed. Ştiinţifică şi Enciclopedică, Bucureşti, 1988, p. 1001;

[2] Nicolae Chivulescu, Armand Călinescu – Omul de oţel al României, Ed. Ministerul de Interne,1995,p.197

[3] Barbu A. Călinescu op. cit., p. 14. Articol din presa franceză; Arhiva familiei;

[4] „*Notă a Inspectoratului General al Jandarmeriei*”, în Barbu A. Călinescu, op. cit., p. 53 – 54;

[5] „*Notă informativă a Legiunii de Jandarmi Turda*”, în Barbu A. Călinescu, op. cit., p.54; Arhiva Familiei.

[6] Ibidem;

[7] „Notă informativă” în Barbu A. Călinescu, op. cit., p. 55, arhiva familiei;

[8] „Notă informativă nr. 79” din 11 martie, în Barbu A. Călinescu, op. cit., p. 55 – 56, Arhiva familiei;

[9] Ibidem, p. 56;

[10] „Timpul”, Anul III, nr. 860 din 23 septembrie 1939 *apud* Petru Ignat, Gheorghe Matei, op.cit, în „Magazin Istoric”, nr. 7 din octombrie 1967;

[11] Ibidem;

[12] Şerban Milcoveanu, Corneliu Z. Codreanu altceva decât Horia Sima, vol. II, Ed. Crater, Bucureşti, 1996, p. 145;

[13] Şeban Milcoveanu, Atentatul din 21 septembrie 1939 contra lui Armand Călinescu şi epoca 1930 – 1950, p. 43;

[14] Ibidem, p. 45;

[15] Ibidem, p.46;

[16] Grigore Gafencu, Însemnări politice, 1929 – 1939, Ed. Humanitas, Bucureşti, 1991, p. 336 – 337.

[17] „Universul”, anul 56, nr. 264 din 26 septembrie 1939

[18] Nicolae Minei, „Corespondenţă diplomatică Bucureşti – Bruxelles Garda de Fier în solda Germaniei Naziste”, în Magazin Istoric, Anul III, nr. 9 (150), septembrie 1979, p.35;

[19] Rene de Wech, Jurnal , Barbu A Călinescu, op. cit, p. 156.

Bilbliografie

Nicolae Chivulescu, Armand Călinescu – Omul de oţel al României, Ed. Ministerul de Interne,1995,

Barbu A. Călinescu op. cit., p. 14. Articol din presa franceză; Arhiva familiei;

„Notă a Inspectoratului General al Jandarmeriei”, în Barbu A. Călinescu,

„Notă informativă a Legiunii de Jandarmi Turda”, în Barbu A. Călinescu, Arhiva Familiei

Notă informativă” în Barbu A. Călinescu, op. cit., p. 55, arhiva familiei;

„Notă informativă nr. 79” din 11 martie, în Barbu A. Călinescu, op. cit., p. 55 – 56, Arhiva familiei;

Timpul”, Anul III, nr. 860 din 23 septembrie 1939 *apud* Petru Ignat, Gheorghe Matei, op.cit, în „Magazin Istoric”, nr. 7 din octombrie 1967;

Şerban Milcoveanu, Corneliu Z. Codreanu altceva decât Horia Sima, vol. II, Ed. Crater, Bucureşti, 1996;

Şeban Milcoveanu, Atentatul din 21 septembrie 1939 contra lui Armand Călinescu şi epoca 1930 – 1950.

Ialomița anului 1829 în amintirile unui doctor rus

Relatarile calatorilor straini despre Ţarile Române ramân un izvor deosebit de important pentru istoriografia noastra. Deşi, în România, s-au facut progrese remarcabile în direcţia valorificarii acestor surse istorice, foarte multe izvoare ramân necunoscute cititorului român. Un astfel de exemplu este relatarea doctorului Carl Zeidlitz despre razboiul ruso-turc din anii 1828-1829. Carl Zeidlitz (1798-1885) este originar din capitala Estoniei, Tallinn. La câţiva ani dupa terminarea facultaţii de medicina, el ajunge pe frontul din Balcani, unde îndeplineşte funcţia de medic-şef al Corpului 2 de armata rus, pentru ca apoi sa ajunga doctor la consulatul rus din Constantinopol. În 1830, se întoarce în Rusia şi se afirma ca o autoritate de necontestat în medicina: conduce spitalul din Petrograd, este apropiat familiei imperiale, devine profesor la Academia de medicina din Petrograd şi contribuie foarte mult la creşterea nivelului medicinei în Rusia prin preocuparile sale.

În 1854, Zeidlitz publica, la Derpt, amintirile sale despre razboiul ruso-turc, în limba germana, “Zur Erinnerung an den Turkischen Feldzung aus dem Iahre 1828-1829”. Fragmente din aceasta carte au fost publicate în revista rusa de istorie, “Russkii Arhiv”, în anul 1878. Aceste fragmente ne-au stat la dispoziţie şi ne-au trezit interesul prin relatarile lui Zeidlitz despre ţinuturile ialomiţene din perioada respectiva.

<*Amintirile doctorului Zeidlitz despre campania anului 1829 în Turcia,* în “Russkii arhiv”, Moscova, anul XVI, cartea 1, 1878, p.412- 435.

< Zeidlitz descrie cu lux de amanunte drumul parcurs. Ajuns în Basarabia, trece prin Chişinau şi Gura Galbena, iar la Leova traverseaza Prutul. Descrierea poştei moldoveneşti nu se deosebeşte cu nimic de a celorlalţi calatori: caruţa primitiva, 4-6 cai înhamaţi care alearga nebuneşte, preţuri, distanţe. La Galaţi se simte prezenţa ciumei: în faţa caselor, pe strazi, se gasesc movile de balegar fumegând. La Braila viziteaza spitalul rus de campanie.>

<În drum spre Silistra>.

“În Slobozia, din cauza ciumei, toţi locuitorii au parasit oraşul.

Pe 16 iunie, la ora 15,30, am vazut, din Calaraşi, cetatea Silistrei. De la Braila la Calaraşi, am parcurs cele 112 verste în 28 de ore. Ne aflam în apropierea teatrului de razboi, dar nimic din jurul nostru nu indica aceasta vecinatate (…) Am intrat liber în lagarul de la Calaraşi. Cartierul General, însa, se mutase la Şumla şi trebuia sa ne continuam calatoria.

< Zeidlitz viziteaza spitalul rus de campanie din Calaraşi. Medicul şef, Remarevskii, îi confirma ca toţi doctorii disponibili trebuie sa se îndrepte spre Şumla, prin Hârşova>

Când am ajuns în faţa unei cârciumi, am oprit şi am mâncat, platind 4 ruble şi 20 de copeici. Ne-am convins, astfel, ca la razboi nu este chiar rau, daca obţii, contra cost, o masa calda. (…) Foamea nu ne putea ameninţa. În Calaraşi, pravaliile se întindeau pe rânduri lungi, iar în ele se gaseau de toate, din abundenţa: cârnaţi, caşcaval, unt, zahar, cafea, ceai, biscuiţi ş.a.m.d. Dupa o masa copioasa, ne-am întins în trasura şi ne-am îndreptat, pe acelaşi drum, spre Slobozia şi Piua Petrii, aflata la o distanţa de 80 sau 90 de verste, unde, în apropiere de Hârşova, se afla o trecere peste Dunare. Pe 17 iunie, dimineaţa, am ajuns în Piua Petrii. În apropiere de drum se aflau ruinele unei manastiri. Acestea ne-au trezit interesul, mai ales ca pâna atunci întâlnisem doar cocioabe darapanate. Manastirea a fost distrusa de turci în 1809, de la ea pastrându-se doar zidurile. În loc de calugari, am fost întâmpinaţi de un stol de ciori, care se îmbuibau din leşul unui cal, iar noi le-am întrerupt ospaţul. La supraveghetorul staţiei <de poşta> din sat cu greu am gasit puţina apa şi o mâna de lemne, care ne-au ajuns doar pentru a încalzi un ceainic. Judecând dupa asta, dar şi dupa pereţii goi ai cocioabei, viaţa sa, de câţiva ani, era departe de a fi atractiva. L-am întrebat de ce nu profita de cernoziomul extraordinar şi nu cultiva în jurul casei mazare, varza sau cartofi, la care acesta mi-a raspuns ca ar fi bucuros, dar nu gaseşte în sat niciun fel de seminţe. Casele nu sunt aliniate, se afla departe una de alta, iar în faţa lor nu gaseşti niciun copacel, tufar sau floare. Moldovenii leneşi se mulţumesc cu ceea ce le ofera caprele, oile sau vacile. Sub nasul lor cade în Dunare un râu navigabil, Ialomiţa, pamântul roditor este acoperit de iarba, clima este temperata şi calda tot anul, iar lor nici ca nu le pasa. Nici macar iarba nu o cosesc pentru iarna, ceea ce face ca, uneori, nici oamenilor, nici animalelor sa nu le fie bine[1].

Dupa ce am traversat Ialomiţa, am pornit pe un drum amenajat anul trecut de soldaţii noştri. Malurile râului sunt joase şi invadate de plante, iar locuinţele lipsesc cu desavârşire. Aici, Dunarea are peste o versta în laţime. Pe mal, în aşteptarea bacului, s-au strâns o cireada mare de tauri, o companie de soldaţi şi o coloana de negustori. A trebuit sa aşteptam mai mult de o ora, timp în care, la rugamintea unui capitan de vas de paza, am verificat doua cadavre, pentru a confirma ca nu au murit de ciuma. Traversarea fluviului a durat o jumatate de ora, dar am acostat cu o versta mai jos decât locul din care am plecat. Pe malul drept al Dunarii erau amenajate popasuri ruseşti care facilitau o comunicare rapida cu cartierul general. Ţaranii erau obligaţi sa se prezinte cu caruţele şi cu câte trei cai, pentru a-i transporta pe cei aflaţi în trecere în interes de serviciu. Aceste popasuri se aflau pe toata întinderea Bulgariei, la o distanţa de 25-26 de verste. Ţaranii erau recompensaţi cu un salariu de 30 de ruble pe luna.”

[1] Deşi majoritatea calatorilor straini sunt şocaţi de lenea românilor, în acest caz trebuie sa fim mai prudenţi. Piua Petrii se afla în drumul numeroaselor trupe ruse şi era, practic, imposibil sa te ocupi de vreo activitate economica, întrucât totul era furat de ruşi.

Prof. Buzu Vitalie

EVOLUȚIA JUDEȚULUI IALOMIȚA. PÂNĂ LA DOMNIA LUI CONSTANTIN BRÂNCOVEANU (II)

(urmare din numărul trecut)

Colonizări în câmpia Bărăganului ialomițean. Mișcări de populație. Sloboziile. Începută încă din a doua jumătate a secolului al XIV-lea, adică din perioada imediat următoare întemeierii țării, colonizarea spațiilor Câmpiei Muntene s-a datorat creșterii populației din zonele Subcarpatice, precum și dorinței marilor proprietari funciari (domnia, mănăstirile, marii boieri) de a-și lucra domeniile, motiv pentru care erau încurajate deplasările de populație și întemeierile de așezări. Se consideră, în general, că se poate vorbi de trei etape ale colonizărilor, atât în Țara Românească, cât și în Moldova. Prima s-a întins între începutul secolului al XV-lea și sfârșitul secolului al XVI-lea și s-a încheiat odată cu ,,legarea de glie" din timpul lui Mihai Viteazul. A doua etapă a corespuns secolului al XVII-lea, iar a treia a corespuns secolului al XVIII-lea[110].De la sfârșitul secolului al XIV-lea, colonizarea a implicat elemente strict autohtone, așa cum arată documentele, începând cu domnia lui Mircea cel Bătrân. Erau implicați țărani români, veniți de pe o moșie pe alta, atrași de condițiile oferite, mai bune decât în locul de origine.

Primul caz de colonizare în Țările Române e atestat într-un act al lui Mircea cel Bătrân, fiind în legătură cu moșia Cărăreni, de la gura Ialomiței, a mănăstirii Cozia, unde domnul îngăduia întemeiere de așezare, îndemnând cu scutiri de dări țăranii să vină să se așeze acolo și poruncind ca nimeni să nu le pricinuiască vreo supărare sau vreo pagubă[111]. Mănăstirea Cozia, pe moșia căreia era încurajată așezarea de coloniști, primea o serie de privilegii însemnate, care aveau să fie confirmate în zeci de hrisoave și de voievozii care au urmat lui Mircea cel Bătrân, până în prima jumătate a secolului al XVI-lea[112].

Pentru secolul al XVI-lea, documentele nu menționează colonizări în cuprinsul județului Ialomița, ceea ce determină ipoteza că era vorba doar de cazuri izolate și de amploare redusă, de cele mai multe ori privind întemeierea de noi așezări în cuprinsul aceluiași domeniu funciar. Se remarcă, în schimb, ,,legarea de glie" din timpul lui Mihai Viteazul, care a determinat, potrivit unor istorici, obligarea celor refugiați din calea turcilor și tătarilor de pe moșiile de origine pe alte moșii să rămână acolo unde îi aflase porunca domnească, statutul lor devenind cel al țăranilor dependenți.

Pustiirile repetate de la sfârșitul secolului al XVI-lea și de la începutul secolului al XVII-lea, datorate atacurilor turcești, dar mai ales celor tătărești, au determinat dispariția mai multor sate din cuprinsul Țării Românești. Aceste pustiiri se adăugau pierderilor de vieți cauzate de perioadele de foamete și de epidemii. Destrămarea satelor a fost vizibilă îndeosebi în zonele de câmpie, unde, cu excepția cursurilor râurilor, așezărilor erau oricum destul de rare. Atacurile tătărești din 1594[113], 1602[114] și îndeosebi din 1623[115] au determinat domnia să procedeze la acordarea de privilegii privind întemeierea de sate, așa-numite slobozii[116].

Privilegiile *slobozeniei* sau dreptul de a întemeia *slobozie* apar devreme în Țara Românească, încă de la sfârșitul veacului al XIV-lea, iar Moldova sunt amintite la începuturile domniei lui Ștefan cel Mare. Constituirea sloboziilor era legată de dorințele domnești de a încuraja întemeierea sau reîntemeierea de așezări în locuri mai puțin populate ori acolo unde invaziile turcești sau cele tătărești provocaseră împrăștierea satelor. Documentele din secolul al XVII-lea arată clar că sloboziile reprezentau o categorie aparte de așezări, în comparație cu satele domnești, boierești și mănăstirești, prin autonomia lor fiind asemănătoare satelor libere[117]. Întemeierile de slobozii, sate arătate de multe ori în hrisoave chiar prin numele de Slobozia, deveniseră obișnuite îndeosebi în perioada de după marile lupte cu otomanii, soldate cu multe pustiiri de sate, robiri și pribegii. Dacă satele de moșneni rămâneau pe moșiile stăpânite de la moși-strămoși, satele de vecini sau rumâni erau cel mai repede împrăștiate, fiind consemnate numeroase înrobiri la turci sau la tătari și nu puține fugi de pe moșiile unde stăpânul feudal împovăra viața comunității. Perioada cea mai cunoscută în legătură cu întemeierea sloboziilor este aceea de la începutul veacului al XVII-lea și s-a referit în mod deosebit la județele de câmpie. Această a doua etapă a colonizării rurale din Țara Românească a devenit o preocupare esențială a domniei și a vizat repopulare marilor domenii boierești și mănăstirești de la câmpie, prin întemeierea sau reîntemeierea de așezări acolo. Pentru prima dată, acele de privilegii arătau că beneficiarii acestora, deci coloniști, puteau fi nu doar autohtoni, ci și străini: ,,care om vrea să vină și să trăiască în acea selişte, ce s-a zis mai sus, fie sârb, fie ungur, fie moldovean, fie grec sau din țara noastră, cine va fi om fără dajdie și fără bir și va veni aici din Țara Turcească sau din Țara Ungurească"[118]. Condiția impusă de domnie era ca respectivii colonişti să nu vină cu datorii, ci să fie eliberați de obligațiile birurilor, în locul lor de origine. În județul Ialomița, prima slobozie propriu-zis menționată era Satu Nou (Satnoeni) pe Borcea, așezare întemeiată pe moșia Brânceni a mănăstirii Dealu. Printr-un hrisov din 15 februarie 1614, Radu Mihnea scutea pe sârbii așezați în Satu Nou de bir, găleată, gorștină de oi, stupi, porci, oaie seacă, miere domnească, cai domnești, povodnici, cai de oleac, măjerit, munci domnești, bani de județ și toate celelalte dajdii și ,,mâncături ce sunt peste an". Se poruncea ca acei locuitori să plătească la vistieria țării 100 de galbeni pe an, din care 50 în ziua de Sfântul Gheorghe și 50 în ziua de Sfântul Dumitru. Se dădea sârbilor slobozie, întrucât erau oameni pribegi din altă țară și se poruncea ca nici un dregător sau slugă domnească să nu-i supere, iar sătenii să dea toate dăjdiile pentru ajutor mănăstirii Dealu și părintelui Matei al Mirelor. Pricinile dintre săteni să se judece în sat, în caz contrar doi sau trei oameni bătrâni din sat să vină la divan, iar răufăcătorii prinși să fie aduși legați în fața domnului[119]. În martie 1614, același domn întărea lui Ianache Caragea, fostul mare postelnic al Țării Moldovei și ruda sa, dreptul de a face slobozie la Vaideei, unde fusesese silişte domnească, pustie din vremea lui Mihai Viteazul. Privilegiile acordate celor ce urmau să se așeze la Vaideei erau fiscale și juridice. Sătenii erau iertați de biruri timp de trei ani, după care ei singuri să aducă birul datorat domniei, 60 de galbeni în două părți. Judecata urma să se facă în cuprinsul așezării, doar pe cei care comiteau crime să îi aducă în fața domniei[120].

III. BOIERUL IANACHE CARAGEA ȘI CREAREA SLOBOZIEI

Începuturile așezărilor însemnate, dincolo de legende și tradiții locale, stau de regulă sub numele unei personalități istorice, iar începuturile Sloboziei ialomițene nu fac notă aparte în sensul acesta. Fiind considerat de obicei drept întemeietor al mănăstirii de la Vaideei (Slobozia), voievodul Matei Basarab, ale cărui merite pentru evoluția istorică a Țării Românești în prima jumătate a secolului al XVII-lea sunt îndeobște recunoscute, este uitat cel de numele căruia se leagă mai întâi întemeierea mănăstirii și crearea așezării de la Vaideei Ialomiței, Slobozia de mai târziu: postelnicul Ianache Caragea.

Originea. Grec ca obârșie, în vremuri în care levantinii găseau în Țările Române, socotite un adevărat ,,Bizanț după Bizanț", a doua patrie a lor, după cea pierdută sub otomani, Ianache Caragea era originar din Constantinopol[121], fiu al lui Dumitrașcu Caragea și nepotul lui Scărlet (Scarlat). Acest din urmă personaj a fost la vremea sa unul dintre cei mai de seamă dregători creștini ai Sublimei Porți; Cronicarul moldovean Ion Neculce îl pomenește în letopisețul său, socotindu-l ,,un grec mare, bogat, vestit la Poartă"[122].

---

[110] Matei D.Vlad,*Colonizarea rurală în Țara Românească și Moldova (secolele XV-XVIII)*. Editura Academiei R.S.R., București, 1973, p.16.

[111] *D.R.H.,B,I,* p.44-45.

[112] Astfel, la 1 iunie 1421,voievodul Radu Prasnaglava întărește mănăstirii Nucet (Cozia) ,,toate bălțile, începând de la Săpatul, adică însuși Săpatul până la gura Ialomiței, la Dunăre", amintindu-se că balta Săpatul fusese dăruită în zilele lui Mircea cel Bătrân de către Tâmpa (Tâmpul); se întărea dreptul mănăstirii de a lua toate ,,gloabele" și dușegubinele, precum și dreptul de a lua ,,vama de la stupi și toate celelalte munci câte se vor întâmpla". Vezi *D.I.R., Veacul XIII,.XIV și XV*, p.75, doc.62. Și alți voievozi (Alexandru Aldea, Dan al II-lea, Vladislav al II-lea, Basarab al II-lea etc.) au întărit privilegiile Coziei acolo.

[113] Adeverința megieșilor din Dobroței, datată 23 aprilie 1596, care amintește de o Cărstina, fata Stancă de acolo, căzută roabă la Tătari.*D.I.R.,Veac XVI,B.Vol.VI,* p.209-210. La fel, actul primei atestări a Sloboziei, datat martie 1614, care amintește că seliștea satului Vaideei rămăsese pustie în urmă cu 20 de ani, fără îndoială datorită tătarilor.*D.I.R.,Veac XVII,B.Vol.II,* p.263.

[114] Vezi hrisovul din 22 aprilie 1613, prin care Radu Mihnea întărea lui Lepădat logofăt și fratelui său Dumitru din Bărbulești și fiilor lor, stăpânirea peste ocina din satul Bărbulești, partea tatălui lor Dragu, a unchiului lor Nasture și a lui Lepădat Se amintea robirea părinților celor doi frați și pierderea cărților de moștenire, în vremea lui Simion Movilă, cînd a venit el întâi în țară ,, a venit cu mare răutate, cu turci, cu tătari, leși și moldoveni și cu multe limbi străine". Vezi *D.I.R.,Veacul XVII,II*, p.174-175, doc.166.

[115] Vezi hrisovul din 28 iunie 1626 al lui Alexandru Coconul, dat pentru ocina Pârliți a lui Ianache Caragea, când se amintește că în urmă cu 3 ani, când veniseră tătarii în țară, Ianache își pierduse toate zapisele și cărțile pentru moșiile sale.Vezi *Catalogul documentelor, III*, p.293, doc.587.

[116] Despre cauzele întemeierii acestora, vezi și la Lia Lehr,*Factori determinanți în evoluția demografică a Țării Românești în secolul al XVII-lea.* În ,,Studii și materiale de istorie medie",vol.VII, București, 1974, pp.161-203.

[117] Matei D.Vlad,*Colonizarea rurală,* p.10.

[118] Hrisovul pentru Vaideei, martie 1614. *D.I.R.,Veac XVII,II,* p.264.

[119] *D.I.R.,Veacul XVII, II*, p. 249-251, doc. 230.Doi ani mai târziu, la 25 noiembrie 1616, Alexandru Iliaș voievod întărea mănăstirii Dealu slobozia de la Satu Nou, făcută în zilele lui Radu Vodă pe moșia mănăstirii, lângă Brânceni, cu scutire de toate dăjdiile scrise în carte voievodului amintit. Se poruncea să dea sătenii către mănăstire dajdiile ca și cei din Brânceni și domniei 100 de galbeni ducați, pentru bir. Domnul îi numea moșneni pe unii dintre locuitorii de acolo: Micu, Stoica, Mânzatu, Oprea meșterul, Șărban pâslariul, Goia Stuparul ș.a. , poruncind ca aceștia să fie lăsați în pace ,,să nu aibă nici o treabă cu ei, nici oierii, nici dijmarii, nici altcineva". Vezi *Catalogul documentelor*, *II*, p. 53-55, doc.48.

[120] ,,Și în acel sat, să nu aibă judecată nici de bănișori, nici de slugi domnești, ci să judece bătrânii satului. Și cine va fi vinovat de moarte, să-i trimită ei legați aici, la scaunul Domniei mele". Vezi *Ibidem*.

[121] *D.R.H.,B.,Vol.XXI,* p.98. La anul 1653, când poposea la Iași, Paul de Alep, care i-a văzut mormântul de la biserica *Sfântul Sava*, scria despre el ca ,,Ianachi era de fel din Constantinopol și postelnic al domnilor moldoveni. *Călători străini despre Țările Române.* Vol.VI. Editura Științifică și Enciclo- pedică, București, 1976, p.33-34.

[122] Ion Neculce,*Opere.Letopisețul Țării Moldovei.O samă de cuvinte.* Ed.G.Strempel, București, 1982, p.171.

PROF. DR. ȘTEFAN GRIGORESCU

(continuare în numărul viitor)

Camelia Kazemi

POEZII PERSANE — شعرهای فارسی

Traducere de Camelia Kazemi — ترجمه از کاملیا کاظمی

Cand am fost — «وقتی بودم»
De Sahrbanu Agasii — از شهربانو آغاسی

Intr-o zi era frig... — یک روز سرد بود...
Era iarna — زمستان بود
Cand trupul meu tremura de frig, — وجودم را که می لرزید،
M-ai incalzit cu privirea ta — با نگاه تو گرمم کردی
Incet...Incet.. — آهسته... آهسته...
Am construit o casa — در دلم آشیانه‌ای در قلبم نهادم
In inima mea — در قلب کوچکم
Si am numit-o — و نامش را عشق نهادم
Dragostea. — عشق.
Peretele l-am vopsit cu albastru marii — دیوارهایش را با رنگ دریا رنگ زدم
Care im-aminteste de privire ta... — که به یاد چشمهای تو...
Pentru tine — به یاد خاطره های تو
Geamurile le las deschise... — پنجره ها را به امید تو وا گذاشته ام...
Poate intr-o zi — شاید یک روزی
Vei veni. — بیایی
Am fost mare... — دریا بودم...
Si m-am transformat in picatura de ploaie — و تبدیل به قطره های باران شدم،
Iar daca nu vei veni,acest nor va ploua. — و اگر نیایی و این دل را تنها بگذاری، این ابر خواهد بارید.

Mama — «مادر»
de Saideh Gorbani — از سعیده قربانی

Te privesc si-ti vad ridurile — نگاهم را به چهرهٔ پرچین است دوخته ام
Poate o sa simt culoarea si mirosul fericirii — تا شاید رنگ و بوی خوشبختی را حس کنم
Pasarea este dorul tau in drumul verde — پرندهٔ آرزوی تو در جاده ای گام گذاشته
Care poate sa nu ajunga,Mama! — که شاید نتواند به سبزی برسد، مادر!
Bratele tale calde le vreau — آغوش گرم تو را می طلبم
Viata e pe aici prin apropiere. — زندگی همین جا است همین نزدیکی.

Ochii care te vor... — «چشمانی که تو را می خواهند...»
De Zahra Kodadi — از زهرا خدادادی

Inima mea,de la privirea ta — قلبم از نگاهت شروع می کند
Incepe sa bata... — به تپش افتاد...
Si vocea ta — و صدایت
Ma ajuta sa-mi inalt sufletul — قلبم را به تاعرش به پرواز در می آورد
Ah!Cum am indraznit — آه! چه گستاخانه سخن گفتم آه
Nu stiu cu ce cuvinte sa-ti spun — نمی دانم برای تو مسیف تو از کدام کلمه ها می توان
Deoarece cuvintele in fata ta fac plecaciune. — بهره برد چون کلمات در برابر تو سر تسلیم فرود می.
Eu si sufletul meu — آورند من و این دل را به امید
Sa nu ne lasi sa asteptam — این وا مگذار
Tu,care esti singura traducere a dragostei! — تو، که بهترین معنای عشق هستی!

Iubirea este din cer — «عشق در آسمان ها است»
de Saideh Gorbani — از سعیده قربانی

Iubesc pe unul — یکی را دوست می دارم
Dar nu a stiut niciodata... — ولی هرگز او نمی داند و نخواهد دانست...

Il privesc... — نگاهش می کنم...
Poate din privirea mea — شاید از نگاه من بفهمد که را دوست
Sa inteleaga ca-l iubesc... — دارم ولی افسوس بر این که
Pe frunze si flori scrie ca-l iubesc — بر روی برگ های درختان و گل ها نوشته است
Dar din pacate este prea copilaros sa inteleaga. — ولی افسوس که او بر زلف کودکی آویخت تا او را.

LEILI SI MAGINUN — «لیلی و مجنون»
DE GAINGEIH NEZAMI — از نظامی گنجه ای

Cand sa descoperit dragostea lui — چون رایت عشق آن جهان گیر
Sansa si destinul numai era cu — در ماند پدر به کار او آویخت
Toata familia lui era ingrijorata de el — هر یک شده چاره ساز با او
Revina toti au stat si au gangit si — کز کعبه گشاده گردد این در
Numai Alah poate sa ajute pe tot — محراب زمین و آسمان اوست
Inainte sa plece sa-si faca pelerinajul — اشتر ملبید و محمل آراست
Tatal era ingrijorat ca nu se poate — چون کعبه نهاد حلقه در گوش
Tatal a spus fiului ca ajici — بشتاب که جای چاره سازی است
Trebuie sa te rogi lui Alah ca poate — توفیق دهم به رستگاری
Maginun cand a auzit toate povestea — آزاد کن از بلای عشقم
Mginun dintr-o data s-a ridicat si — در حلقه ی زلف کعبه زد دست
Astazi eu ca un inel sunt legat de — کامروز منم چون حلقه بر در
Toata lumea imi zice sa stau la distanta — این نیست طریق آشنایی
Eu si sufletul meu suntem inconjurati de — جز عشق مباد سرنوشتم
Fara dragostea asta Alah,tu ca esti — وان که به کمال پارساهیت
Te rog o parte din dragostea asta — کاو ماند اگرچه من نمانم

Maginun cu frumoasa Leili in continent — چون رایت عشق آن جهان گیر
El,nici tatal nu stia ce sa faca sa-si revina — برداشته دل ز کار او آویخت
Faceau orice sa gasesaca o solutie sa-si — خویشان همه در نیاز او با
Au zis daca se duce la Mecca,o sa-si revina — گفتند به اتفاق یک سر
Continentul si numai el este de inchinat — حاجت گه همه ی جهان اوست
Tatal lia servat aniversarea... — چون موسم حج رسید، برخاست
Face bine fiul si sa ramana Magiunun — آمد سوی کعبه، سینه چو جوش
Nu este loc sa stai degeaba — گفت ای پسر این جای بازی نیست
Sa te ajute sa scapi de nebunia asta — کو، یارب از این گزاف کاری
Asta intai a plans si dupa asta a ras — مجنون چو حدیث عشق بشنید
A sarit pe usa Meccai — از جای چو مار حلقه برجست
Usa Meccai ca sa vorbes cu tine — می گفت، گرفته حلقه در بر
Cu dragostea asta dar nu e corect — گویند ز عشق کن جدایی
Dragostea asta si nu vreau sa am un destin — پرورده ی عشق شدم سرشتم
Cel mai mare pe univers si tot ce exista — یارب به خدایی خودت
Sa ajunge atat de mare sa scazi — کز عشق به غایتی برسان

Din zilele de trait ale lui Maginun si — بستان و به مهر لیلی افزای
Eu de cand sunt indragostit numai — عاشق تر از کنم که هستم
Tatal lui cand a auzit toate acestea — رد نی ند دوا پذیرد دارد.

Sa adaugi la zilele de trait ale Leili — از عمر من آن چه هست برجای
Nu m-am gandit la mine ci doar la ea — گرچه ز شراب عشق مستم
A inseles ca nu poate sa faca nimic. — دانست که دل، اسیر دارد

Amintiri — «خاطره ها»
De Reza Amir Amin — از امید رضا امین

Geamurile gandurilor mele — پنجره های خیالم را
Sunt in dreapta ta — به سوی تو یاد
Si le las deschise — باز می گذارم
In amintirea ta... — و خاطره هایت را مرور می کنم...
Dragostea,si pe tine — و عشق را و تو را مرور می کنم...
Le vad pe tote ca-n amintire... — تمام را مثل خاطره نگاه می کنم...
Tu,care esti mai luminoasa decat soarele, — تو، که روشن تر از هزار خورشید،
Daca n-ar fi fost dragostea ta, — اگر عشق تو نبود، عشق من چگونه ابدیت می ساخت،
Nu as fi putut continua — نمی توانم ادامه بدهم
Fara tine... — من بدون تو...
Viata mea n-ar avea sfarsit — زندگی ام آخرین پایان را نداشت
Iar primavara n-ar veni. — بی تو، بهار، جسارت جلوه کردن را ندارد.

*** Camelia Kazemi s-a născut pe 3 martie 1991, la Bucureşti, din tată iranian, şi mamă româncă. Copilăria şi-a petrecut-o în Iran, iar acum este elevă în clasa a XI-a C a Liceului Teoretic „Grigore Moisil" din Urziceni. De o fină sensibilitate, scrie poezie şi traduce atât în persană, cât şi în română. Un nume despre care se va mai auzi.**

PRIVINDU-NE ÎN OCHI… PRIN EUROPA

TITI DAMIAN

Călătorul român care îşi ia inima în dinţi şi se hotăreşte să păşească dincolo de graniţele ţării, fie pe la Iaşi-Ungheni, Suceava-Siret sau Vicşani, Oradea-Borş sau Episcopia Bihorului, Arad-Nădlac sau Curtici, Timişoara-Jimbolia sau Stamora Moravița, Giurgiu, Constanța-Vama Veche sau Negru Vodă, cu trenul, cu autocarul sau cu maşina personală trăieşte, la punctul de control la contactul cu vameşii români, o stare de teamă, de incertitudine. Se suie vameşul român, să zicem, în autocar, ia o figură gravă privindu-l pe fiecare ca pe un posibil infractor, sfredeleşte cu insistenţă chipul comparându-l cu cel din actul de identitate, rămâne un timp fără el – să-l treacă, posibil, în calculator. Oricum, vameşul nu se grăbeşte. Eşti fericit că au trecut vremurile de tristă amintire când, bagaj cu bagaj, ţi se controla totul, chiar şi-n lenjeria intimă, uneori, acolo unde găseau suspiciuni. Aştepţi în autocar liniştit, n-ai voie să cobori, să fumezi, să stai în dreptul uşii. În sfârşit, răsufli uşurat, apare şi el cu o figură mai destinsă, uită, uneori, să-ţi mai ureze „călătorie plăcută.” Autocarul se pune în mişcare şi, după câţiva metri, uneori mai mulţi – depinde de vama străină – opreşte şi te aştepţi la aceleaşi priviri încruntate când, cineva urcă, îţi urează „bun venit”, aruncă o privire spre pasageri, apoi rămâi stupefiat: „Drum bun!”. Treci din Ungaria în Slovacia sau în Cehia, în Austria, de acolo în Italia sau Germania şi mai departe Franța, Spania sau Anglia, Țările de Jos, ca trenul prin gară, nu te mai opreşte nimeni. Bate vântul – îţi zici plin de satisfacţie. Ţi-aduci aminte că eşti, de fapt, şi tu în Europa. Cobori din autocar, te pierzi în anonimatul Occidentului.

N-am mai călătorit în ultimul timp spre Est sau spre Nord din mai multe motive: întâi, că preţul excursiei la Moscova, la Sankt Petersburg, în spaţiul ex-sovietic este extrem de piperat şi-apoi, călătorind odată în acel spaţiu, te aştepţi să fie altceva şi n-ai vrea... Rămâi cu bucuria intimă de a te fi plimbat, pe jos prin Piaţa Roşie, prin grădinile Palatului de Vară, Petrodvoreţ, pe malul Niprului, prin Erevan, Tbilisi, Baku sau pe malul lacului Baikal. În al treilea rând, cred că vameşii lor, mai ales cei din Moldova (era să zic şi nu greşeam) încă Sovietică care te scarpină, dacă vor, şi-n fund, şi la plecare, dar mai ales la întoarcere. Totuşi, românu-i glumeţ şi la pagubă. Într-una dintre cele trei întoarceri cu trenul din acest spaţiu, nimerisem în compartimentul vagonului de dormit şi cu un ins din Buhuşi. Nu ştiu cum de venise printre noi. N-avea bagaje, doar lenjeria personală într-un mic geamantan. Ceilalţi îşi cumpăraseră cu ce şi cum putuseră vestitele căciuli de vulpe argintie – mai ales doamnele. Opreşte trenul pentru controlul de graniţă, dar şi pentru schimbarea ecartamentului şi, până atunci, plictisit, dă omul o roată pe la celelalte vagoane să vadă ce se mai întâmplă. Ia, lângă compartimentul vecin, o mină gravă trăgând cu ochiul în interior urmărind privirile unor doamne îngrijorate şi zice sec: „Măi, fir-aş al naibii, ruşii ăştia (de fapt erau moldoveni) au adunat, din vagonul din spate, până acum, doi saci cu căciuli de vulpe argintie şi unul de căciuli Alioşa”, apoi pleacă mai departe ca şi cum n-ar fi rostit nimic. „Steluţo, aud pe unul dintre colegii mei din grup, dă repede un extraveral, că mi s-a pus ceva, aici, în gât.” Ca la comandă, şi ceilalţi colegi, galbeni la faţă, cu priviri pierdute, scotocesc care mai de care, prin geamantane, prin poşete, după câte ceva de... inimă. Nu le-a confiscat nimeni nicio căciulă la graniţă, dar senzaţia că ai făcut un delict cumpărând o căciulă argintie, rămăsese, la fel şi teama.

Oricum, în mintea mea, o întâlnire cu vameşii din acea zonă rămâne ca ceva neprăvăzut, aproape fioros. Şi acum m-aş aştepta la ceva rău. Primul regret este că am călătorit de trei ori – asta înseamnă o lună de zile însumat – în spaţiul sovietic şi n-am văzut nici măcar un sat rusesc, ucrainean, moldovean, georgian, azer, etc, etc. Ce-or fi avut sovieticii de ascuns? Am înţeles mai târziu, că erau şi ţăranii noştri la fel ca ai lor. La fel şi satele. Ce să ne arate? Colhozuri? Case sărăcăcioase? Grădini uscate de secetă? Drumuri, nu mai zic asfaltate, pietruite? Apă curentă? Gaze în gospodării? Trotuare?

Sigur aveau lumină electrică curentă. Spre deosebire de satele noastre care dormeau sub stele, sau aveau norocul să primească repartiţie 2-3 ore pe noapte. N-aveau nici la ce urla câinii, iar pe ulițe trebuia să bâjbâi, să nu te împiedici de vreun hoţ. Se întoarce un vecin de-al meu de la magazin acasă, fără căciulă. „Unde-ai lăsat căciula?”, îl întrebă nevastă-sa. „Ai dat cumva pe la Bufet?” „Nu, îi răspunde treaz şi plin de ciudă, m-a pândit unul coalea la colţ, aveam mâinile ocupate – într-una cârja, în cealaltă sacoşa cu lumânări, cu chibrituri şi nişte orez – mi-a tras-o cât ai clipi de pe cap, şi dus a fost.”

Omul a fost plin de ghinion în noaptea aceea de iarnă. Crescuse cum dăduse Dumnezeu un purcel de vreo 70 de kg, cu gând să-l taie peste câteva zile, când or veni copiii de la oraş, că se apropia Crăciunul. Dăduse şi un pospai de zăpadă. Se duce omul, dimineaţa, să dea de mâncare la găini, le avea într-un coteţ mai în fundul curţii, vede nişte fulgi, nu-i miroase a bine... Găseşte în coteţ doar vreo două-trei găini mai amărâte. Restul ...? Strigă la nevastă-sa, se miră ce se miră amândoi, cheamă şi vecinii. Comentează toţi. Hai să dea la porc, îl cheamă, nu vrea să iasă de sub un grajd, unde-l ţineau. Dă să intre. „O fi bolnav?” Se gândeşte omul cercetând cu o lanternă. „Nu-i” îi zice nevestei. „Cuuum?” zbiară ea lung jumulindu-şi basmaua de pe cap şi fâlfâind-o în dreapta şi-n stânga. Zbiară şi vecinii. „Hai la Miliție!” Vine într-un târziu miliţianul. Cercetează fulgii, caută urme, se cam amestecaseră cu ale lor, dibuie ceva pe lângă gardul de la drum. Erau două perechi de urme de adidaşi. Dăduseră sacul cu găini peste poartă.

„Cine-a intrat zilele trecute pe la mata prin curte?” „Am chemat doi ţigani din satul vecin, căutau de lucru, mi-au săpat la cazma bucata de pământ din fundul grădinii şi mi-au aşezat şi nişte lemne, vreo mie de kile, de-abia am făcut rost de ele. Mi le-a trimis fi-miu de la un depozit de la oraş. Le-a cumpărat cu greu, se vindeau ca pâinea caldă, că-s puţine. Trebuie să te înscrii pe tabel. Noroc că-l cunoştea pe gestionar. Cu un pachet de Kent, l-a servit.”

„Cum Dumnezeu n-au cârâit găinile şi porcul n-a guiţat. Urme de sânge nu-s, ca să zici că le-a tăiat.” „Nimic mai simplu”, se opreşte din scris miliţianul care se căznea să întocmească procesul-verbal. „Găinile le-a luat pe rând, le-a sucit gâtul, le-a băgat sub aripă, le-a aruncat în sac, le-a dat peste gard celuilalt, uite se cunoaşte firul de sac agăţat în cuiul ăsta, apoi le-a pus în maşină.” „Dar porcul, n-ar fi guiţat de speria lumea?” „Poate l-o fi îmbătat cu ceva ţuică, am auzit că aşa mai fac”, îşi dete cu părerea vecinul de peste drum. „Nu, s-au perfecţionat”, zise miliţianul oprindu-se din nou. „Ştii ce fac?” îşi ridică iar ochii de pe hârtie, făcând o pauză pentru răspunsul care nu mai venea, urmărindu-i victorios cu privirea pe cei din preajmă. „Cu un simplu ciocan de porumb, îl înmoaie în ulei, apoi îl îndeasă bine în fundul porcului. Gestul îl jeneză pe porc, uită să mai guiţe, dă mereu din cap, de parcă asta l-ar ajuta să-l scuture. Tot căznindu-se, ei îl mână uşor de la spate şi pleacă porcul pe picioarele lui până unde vrei, adică, pe întuneric, la maşina din colţ care-l aşteaptă.”

„Marineee!” se aude încă un zbierat din dreptul coşarului. „Nu mai avem lemne, ni le-a luat, arde-i-ar focul, Marine, cu ce ne mai încălzim!”

„Să facem rost de-o maşină, să mergem în târg la Ploieşti, că-i zi de târg, poate-i găsim acolo, n-au vândut, poate, tot.”

„De unde să facem rost de maşină şi de benzină, acum marţea dimineaţa?” se văita omul bătându-şi capul fără căciulă, cu pumnii strânşi. „Blestemaţilor, blestemaţilor, blestemaţilor! Arde-v-ar focul!”

Nimeni nu ştia pe cine blestema femeia cu basmaua în mâini: pe hoţi, sau pe cei care lăsaseră satul în întuneric?

N.B. N-aş fi povestit aici o întâmplare autentică petrecută acum vreo 25 de ani, dacă situaţia nu s-ar fi repetat recent. Pe o stradă, acum luminată, din Bărăganul Ialomiţean, au început să dispară, de la o casă-un motor de fântână, de la alta-o prăşitoare de-abia cumpărată, de la o vecină văduvă-bruma de porumb, de la altul plecat de acasă–un cazan de ţuică, şi tot aşa...Intru în alertă, îi spun soacră-mii că ar fi bine să încuiem coteţul cu păsări, dar amân treaba pentru a doua zi. Dimuneaţa, îmi dă telefon, anunţându-mi dezastrul: “Mi-au luat şase curci, opt găini, cele mai mari.”Ai adus ieri pe cineva în curte?” o chestionez eu. „Băiatul vecinei, n-are de lucru, e şomer,” îmi întăreşte ea. Ajung acolo cu poliţaiul, cercetăm, o luăm peste gard, după urmele de sânge care duceau chiar la vecinul cu pricina. Batem la poartă. „Hai să intrăm!” „Nu se poate, nu ne lasă legea, trebuie să avem mandat de percheziţie de la Parchet, ehei, trebuie să mergem la Urziceni, să fundamentăm cererea, apoi să îi facem dosar, să-l trimitem în judecată, ne trebuie dovezi, martori... „Prinde-l pe la Poliţie, dă-i o mamă de bătaie, să se înveţe minte!”, propun eu mai conciliant, intuind hăţişul birocraţiei. „Nici aşa nu se poate, trebuie să-l aduc tot cu ordin...”

Şi uite aşa, poliţistul meu a scăpat de un caz... Cine mai ştie de câte? Şi uite aşa contribuabilul statului capitalist de azi rămâne tot mai singur în faţa nelegiuirilor... Nu-i rămâne decât să se ducă în deşert şi să strige: „Când sus se ridică oameni de nimic, nelegiuiţii mişună pretutindeni!”

De-abia acum înţeleg eu de ce în Occident n-am mai observat pe lângă case decât nişte garduri simbolice...

Drumuri prin Vaterland, ţara minunilor (XI)

Şerban Codrin

(urmare din numărul trecut)

De multe zile eram obsedat de numele unui oraş, Lubeck, prin casă Rainer şi Jeni comentau în permanenţă, dar mâine va fi joi, iar joi înseamnă cu obligativitate Lubeck. O zi pe săptămână Jeni merge la o mică societate comercială, unde ţine evidenţa contabilă. Toată noaptea am dormit neliniştit şi m-am trezit de nenumărate ori, pentru că afară era ziuă, mereu ziuă, totuşi ceasul arăta imperturbabil orele2 sau 3 sau 4 ale dimineţii. Cocoşii nu au cântat, pentru că nu mai există astfel de ciudăţenii decât în crescătoriile de păsări sau în filmele de desene animate. Nu era nici o grabă de ajuns la gară, în 15 minute pe jos nu ai ce face, pe străzi sau prin parc, iar trenul soseşte cu exactitate din jumătate în jumătate de oră, nu ai nevoie de ceas cu minutar şi secundar, pentru că nu greşeşte niciodată. Gara din Eutin este mică şi pustie, asta nu o împiedică să aibă două linii, trei peroane, un tunel de trecere subterană, iar în loc de birouri de mişcare şi control al traficului, o cofetărie(mare, fără clienţi) şi o librărie(cu sute de volume expuse la vânzare, ca în supermarketuri, şi caiete, pixuri, topuri de hârtie pentru imprimantă). Era să uit, într-un colţ anonim, în faţa unui computer, o nemţoaică îmbrăcată corect(dar nu în uniforma lucrătorilor de la căile ferate) eliberează bilete pentru cine nu se pricepe să-şi procure cu propriile cunoştinţe de la cele trei aparate speciale(contoare) aflate pe peroane, în ploaie(când se întâmplă, des) sau în vijelie(iarna). Trenul, asemănător, în exterior, cu metroul bucureştean, soseşte de două ori pe oră de la Kiel, capitala landului Holstein, şi merge până la Lubeck, de unde se întoarce, conductorul mutându-se în cabina aflată la capătul celălalt. Acest fapt înseamnă că Lubeck este un nod de cale ferată important, de acolo se poate ajunge oriunde în Germania, dar în primul rând la Hamburg, un oraş dominant, uriaş, el însuşi land, un oraş-stat, ceea ce înseamnă autoritate, demnitate, putere economică şi o mare mândrie pentru locuitorii nordului germanic.

Trenul vine la întâlnire cu maximă precizie şi nu opreşte mai mult de 30 de secunde. Se coboară şi se urcă prin uşi largi, eşti întâmpinat în modul cel mai civilizat de fotolii largi, pluşate, de anunţul că se porneşte spre staţia următoare, în total trei opriri fugitive până la Lubeck. Nu te întreabă nimeni de biletul de călătorie. Prin urmare, o fac eu pe naivul şi intru în dialog cu Jeni: cine îmi controlează plata corectă a călătoriei? Nimeni. În Germania nu există noţiunea călătoriei fără bilet. Uite aşa. Cum pee linia ferată Bucureşti-Giurgiu nu se cumpără niciodată bilete şi poliţia opreşte garnitura în mijlocul câmpului pentru a o înconjura cu câini de pază, în Germania te găseşti într-o altă dimensiune astronomică: mai bine ai pregătit mai multe bilete pentru un eventual control, care se întâmplă în anumite cazuri, iar atunci preferi să fii găsit corect de o mie de ori decât să greşeşti o singură oară în viaţă. Culpa se pedepseşte crunt, pentru că justiţia te condamnă pentru încălcarea prea multor legi ale landului şi a legilor federale, aşa încât plata pentru un bilet ieftin se ridică la sume absurde şi are consecinţe catastrofale, inclusiv mediatizarea ca infractor înrăit prin ziare, la televiziune, ca să nu mai spun că devii clientul favorit al poliţiei, care îşi justifică astfel pândele îndelungi şi inutile într-o lume a oamenilor obligaţi de viaţă, de vechi nenorociri să nu intre în conflict cu autorităţile. Eşti corect, nu are nimeni nimic de împărţit cu tine, dar dacă faci o mică eroare socială, nu cumperi bilet, traversezi pe unde este interzis, intri în casa altuia, ştiind că nu-l vei găsi, ci doar pentru a-ţi însuşi ceea ce-ţi cade valoros în mână, ai încurcat-o cu patria germană, din mumă devine ciumă.

Drumul până la Lubeck aleargă printre uriaşe perdele de hamei şi paravane silvice. Dincolo se observă, totuşi, păşuni cu turme la păscut, ferme cu tractoare, iarbă cosită şi baloţi enormi, împachetaţi în folii de plastic, urme vagi de sate, unde nu a mai rămas decât o casă, ori o magazie mare, roşie, de cărămidă, transformată în cine mai ştie ce hotel rural, unde se doarme în fân, o modă care face ravagii printre orăşenii stresaţi şi rupţi de generaţii întregi de tradiţiile ţărăneşti, sănătoase şi dătătoare de pace sufletească.

În câteva locuri am zărit, la fel, în fuga trenului, grădini de zarzavat, cu legume pe rod şi mici cabane, în faţa cărora nu lipseau grătarele pentru fripturi. Pe vremuri, în zona Fundeni, la marginea Bucureştiului, sau acum între comunele Movilița şi Coşereni, la noi, în Bărăganul ialomiţean, era şi este acelaşi peisaj. Germanii cultivă legumele noastre, îndeosebi sparanghelul, foarte iubit, guliile, tomatele, de găsit în orice piaţă, în orice market, dar aici este frumuseţea muncii tale şi nimic nu se compară cu bucuria de a-ţi cultiva propria grădină, a spus cândva filozoful, nu vreau să-i folosesc numele, şi nu a greşit.

Neverosimil de repede, în nici o jumătate de oră, ajungem în gara legendarului burg hanseatic Lubeck. Mă întâmpină o mare decepţie: hala străveche, din secolul al XIX-lea, se află în renovare, şantierul durează de mai mulţi ani şi nu dă semne că se va ridica în viitorul apropiat. Jeni îmi explică încântată că burgul străvechi va avea în curând o gară ultramodernă, o capodoperă a arhitecturii. Curioşii pot cerceta machetele într-un muzeu, dar până atunci vor mai bate mult şi bine vânturile între Marea Nordului şi Marea de Răsărit(Baltică), cu toată graba germană de a face treaba repede, solid şi eficient. Este o înghesuială de neimaginat, pretutindeni se sapă, se toarnă fundaţii, se ridică stâlpi, călătorii se calcă pe picioare, parcă ne-am găsi într-o Gară de Nord bucureşteană, balcanică, în deplin haos.

Încep să scap repede de această aglomeraţie născătoare de amintiri dezagreabile, coborâm scări de lemn întărite cu rame de metal ruginite şi scăpăm afară, unde mă întâmpină o pajişte uriaşă, chiar aici, înconjurată de construcţii cu aspect modernist, futurist, parcă scăpate din imaginaţia unui Le Corbusiere nordic, însă tot atât de schizofrenic. În mijloc, pe o parte şi pe alta a bulevardului, care se întrerupe brusc în faţa gării, două statui imense păzesc iarba neverosimil de verde într-un astfel de loc citadin, aglomerat şi la marginea unui şantier cu macarale şi garduri mânjite cu grafitti. Una este a împăratului Wilhelm I, creatorul celui de al doilea Reich german, faţă în faţă, la câteva zeci de metri, cu primul său ministru, altfel zis cancelarul Otto von Bismarck. Îi desparte alt cancelar, Bulevardul Konrad Adenauer.

Ce ştiu eu despre „cancelarul de fier”, sau ce ştim noi? Iată textul, copiat cu exactitate:

„Dar cocoana, luând în braţe pe favorit şi mângâindu-l cu toată duioşia:

- Vai de mine! Cum crezi d-ta?... Noi suntem băieţi şi binecrescuţi… Noi nu suntem mojici ca Bismarck…

- Ha? Zic eu.

- Bismarck al ofiţerului Papadopolinii.

Dându-mi această explicaţie, cocoana scoate din săculeţul de mână o bucăţică de zahăr.

- Cui-i place zăhărelul?...

Bubico(făcând pe bancă sluj frumos cu toată clătinătura vagonului): Ham!

- Să-i dea mămiţica băiatului zăhărel?

Bubico: Ham! Ham!”

Aţi recunoscut cerneala amară a lui Nenea Iancu, geniul balcanic al românilor, la o vreme cel mai contestat cetăţean al ţării, probabil cel mai lucid ochi critic din câţi a născut întâmplarea în literatura românească. În schiţa „Bubico”, Bismarck este numele câinelui rău care terorizează o mică javră alintată. Dar literatura este una, iar istoria alta, iar când vine vorba de istoria germanilor, Otto von Bismarck(1815-1898), acesta devine dintr-o dată „părintele naţiunii”. Într-o lucrare care cuprinde biografiile a 100 de mari lideri din antichitate până în prezent, numele lui Otto von Bismarck se află la capitolul „Oameni de stat”, alături de Pericle, Augustus, Constantin cel Mare, Elisabeta I, Oliver Cromwel, Petru cel Mare, Abraham Lincoln, W. Churchill, Gorbaciov. Unul printre alţi mari, Otto von Bismarck a creat statul prusac, în fruntea căruia a impus autoritatea împăratului Wilhelm I. Din câteva teritorii adunate cu greu împrejurul ducatului Prusia, o mână de fier devenită cancelar(în perioada 1862-1890), prin voinţă, succese politice şi diplomatice, iar la nevoie, cu baioneta, a asigurat dominaţia prusacă în Europa Centrală germanofonă. Despre baionete avea o vorbă devenită faimoasă: cu ele se poate face absolut orice, numai să te aşezi cu fundul nu se poate. Pentru că a impus cu baionetele unificarea Germaniei, Bismarck a creat armata germană modernă, Wermacht, cu toate structurile ei, şi a declanşat câteva războaie, primul fiind îndreptat împotriva Danemarcei(1864), de la care a anexat la noua ţară ducatele Schleswig şi Holstein, adică însuşi burgul Lubeck, care i-a dedicat impunătorul monument de bronz, de unde cancelarul mă priveşte cu nişte sprâncene fioroase, coclite. În 1866 a distrus Confederaţia Germană, dominată de Austria, despre care spunea că este „o corabie veche şi viermănoasă”, ceea ce a dus la crearea Confederaţiei Germane de Nord, sub hegemonia, nu se putea altfel, Prusiei. Pentru că Imperiul francez al Împăratului Napoleon III contesta pe prea ambiţiosul vecin de la răsărit, Bismarck cucereşte Parisul(1870), prilej pentru Emile Zola să scrie romanul său „Prăpădul”. La 18 ianuarie 1871 în Sala Oglinzilor a Palatului regilor francezi de la Versailles este proclamat Imperiul German, care includea inclusiv statele sud-germane în Confederaţie. Astfel s-a încoronat Wilhelm I Kaiser al unei Germanii unite sub un singur sceptru, iar Otto von Bismarck a devenit cancelar imperial. Pentru ca unificarea Germaniei să nu fie distrusă de Franţa, Austria, Bismarck a dezvoltat o intensă reţea de alianţe, impunând, ca „negociator onest”, la Congresul de la Berlin(1878) rezolvarea problemei balcanice şi recunoaşterea independenţei de stat a României, a cărui principe(1866-1881), apoi rege, Carol I de Hohenzolern-Sigmaringen(1881-1914) este un fruct al politicii cu totul înţelepte a acestui mare om de stat. În politica internă a Germaniei, cancelarul a promovat prima legislaţie de asigurări sociale din Europa(1880), a creat banca centrală şi moneda unică(deutsche Mark). Ajuns în conflict cu noul Kaiser Wilhelm II, bătrânul luptător a fost demis în 1890, pierzându-şi funcţia dominantă în stat, dar noul împărat va avea o istorie zbuciumată, va fi învins în Primul Război Mondial, va pierde de sub control pe agentul secret Vladimir Ilici, care va acapara ilegitim puterea în Rusia, declanşând mari nenorociri în secolul XX. Bismarck va muri retras la moşia sa de lângă Hamburg(1898). În schimb, Wilhelm II, care nu are nici o statuie în Germania, nici un nume de bulevard sau de stradă lăturalnică, va închide ochii, singur şi uitat, în Olanda(1941), nu împărat(abdicase în 1918), ci simplu cetăţean terorizat de ambiţiile şi greşelile trecutului.

(continuare în numărul viitor)

DAN PURIC
la Slobozia

Bookfest 2008

Lansare de carte la editura „Paideea“
„Experimentul Iov“, ediția a II-a, de Alexandru Bulandra

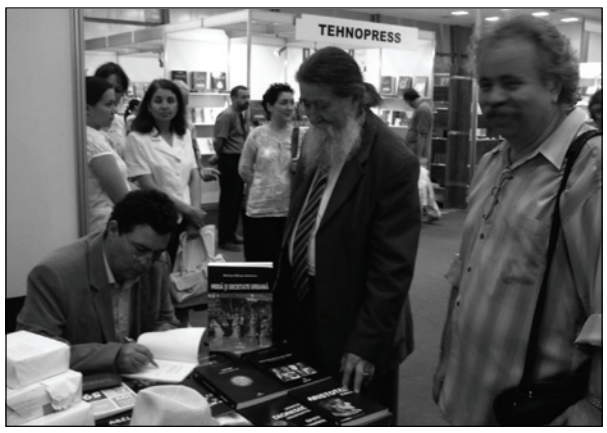

Alexandru Bulandra, Horia Nestorescu-Bălceşti, George Grigore

Marian Ghițeanu, Adrian Bucurescu, Viorel Iagăr, Nicolae Teoharie, Aureliu Goci

Primăria Urziceni
mai 2008

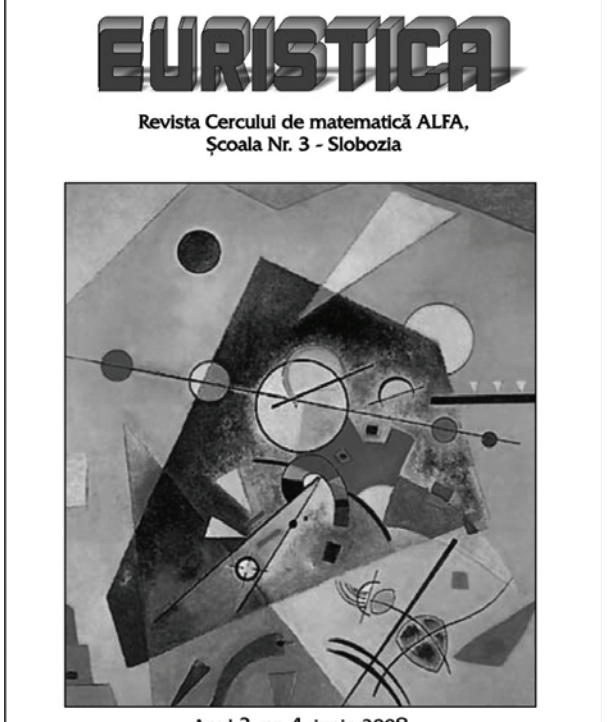

HELIS

Tiparul executat la **S.C. „Tigris Com“ S.R.L.**
Slobozia – Ialomița; Cod. 8400, str. Ianache, Lot 2
Tel: 0243 234480; 0744 356 593, **E-MAIL: tigris@tigris.kfnet.ro**

Revista poate fi procurată din rețeaua CARTEXIM, de la sediul redacției și de la Biblioteca Municipală Urziceni

ADMINISTRAȚIA

E-mail:
helis2003@yahoo.com
gigizap2002@yahoo.com
SLOBOZIA,
Str. Matei Basarab, Nr.26
Centrul Cultural „Ionel Perlea” Et.1
CONT: RO
92CECEIL0143ROL0000002
Suc. CEC Slobozia

Parteneri: ***Muzeul Județean Ialomița, Biblioteca Județeană Ialomița „Ştefan Bănulescu”, Muzeul Național al Agriculturii, Centrul Cultural UNESCO „Ionel Perlea”, Centrul Creației Populare Ialomița, Consiliul Județean Ialomița***

Revista poate fi citită pe internet la adresa: **www.ziarulialomita.ro/helis/index.html**
Comunitatea Helis, forum de discuții: **istorie.myforum.ro**

Sponsori: CONMET Slobozia, TRANSMIM Slobozia, STRUCTURAL CONS Slobozia, CONTE Slobozia, SONTEC Slobozia, CONCIVIC Slobozia

REDACȚIA

REDACTOR ŞEF - Gheorghe DOBRE
CRITICĂ - Anghel PAPACIOC
PROZĂ - Titi DAMIAN
POEZIE, TEATRU - Şerban CODRIN
ESEU, TRADUCERI - Oliviu VLĂDULESCU
FILOZOFIE - Nicolae STAN, Alexandru BULANDRA
ISTORIE, ARHEOLOGIE - Florin VLAD
ARTĂ - Ana-Amelia DINCĂ
MUZICĂ - Nicolae ROTARU
ETNOGRAFIE, TRADIȚII POPULARE - Răzvan CIUCĂ, Cristi OBREJAN
EVENIMENT CULTURAL - Nicolae TACHE, Doina ROŞCA
INTERVIU, REPORTAJ - Ion ALECU